

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 4 • LETO: XXIX

JESENICE, DNE 31. JANUARJA 1980

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

110
LET ŽELEZARSTVA

30
LET DELAVSKEGA
SAMOUPRAVLJANJA

SKUPŠČINA GZS O UVELJAVLJANJU DOHODKOVNIH ODNOSOV V ZDRUŽENEM DELU

Na četrti seji skupščine Gospodarske zbornice Slovenije, ki je bila 15. januarja so obravnavali nekatera aktualna vprašanja uveljavljanja dohodkovnih odnosov v združenem delu. Zaradi aktualnosti iz Gospodarskega vestnika štev. 3 z dne 24. januarja povzemamo uvodno razmišljanje podpredsednika GZS Lojzeta Fortuna in del razprave predsednika GZS Andreja Verbiča, ki se nanaša na gradnjo naše jeklarne 2 in razvojni program Slovenskih železarn.

Podpredsednik Lojze Fortuna je v uvodnih besedah dejal:

Za naš sedanji družbenoekonomski trenutek so značilna okrepljena prizadevanja za uveljavljanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov ter za ustvarjanje takih razmer, da bodo delavci v združenem delu resnično odločali o pogojih in rezultatih svojega dela. Sestavni del teh prizadevanj so tudi aktivnosti za hitrejšo dohodkovno povezovanje, ki lahko bistveno prispeva

k učinkovitejšemu razreševanju aktualnih gospodarskih vprašanj — tekočih in razvojnih, k odpravljanju zaostrenih materialnoekonomskih

nasprotij, k povečevanju produktivnosti dela in boljšemu gospodarjenju, s tem pa k zaustavljanju sedanjih neugodnih trendov v gospodarskih tokovih, predvsem k zmanjšanju stopnje inflacije. Skratka, to je pot za doseganje stabilnejših odnosov v našem gospodarstvu, kar je naša poglobljena naloga. V tem smislu je bila in je zastavljena tudi de-

(Nadaljevanje na 6. strani)

PREVENTIVNI ZDRAVSTVENI PREGLEDI DELAVCEV ŽELEZARNE

VSAK OD NAS ŽIVI OD OSEBNIH DOHODKOV, TODA LE POD POGOJEM, DA JE TELESNO IN DUŠEVNO ZDRAV. KAJ PA DELAVCI? ALI SPLOH HOČEJO BITI ZDRAVI IN VEDETI O STANJU NJIHOVEGA ZDRAVSTVENEGA STANJA? IZ IZKUŠENJ NE.

Hočemo bolezen in revščino. Smoter jim je bolovanje in neurejeno življenje. Ideal je zaščitnik — patron bolnikov Münchhausen — kot ga vidite na sliki.

Mi zdravstveni delavci pa tulimo, da je boljša preventiva kot zdravljenje. Pri nasprotnikih pa so gluha ušesa. Končno pa: bolezen hodi z dolgi koraki, zdravje pa ne.

Svetovna zdravstvena organizacija nas že leta uči:

»ZDRAVJE JE STANJE POPOLNEGA FIZIČNEGA, MENTALNEGA IN SOCIALNEGA BLAGOSTANJA. KDOR JE FIZIČNO IN MENTALNO ZDRAV, IMA TUDI SMISEL ZA ŽIVLJE-

(Nadaljevanje na 3. strani)

ENA TEMELJNIH NALOG ZSS JE URESNIČEVANJE POLITIKE GOSPODARSKE STABILIZACIJE

Ena temeljnih nalog v Zvezi sindikatov Slovenije organiziranih delavcev ter vseh njihovih organizacij in organov v letošnjem letu je uresničevanje politike gospodarske stabilizacije, kakor je opredeljena v resoluciji o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976 — 1980 v letu 1980. Izvajanju teh nalog morajo organizacije in organi zveze sindikatov v svojih programih dela v letošnjem letu posvetiti posebno pozornost.

Pri taki opredelitvi Zveza sindikatov Slovenije izhaja iz spoznanja, da je temeljni pogoj za dolgoročno stabilizacijo gospodarstva in družbenih gibanj uveljavljanje samo-

upravnih družbenoekonomskih odnosov. Iz tega pa izhaja utrjevanje položaja, vloge in odgovornosti delavcev, da smotno gospodarijo z

(Nadaljevanje na 2. strani)

85-LETNICA SMRTI LAMBERTA PANTZA

Od 3. januarja 1895 je minilo 85 let, od kar je umrl prvi tehnični direktor bivše Kraljeve industrijske družbe, sedanje železarne Jesenice: metalurg, izumitelj in dober človek — Lambert Pantz. Po minulem delu — če poznamo njegovo pot pri železarni — mu velja še danes slava in spomin ob obletnici smrti.

PRVI TEHNIČNI RAVNATELJ — VITEZ LAMBERT VON PANTZ

Pred leti sem na sestanku novatorjev Železarne prikazal njegovo delo in uspel sem, da je vodstvo železarne Jesenice sprejelo predlog za podelitev Pantzove nagrade. S tem je mrtvi velikan metalurgije dobil svoje plačilo. Ime in priimek res ni naše, gorenjsko, bil pa je Tržičan.

Rojen je bil v Tržiču, kjer je tudi živel. Že v zgodnji mladosti je imel priliko seznaniti se z delom tržičkih železarjev, pilarjev in kosarjev. V tržičkih cesarskokraljevih fužinah in pretalnicah barona Ditricha je

(Nadaljevanje na 7. strani)

NALOŽBE IZ ZDRUŽENIH SREDSTEV INTERNE BANKE

Zbor Interne banke SOZD Slovenske železarne je na svoji sedmi seji, dne 24. decembra lani, obravnaval poleg nekaterih samoupravnih sporazumov, poslovanje v devetih mesecih minulega leta, razvojne usmeritve in analize obratnih sredstev SOZD SŽ, tudi nekatere naložbe iz združenih sredstev Interne banke, med njimi tudi naložbo v napravo za vakuumiranje jekla v železarni Jesenice.

V zvezi z naložbami iz združenih sredstev je sprejel več sklepov. Ti sklepi zajemajo spremembo odločitev za naložbe v železarni Ravne (težka kovaška proga, modernizacija jeklarne, jeklolivarna, mehanska obdelava torzijskih osi) in v Verigo Lesce (obrat industrijske opreme). Poleg tega je sklepal tudi o naložbah iz združenih sredstev v železarno Jesenice — TOZD Jeklarne (vakuumaska naprava), v železarno Ravne (valjarna) in v Tovil (razširitev in modernizacija).

Pri financiranju investicije železarne Jesenice v napravo za vakuumiranje jekla, katere predračunska vrednost za osnovna sredstva znaša 208 milijonov 541 tisoč dinarjev (z energetskim prispevkom pa 218 milij. 550.000 dinarjev), bo sodelovala s 50 milijoni dinarjev. Ta znesek bo Železarni na razpolago v letih 1980 (23 milijonov din) in 1981 (27 milijonov dinarjev). Železarna sama naj bi za investicijo zagotovila 64.550.000 dinarjev sredstev, med-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sodelavec strugar (IK)

KAJ NAM POMENI ODSOTOK »GOR ALI DOL«?

Zavestna prizadevanja vseh socialističnih in demokratičnih ustvarjalnih sil družbe morajo ta čas biti usmerjena v to, da bo sleherni izmed nas zavestno sprejel stabilizacijsko usmeritev in se odločno in brez omahovanja zavzemal za njeno uresničevanje. To pa pomeni, da mora sleherni izmed nas tudi prispevati svoj delež pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije. Seveda pa to brez določenih naporov in odpovedovanj ne bo šlo. Pa vendarle mnogokrat ne bodo potrebna posebna dodatna naprežanja, potrebno bo le izkoristiti še številne naše notranje rezerve. Le-te pa so prav gotovo v smotni izrabi proizvodnih zmogljivosti, v boljši organizaciji dela in produktivni izrabi delovnega časa slehernega izmed nas, v štednji pri vseh vrstah materialnih stroškov, predvsem pa pri energiji in podobno.

Pri vseh teh kazalcih pa se nemalokrat premalo zavedamo kaj nam v masi pove odstotek več ali manj, ali kakor večkrat pravimo odstotek »gor ali dol«. Če bi, na primer, delavci v TOZD Valjarna bluming-štekeli uspeli le za odstotek izboljšati izplen, bi kar za 58.613.000 dinarjev zmanjšali stroške. Za odstotek zmanjšani zastoji bi jim dali 5.500 ton boljše proizvodnje ali za okrog 66 milijonov dinarjev večjo prodajo.

Pa pogledimo še nekaj primerov na področju energije v TOZD Jeklarne. Deset odstotkov zmanjšana poraba mazuta pomeni kar 22 milijonov nižje materialne stroške. Če pa bi delavci v tej temeljni organizaciji zmanjšali za enak odstotek električno energijo, bi zmanjšali materialne stroške za nadaljnjih 10,6 milijona dinarjev.

To je le nekaj primerov, ki dovolj nazorno kažejo kje so vse še naše notranje rezerve in kam vse moramo usmeriti naša stabilizacijska prizadevanja. Ta prizadevanja pa niso namenjena nekomu izven nas, kakor včasih nekateri razmišljajo, ampak nam samim. Uresničevanje politike ekonomske stabilizacije pomeni materialno krepitev samoupravljanja, ekonomske moči TOZD, delovne organizacije in širše družbene skupnosti, krepitev naše moči in neodvisnosti in s tem seveda tudi krepitev naše lastne socialne varnosti.

Potrebno je pogledati le okrog sebe in takih odstotkov bomo našli še mnogo neizkoriščenih pri našem delu in opraviilih.

PREDLOG RESTRIKCIJSKIH UKREPOV NA PODROČJU ZDRAVSTVENEGA VARSTVA

Skupščina SR Slovenije je na sejah zbora združenega dela, zbora občin in družbenopolitičnega zbora 26. decembra sprejela resolucijo o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980 v letu 1980, s katero so dane bistvene usmeritve družbenoekonomskega in gospodarskega razvoja v republiki in postavljena razmerja v delitvi družbenega proizvoda.

S postavljenimi razmerji se na vseh področjih družbenega in gospodarskega življenja uvaja politika stabilizacije v letu 1980, zaradi

česar morajo vsi samoupravni subjekti v najkrajšem času sprejeti restriktivske ukrepe za svoje po-

(Nadaljevanje na 14. strani)

V JANUARJU BO SEDEM TOZD IZPOLNILO SKUPNO PROIZVODNJO

V mesecu januarju bodo predvidoma operativne programe skupne proizvodnje dosegle naslednje temeljne organizacije združenega dela: Livarna, Valjarna žice in profilov, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Bela, Hladna valjarna Jesenice, Jeklovlek in Žebljarna.

Operativnega programa skupne proizvodnje pa po izgledih v zadnjih dneh januarja ne bodo dosegle temeljne organizacije:

PLAVŽ: Zaradi surovega hoda na plavžu štev. 1 in zaradi miniranja nasledine v plavžu 2.

JEKLARNA: V martinarni so bile velike težave zaradi pomanjkanja grodlja, zaradi slabega dela plavžev in ker smo bili brez zaloge grodlja iz tujih virov. To je bil vzrok za znatno podaljšanje časov trajanja šarž in za manjšo proizvodnjo. Iz istih razlogov je martinarna obratovala tudi en teden samo s štirimi SM pečmi.

V elektro jeklarni pa je bilo precej raznih zastojev in izmečka.

VALJARNA BLUMING-SŠTEKEL: Glavni vzrok za nižjo skupno in gotovo proizvodnjo je slabo delo valjavskega ogrodja Štekel, kjer je bilo preveč zastojev. Ker ni bilo na zalogi slabov iz tujih virov, je bila tudi obratovalna kampanja potisne peči, zaradi premajhne količine slabov, manj uspešna.

ZIČARNA: Slabši proizvodni rezultati so bili doseženi zaradi velike odsotnosti delavcev in pomanjkanja valjane žice večjih debelin. Večjo okvaro so imeli tudi na žičarskem stroju Alma-Ata, ki prede-luje žico do 14 mm profila.

PROFILARNA: Imeli so precej težav zaradi pomanjkanja vložka in v povezavi s tem tudi pogoste menjave orodja.

ELEKTRODE: Zaradi popravila oplaševalne linije je bila dosežena proizvodnja nekoliko nižja, kot je bila načrtovana. Nekaj težav je bilo tudi s pravočasno dobavo VP žice.

ENA TEMELJNIH NALOG ZSS JE URESNIČEVANJE POLITIKE GOSPODARSKE STABILIZACIJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

družbenimi sredstvi ter da odločajo o vseh pogojih, sredstvih in rezultatih svojega dela. Pri uveljavljanju tega pa je še posebej potrebno pospeševati združevanje dela in sredstev, uveljavljanje družbeno-ekonomskih odnosov iz skupnega prihodka, združevanju dohodka, svobodni menjavi dela ter uveljavljanju načela delitve po delu in rezultatih dela.

S temi nalogi se seveda najtesneje povezuje tudi uveljavljanje samoupravnega družbenega planiranja, večja odgovornost delavcev pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi in povečan vpliv in odgovornost delavcev za porabo vseh sredstev družbene reprodukcije ter smotrnejše razporejanje ustvarjenega dohodka in čistega dohodka v skladu z opredelitvami v resoluciji.

Vse to, je poudarjeno v dokumentu o usmeritvi aktivnosti Zveze sindikatov Slovenije v zvezi z uresničevanjem politike gospodarske stabilizacije, pa bo mogoče uresničevati le ob zavestni pripravljenosti in zavzetosti vseh delovnih ljudi in občanov. Vse samoupravne organizacije in skupnosti so dolžne v svoj plan za leto 1980 vgraditi stabilizacijske ukrepe skladno z določili resolucije, vendar pa v zvezi sindikatov poudarjajo, da bo usmeritve družbeno-ekonomske politike v letu 1980 mogoče uresničiti le, če bodo vse samoupravne organizacije in skupnosti dosledno spoštovale okvire dogovorjene ekonomske politike ter če bodo bremena stabilizacije odgovorno in enakomerno razporejena na vse oblike družbene porabe ter na vse delovne ljudi in občane.

Zato bo ena najpomembnejših nalog organizacij in organov zveze sindikatov, je poudarjeno v usmeritvah aktivnosti Zveze sindikatov Slovenije v zvezi z uresničevanjem družbeno-ekonomske politike v tem letu, močna politična aktivnost med delavci, da bodo kljub naporom in odpovedovanjem zavestno sprejeli stabilizacijsko usmeritev ter da se bodo odločno in brez omahovitosti tudi zavzemali za njeno uresničevanje. Organizacije in organi zveze sindikatov se morajo odločno zoperstavljati vsem težnjam izigravanja politike gospodarske stabilizacije in poskusom, da bi posamezniki ali skupine v organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih ali družbenopolitičnih skupnostih breme stabilizacije prelagali na druge samoupravne organizacije in skupnosti. Za uspeh takega delovanja pa je potrebna skladna in usklajena aktivnost vseh družbenopolitičnih organizacij in drugih dejavnikov oziroma vseh socialističnih in demokratičnih ustvarjalnih sil družbe.

Vsa ta vprašanja morajo biti prisotna na vseh občinah zbora, kjer le-teh še niso imeli, kjer pa so jih že imeli pa uresničevanje politike gospodarske stabilizacije v konkretnih sredinah morajo obravnavati na sindikalnih članskih sestankih v sindikalnih skupinah.

V vseh samoupravnih organizacijah in skupnostih morajo v mesecu februarju dopolniti planske dokumente z vgraditvijo stabilizacijskih predvidevanj in opredeliti razporejanje dohodka in čistega dohodka za sredstva za osebne dohodke in skupno porabo v TOZD v skladu z družbenoekonomsko politiko v letu 1980. Opredelitve v resoluciji o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976-1980 v letu 1980 bodo morale biti zavestno in odgovorno prisotne tudi pri obravnavanju zaključnih računov za leto 1979 pri razporejanju čistega dohodka na sredstva za osebne dohodke in skupno porabo v TOZD. Masa teh sredstev se v letu 1980 mora povečati počasneje, kot sredstva za razširitev materialne podlage dela in rezerve organizacij združenega dela.

Seveda pa bodo delavci v organizacijah združenega dela v planskih dokumentih za leto 1980 morali usmeriti svojo pozornost tudi drugim nalogam, ki izhajajo iz resolucije: smotrni izrabi proizvodnih zmogljivosti in prilagajanju proizvodnega programa potrebam trga ter možnostim za nabavo surovin in reprodukcijskega materiala na domačem tržišču; štednji z vsemi vrstami materialnih stroškov, posebej pa varčevanju z energijo ter varčevanju pri reprezentančnih stroških in stroških za službena potovanja; boljši organizaciji dela, produktivni izrabi delovnega časa slehernega zaposlenega delavca, zmanjševanju izostankov z dela ter skrajno racionalnemu zaposlovanju delavcev; povečanju izvoza; selekciji investicijskih vlaganj; učinkovitejši inventivni in raziskovalno razvojni dejavnosti; preverjanju dosedanje usmerjenosti na področju oblikovanja politike cen ter v iskanje vseh možnosti, da se na podlagi dohodkovnega povezovanja ter z boljšim delom in smotrno uporabo družbe-

nih sredstev v organizacijah združenega dela — ne pa z zahtevki po povzemanju cen — dosega predvideni dohodek TOZD.

V dokumentu o usmeritvi aktivnosti Zveze sindikatov Slovenije so opredeljene tudi druge naloge organizacij in organov zveze sindikatov v zvezi z uresničevanjem stabilizacijske politike. Med njimi je poudarjeno, da je potrebno pri oblikovanju in razporejanju sredstev za osebne dohodke delavcev v materialni proizvodnji upoštevati naslednja načela in kriterije:

- skupna sredstva za osebne dohodke delavcev v TOZD materialne proizvodnje morajo v letu 1980 naraščati za 25 % počasneje od rasti dohodka,

- sredstva za osebne dohodke in skupno porabo morajo naraščati počasneje od sredstev za razširitev materialne podlage dela in rezerv,

- delavci v TOZD, ki ustvarijo višji dohodek na delavca in večje osebne dohodke in skupno porabo na delavca kot v sorodnih TOZD, morajo sorazmerno hitreje povečevati sredstva za akumulacijo in rezerve kot v sorodnih TOZD.

- v dogovoru je potrebno opredeliti tudi kriterije po katerih bodo delavci v TOZD upoštevali uresničevanje teh načel in sicer, da bodo počasneje kot 25 % izpod rasti dohodka naraščala sredstva za osebne dohodke v tistih organizacijah združenega dela, v katerih so v letu 1979 osebni dohodki na delavca naraščali nesorazmerno hitro ter delavci v teh TOZD hkrati niso zagotavljali tudi hitrejšo rast sredstev za akumulacijo ter dosegli nadpovprečni osebni dohodek na delavca,

- da morajo počasneje od 25 % izpod rasti dohodka naraščati sredstva za osebne dohodke v tistih TOZD, v katerih bo dohodek v letu 1980 naraščal nesorazmerno iznad povprečne rasti dohodka v OZD ter naraščanje tega dohodka ne bo rezultat boljšega dela ter upravljanja z družbenimi sredstvi v OZD,

- da lahko v OZD, v katerih bo dohodek v letu 1980 naraščal nesorazmerno počasneje kot dohodek v gospodarstvu SRS, povečujejo sredstva za osebne dohodke hitreje kot 25 % izpod rasti osebnega dohodka, če manjša rast dohodka ni

posledica slabega dela ali upravljanja z družbenimi sredstvi v tej OZD. Hitrejša rast sredstev za osebne dohodke pa ne sme povzročati poslovanja z izgubo, saj v primeru poslovanja z izgubo v TOZD ne morejo izplačevati višjih sredstev za osebne dohodke kot znašajo povprečni osebni dohodki v devetih mesecih preteklega leta.

TOZD v okviru delovne organizacije, po potrebi pa tudi v SOZD, se lahko s samoupravnim sporazumom dogovorijo, da bodo po kriterijih, ki bodo navedeni v dogovoru, skupno ugotavljali maso sredstev za osebne dohodke, ki jo glede na ustvarjeni dohodek TOZD lahko razporejajo vse TOZD v DO ali SOZD za osebne dohodke.

Enaki kriteriji so v dokumentu opredeljeni tudi za ravnanje delavcev v nematerialni proizvodnji. V materialu pa je poudarjeno, da se bodo sindikati zavzemali, da se ne omejuje sredstev za oblikovanje sredstev skupne porabe v letu 1980, veljajo naj le splošna načela, da se morajo v okviru razporejanja čistega dohodka sredstva za skupno porabo povečevati počasneje kot sredstva za razširjanje materialne podlage dela in za rezerve. Tako usmeritev je potrebna v interesu delavcev, saj je potrebno že v letošnjem letu oblikovati sklad skupne porabe za uresničevanje nekaterih interesov delavcev v letu 1981 na področju prehrane med delom, regresa za letni dopust, za stanovanjsko izgradnjo in slinčo.

Zavzemati se je potrebno za to, da se najhitreje povečuje regres za prehrano med delom, ki naj znaša osem odstotkov od povprečnega osebnega dohodka v devetih mesecih preteklega leta. Vsa ostala izplačila pa se morajo povečevati mnogo počasneje ali naj ostanejo na isti ravni kot v letu 1979. O tem naj odločajo delavci v TOZD.

Dokument pa poudarja, da se je potrebno posebej zavzemati za to, da se v dogovoru konkretnije omeji poraba sredstev skupne porabe za izlete, ekskurzije in proslave ter da se omeji poraba sredstev skupne porabe za delavska športna tekmovanja iznad ravni posameznih organizacij združenega dela oziroma občin. V dogovoru, je poudarjeno, je potrebno opredeliti še nekatere druge obveznosti.

Gradivo o usmeritvi aktivnosti Zveze sindikatov Slovenije pri uresničevanju družbeno-ekonomske politike gospodarske stabilizacije v letu 1980 je bilo objavljeno v delegatskem Poročevalcu številki 2, dne 21. januarja letos.

Miran Špoljar in Drago Košir — delavca v skladišču vložka TOZD Hladna valjarna Bela (IK)

NAGRAJENI ZA RAZKLADANJE VAGONOV ČEZ PRAZNIKE

Med prazniki za 29. november je sedem delavcev iz TOZD Hladna valjarna Bela razkladalo vagona, v katerih so bili topla valjani trakovi iz Sovjetske zveze in CSSR. Štirje med njimi so opravili po petnajst ur, ostali pa nekoliko manj. 125 vagonov so razložili v času med prazniki in tako prihranili 100.000 din, kolikor bi sicer znašala stojnina. Za dobro opravljeno delo so bili nagrajeni po sklepu odbora za gospodarstvo.

Vodja skladišča vložka Drago Košir, ki je vso akcijo organiziral, Milan Špoljar, Alojz Dečman in Ivan Goceviski so delali vse štiri dni, Metod Filipov, Husein Bulut in Lazo Jovanov pa so se menjavali. V štirih dneh so razložili 125 vagonov na katerih je bilo 3.312 ton topla valjanih trakov iz Sovjetske zveze in CSSR. Prvi štirje so nagrajeni s po 300 din ostali pa z 200 din.

Vodja skladišča vložka Drago Košir pravi da so dobro sodelovali z železniškim transportom in s tem prihranili dosti časa. Kompozicijo z 10, 12 ali več vagonov so pripeljali v obrat in ko so jo razložili je bila naslednja kompozicija že pripravljena.

Pri vsakem vagonu skladiščnik popiše, poleg številke vagona še saržo, kvaliteto in količino topla valjanih trakov. Nato kolobarje razložijo na vnaprej določena mesta, glede na saržo in kvaliteto. Vsak kolobar tehta približno od 10 do 12 ton. Kolobarji iz Sovjetske zveze so bili na vagonih položeni tako da jih je bilo treba sproti obračati in potem šele razložiti. Ti so iz Češko-

slovaške, so bili na paletah, tako da jih je bilo lažje razkladati. Vagone je treba potem še očistiti, paleta pa naložiti nazaj. Na približno 15 raztovorjenih vagonov prideta potem dva vagona palet.

Ko me je zanimalo, kaj vse delajo v skladišču vložka, so mi povedali, da poleg materiala, ki prihaja od zunaj prevzemajo tudi kolobarje iz valjarne štelke, jih tehtajo in skladiščijo. Pripravljajo kolobarje za linijo CBL. To pomeni, da poiščejo prave kolobarje glede na saržo in kvaliteto ter jih oštevilčijo.

V času med 11. novembrom in 15. januarjem so raztovorili nekaj manj kot tisoč vagonov ali 25.000 ton topla valjanih trakov. Od tega kar precej ob sobotah, nedeljah in praznikih, kar je nujno saj ne morejo vplivati na to, kdaj bodo vagoni prispeli.

Delavci v skladišču vložka smatrajo za svojo delovno dolžnost, da ko je to potrebno delajo tudi izven rednega delovnega časa in s tem prispevajo svoj delež k boljšim rezultatom dela v svojem obratu.

NALOŽBE IZ ZDRUŽENIH SREDSTEV INTERNE BANKE

(Nadaljevanje s 1. strani)

tem ko bi 62 milijonov predstavljala sredstva iz domačih bančnih kreditov, 42 milijonov dinarjev pa iz tujih. Ta investicija, za katero se računa, da bo prispevala k 18-odstotnemu povečanju dohodka je, klarne, mora biti dokončana v letu 1982. Združena sredstva Interne banke se bo v celoti preneslo v amortizacijo 31. decembra 1982, vračati pa jih bo potrebno devet let v polletnih obrokih in sicer tako kot nalaga samoupravni sporazum o združevanju sredstev za investicijske naložbe.

Za naložbo v težko kovaško progno v železarni Ravne — odobrili jo je delavski svet SOZD že 25. februarja 1977 — bo (oziroma je) Interna banka prispevala v letih 1979 in 1980 vsoto 97 milijonov dinarjev, za modernizacijo jeklarne v isti delovni organizaciji v letih 1979 do vključno 1982 pa 122 milijonov dinarjev. Po 40 milijonov oziroma po 10 milijonov v letih 1979 in 1980 pa bo prispevala za naložbo v jeklovirno in v mehansko oddelavo torzijskih osi prav tako v železarni Ravne. Pri teh naložbah je ravno tako kot pri naložbi v Verigi Lesce, kot smo že omenili, prišlo do sprememb odločitev, ker so se spremenili nekateri pogoji.

Predračunska vrednost za osnovna sredstva pri modernizaciji valjarne v železarni Ravne znaša 474 milijonov 100 tisoč dinarjev (z energetskim prispevkom 496.500.000 dinarjev), za obratna pa 545 milijonov dinarjev. Delež Interne banke pri tej investiciji bo znašal 80 milijonov dinarjev (prispevala jih bo v letih 1981 do vključno 1983), medtem ko naj bi ravenska železarna iz lastnih virov zagotovila 123 milijonov dinarjev, ostalo pa zbrala s pomočjo kreditov domačih bank ter z domačimi in tujimi komercialnimi krediti. Z realizacijo te investicije, ki mora biti končana v letu 1983, se bo proizvodnja gredic povečala od 130.517 ton v letu 1978 na 148.000 ton v letu 1983, proizvodnja palčastega jekla pa od 89.083 ton v

letu 1978 na 105.000 ton v letu 1983. Dohodek valjarne pa bo po predvidevanjih povečal na račun investicije za 40 odstotkov.

Za razširitev in modernizacijo Tovila bo Interna banka prispevala iz združenih sredstev v letu 1980 40 milijonov dinarjev. (Tovila sam bo zagotovil 64.757.000 dinarjev sredstev iz lastnih virov, ostalo pa s krediti domačih bank oziroma z domačimi komercialnimi krediti). Predračunska vrednost te investicije znaša za osnovna sredstva 193 milijonov 439.000 dinarjev (skupaj z energetskim prispevkom), za obratna pa 14.512.000 dinarjev. Investicija mora biti dokončana v letu 1981. Proizvodnja te delovne organizacije bo s to investicijo količinsko porastla za 52 odstotkov, dohodek pa so bo povečal kar za 92 odstotkov.

Omenimo naj še, da zbor Interne banke SOZD Slovenske železarne meni, da obravnava analiza obratnih sredstev Interne banke predstavlja kvalitetno osnovo za oblikovanje finančne politike v prihodnjem obdobju ter da bi jo zato morali obravnavati tudi strokovni in poslovodni organi v posameznih delovnih organizacijah kot tudi na ravni sestavljene organizacije Slovenske železarne. V zvezi s samoupravnim sporazumom o osnovah srednjeročnega plana Interne banke SOZD SZ pa je zbor ugotovil, da bo potrebno razrešiti nekatere probleme v zvezi z medsebojnimi dobavami, cenami in udeležbo v skupnem prihodu.

Delegati so med drugim sklenili, da Interna banka pristopi k samoupravnemu sporazumu o združevanju dela in sredstev za pospeševanje gospodarskega sodelovanja z deželami v razvoju. Na podlagi predhodne obravnave po delovnih organizacijah pa je bil sprejet tudi sporazum o namenski vezavi sredstev zaradi pridobitve dolgoročnih kreditov za osnovna in obratna sredstva.

Naslednja seja zbora Interne banke SOZD Slovenske železarne bo v drugi polovici meseca februarja. Božidar Lakota

DELEGAT IMA BESEDO

Fluktuacija v našem obratu je velika. Izmenko delo — turnus štiri plus ena — pa petek in svetek na šihu. Zasebno mislim, če rečem družinsko življenje trpi. Denarja je res več, toda tudi temu se marsikdo odpove, da ima več od tedaj in praznikov. Stalni primanjkljaj usposobljenih kurjačev nas sili, da krpamo šhte, da delamo v nadurah. Tudi sam imam zadnje čase izredno malo prostih dni.

Tako razmišlja Rudolf Vidic, ki skrbi, da nas na delovnih mestih ne zebe, saj je kurjač parnega kotla. Lešcan je, pravi, ne priseljen. Poročil se je razmeroma pozno, tako da ima pri dvainpetdesetih letih oba sina še v šoli. Vso dosedanja delovna doba je preživel ob parnih kotlih jeseniške železarne.

Spregovoril sem z njim kot z delegatom v odboru delavske kontrole TOZD Energija. Medtem, ko se je pogovarjal, je z enim očesom budno spremljal kabino z merilnimi instrumenti parnega kotla številka 3 in prisluškoval. Vsak nepravilen šum je znak, da nekaj ni v redu. Tu in tam se je za trenutek opravičil in opravil manjše korekture na napravah.

»Razgovor ste začeli s tem, kar vas najbolj teži...«

Da, začaran krog je to. Ker primanjkuje kurjačev, smo obremenjeni z nadurnim delom, ker je preveč dela, nekateri odhajajo. Se en vzrok za fluktuacijo je v našem obratu značilen: delavci iz ostalih republik se pri nas zaposlijo, opravijo vse tečaje, pridobijo kvalifikacijo. Nekateri se z veljavnim državnim izpitom vračajo v svoje kraje, kjer se, na primer, kot kurjači centralne kurjave in toplovodov dobro znajdejo. V preteklem letu so si tako pomagali menda trije.

»Ali vprašanja prekomernega delovnega časa in fluktuacije povezuje s problematiko delavske kontrole?«

Na vsaki seji obravnavamo upravičenost nadur. Toda spričo že izrečenih problemov delavske kontrole nima kaj. Prav zdaj opravlja nekaj delavcev tečaje za kurjače. Če bodo pri izpitih uspešni, si bomo malce oddahnili. Na prihodnji seji odbora naše delavske kontrole pa nameravam opozoriti na neko nelogičnost v sedaj veljavnem pravilniku o nagrajevanju. Če namreč delam v soboto popoldne nadurni šiht, dobim zanj v kuverti samo 5,5 dinarja več, kot če bi delal svojega rednega. To je posledica teh novih sobotnih in popoldanskih dodatkov. Čudno, kajne. No, saj si lahko vsak sam izračuna.

»Vrniva se k delavski kontroli! Kako delujete?«

V tem mandatnem obdobju so bili trije sestanki. Vodja skliče sestanek odbora po potrebi, na vabilu je dnevni red. Če je kaj važnega, nas nato preje opozori in poišče za izjeme. Na sestanku se pogovorimo in odločimo. Je pač res, da večina

dela ostane na vodju, ki se na tekoče zadeve bolje spozna. Zal sem kar dvakrat manjkal. Enkrat menda zaradi dopusta ali prostega dneva, drugič pa nisem mogel zapustiti delovnega mesta.

»Ali to pomeni, da vas funkcija ovira na delovnem mestu, odnošno, da zaradi dela ne morete v redu opravljati funkcije. Ali ni mogoče šlo za vašo nezainteresiranost?«

Ne, res ni šlo za nezainteresiranost! Tudi za nerazumevanje vodstva obrata ne gre, sploh ne. Veste, v zimskem času delamo s polno paro (dobesedno). Zaradi izjemnega pomanjkanja delavcev me ravno tisti dan ni mogel nihče nadomestiti.

S sestanki je v naši TOZD sploh velik problem. V njej so trije obrati, ki v glavnem delajo izmenko. Tudi kot obrati smo bolj, kot kjerkoli drugeje dislocirani, saj smo v Železarni razmetani po vseh kotih. Pravi čudež je, če se lahko vsi delegati najdemo na enem mestu.

»Kaj je na dnevnem redu sej vaše delavske kontrole?«

O rednem spremljanju nadur sem že povedal. Na zadnjem sestanku smo, na primer, pregledali poročilo inventurne komisije in sprejeli sklep, naj se že enkrat dokončno razčisti številčno stanje nekaterih osnovnih sredstev, last PIV.

»Delavsko kontrolo si predstavljamo kot samostojen organ, ki mora opozarjati na vse nepravilnosti znotraj Tozd. Ali je že kdaj pristopil k vam delavec in rekel: Tovariš, to in to se mi ne zdi pri nas v redu. Razčistite!«

Po obratih se marsikaj negoduje. Pisno, ali vsaj ustno, povsem konkretno, pa se na nas ni še nihče obrnil.

»Za redno in uspešno delo vam mora biti na vpogled vsa dokumentacija temeljne organizacije. Lahko za vašo odgovorite pritrtilno?«

Absolutno! Do zdaj v tem pogledu ni bilo nikakršnih ovir!

»Poleg delavske kontrole ste tudi v delegaciji za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Ko sva že pri pogovoru, kako deluje ta vaša delegacija?«

Ni kaj dosti povedati. Vodja me je zaprosil, naj zastopam našo delegacijo na usklajevalni konferenci Železarne, ki bo ta teden. Se danes mi bo dostavil gradivo. Vprašuješ, če smo delegati sedli skupaj in pregledali gradivo? Ne!

PREVENTIVNI ZDRAVSTVENI PREGLEDI DELAVCEV ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

NJE IN DOGAJANJE OKOLI NJEGA. ZA ŽIVLJENJE PA JE POTREBNO SOCIALNO BLAGOSTANJE, TO JE - CLOVEK NE SME BITI SOCIALNO OGROŽEN. SOCIALNO ZDRAVJE JE STANJE MIRU IN SIGURNOSTI. VSAK CLOVEK MORA IMETI PRAVICO DO DELA IN IZOBRAŽEVANJA. DELO IN NAPREDOVANJE POMENI ZASLUŽEK. HRANO, STANOVANJE IN SIGURNOST OSKRBE V PRIMERU BOLEZNI IN STAROSTI.

Poglejmo nekoliko statistiko:

TOZD	1979 Datum pregleda	% delavcev, ki se niso odzvali na pregled
1. KOFI	april	37,1
2. Nočno delo žena	april	31,7
3. Valjarna debele pločevine	junij	26,5
4. Žičarna	julij	37,3
5. a) CPSI		50,0
b) Odd. za zdravstvo in soc. varstvo		28,8
c) Odd. spl. varnostne sl.	od julija	66,6
d) Tekalčice	do avgusta	62,4
e) Čistilke		31,6
6. SD - Kovačnica		43,9
7. HV Jesenice	avgust	13,6
8. Energetika	avgust	43,8
a) PIV		
b) Toplotna energija		32,7
c) Elektro energija	september	60,5
energija		37,0
9. Valj. Blooming Steckel	okt., nov., dec.	25,4
Skupni povprečni % neudeleženih je		39,3

Kje je torej krivda?

Oddelek za zdravstvo in socialno varstvo Železarne nenehno skrbi, da bi skupno z dispanzerjem za medicino dela pospešeno izvajala primarno ter sekundarno preventivo in preglede, ki so organizirani na podlagi pravilnika o načinu in postopku za opravljanje preventivnih zdravstvenih pregledov. Ta pravilnik je bil izdan na podlagi tretjega odstavka 5. člena in 35. člena zakona o varstvu pri delu - uradni list SRS št. 22-123/66, tretjega odstavka 61. člena zakona o zdrav. zavarovanju in v obveznih oblikah zdravstvenega varstva - uradni list SRS, št. 26-147/70 in v skladu s 4. točko 12. člena zakona o zdravstvu - uradni list SRS, št. 26-146/70 in je začel veljati s 1. septembrom 1971 leta.

Žalostno je, da se mi zavedamo samo pravic, dolžnosti pa ne. Ljudje se ne cepijo in ne hodijo na zdravstvene preglede. Vprašajmo se, ali smo samoupravljajci ali ne. Statistika nam pokaže žalostno sliko neudeležbe na preventivnih pregledih.

Kritika naj pade tudi na mene kot vodja zdravstvene službe glede na porazno udeležbo na preventivnih pregledih. Verjetno za nas ne velja pregovor, da je kovačeva kobila bosa. Prav tako se ne zavedamo skupnosti kot ostali, zato zaslužio javno grajo.

c) pospešena skrb za zdravstvo,

d) zmanjševanje nesposobnosti zaradi bolezni in rehabilitacije.

V teh štirih nivojih preventivne medicine sta združeni primarna in sekundarna preventiva. Zgodnja diagnostika - terapija je možna na dva načina:

1. dispanzerski pregled,
2. terenski pregled.

Dispanzerski pregled se opravlja po prej omenjenem pravilniku, medtem ko terenski po potrebi. Oddelek za zdravstvo in socialno varstvo je skupno z dispanzerjem za medicino dela, prometa in športa z ozirom na zdravstvene škodljivosti in nevarnosti pri opravljanju delovnih nalog in opravi razdelila TOZD in delovne skupnosti glede na pogostost preventivnih zdravstvenih pregledov takole:

Pregledi na 12 mesecev:

1. Jeklarna	625 delavcev
2. Plavž	237 delavcev
3. Livarna	89 delavcev
4. Vzdrževanje	548 delavcev
5. Družbena preh.	188 delavcev
Skupaj:	1687 delavcev

Pregledi na 18 mesecev:

1. Valj. bluming-štelcel	425 delavcev
2. Strojne delavnice	325
3. Remontne delavnice	517
4. Valjarna debele ploč.	196
5. Valj. žice in profilov	287
Skupaj:	1760

Pregledi na 24 mesecev:

1. HV Bela	284
2. HV Jesenice	232
3. Žičarna	308
4. Elektorde	245
5. Profilarna	95
6. Vratni podboji	49
7. Jeklovlek	158
8. Željalna	85
9. Energetika	246
10. Transport	387
Skupaj:	1928

Terenski pregled se od dispanzerskega loči v tem, da po predhodnem ogledu delovnih nalog in proučitvi patologije pristopimo k načrtnemu odvzemu biološkega materiala (kri, blato, voda, sputum) zaposlenih delavcev in delavcev. Poleg bioloških faktorjev merimo v TOZD še fiziološke parametre (zasledovanje dela srca in dihal, energetsko presnovo in upad moči v toku dneve itd.), zbiramo anamnestične podatke in izvajamo še socialno anketiranje. Terenski pregled je v bistvu sekundarni preventivni pregled, ki razbremenjuje dispanzer za medicino dela, obremenjuje pa kurativno službo. Na ta način je možno obdelati v določenem času celotno Železarno, rezultati pa bi omogočili lep pregled glede obolenosti, zdravljenje delavcev pa bi se znatno zmanjšalo.

Zmanjševanje nesposobnosti zaradi bolezni in rehabilitacija zahteva dodatne preiskave glede delazmožnosti tako umske kot fizične in psihofizične in z ozirom na sposobnosti, ki so še ostale najti delo, ki bi ga stimuliral.

Prispevek tega članka je prikaz dejanskega stanja in opozorilo, da se tako ne sme delati. Končno pa se moramo zavedati, da Železarna daje za preventivne preglede ogromna sredstva. Zato naj se vsak član kolektiva tega zaveda in naj sebi v dobro hodi na preventivne preglede, saj so mu le v korist in ne v nadlogo.

dr. Aleksander Rjazancev

ZAŠČITNI PATRON VSEH
POKLICNIH PACIENTOV

GOR BOLI ME, DOL BOLI ME
AU A I

Prva oblika preventive spada v območje oddelka za zdravstvo in socialno varstvo in medicine dela, medtem ko druga oblika zahteva dodatno še terapevta. Preventivno medicino delimo v štiri nivoje ter s tem zajamemo širšo zdravstveno zaščito po sledečem vrstnem redu:

- a) zgodnja diagnostika in terapija,
- b) specifična preventiva bolezni.

Vsem
računovodskim
delavcem
ob 1. februarju
čestita

Društvo računovodskih in
finančnih delavcev Jesenice

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK - 4. 2.	FRANC BERNIK	JANEZ VEHAR
TOREK - 5. 2.	STANE ERZEN	MATIJA URH
SREDA - 6. 2.	ALOJZ ZUPAN	BERTI KRAPEŽ
ČETRTEK - 7. 2.	ALOJZ SLIVNIK	IVAN SLAMNIK
PETEK - 8. 2.	JOZE CEJ	AVGUŠTIN NOVŠAK
SOBOTA - 9. 2.	FRANCI NOVAK	MARJAN DROLČ
NEDELJA - 10. 2.	BOGOMIR SVETINA	BRANE ISKRA

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 16.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanje št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 4. do 9. februarja bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopolodne: II. obratna ambulanta - dr. Vesna Furlan-Zidar, in III. obratna ambulanta - dr. Želimir Cesarec;
popoldne: I. obratna ambulanta - dr. Branimir Čeh in IV. obratna ambulanta - dr. Branimir Čeh.
Dispanzer za borce: dopoldne od 10.30 do 13. ure II. obratna ambulanta - dr. Vesna Furlan-Zidar.
V soboto, 9. februarja, samo dopoldne: I. obratna ambulanta - dr. Branimir Čeh in IV. obratna ambulanta - dr. Branimir Čeh.
Zobne ambulante:
dopolodne: I. zobna ambulanta - v. den. Viktor Stražišar,
popoldne: II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej.
V torek, 5. februarja in v četrtek, 7. februarja, od 13. do 19. ure I. obratna ambulanta - v. den. Viktor Stražišar - za Železarno.
V soboto, 9. februarja, samo dopoldne: I. zobna ambulanta - v. den. Viktor Stražišar.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V februarju bodo praznovali petdeset let življenja naslednji sodelavci:

Franc TERSEGLAV, Elektrode - 1. februarja, Drago ROBIČ, Livarna - 7. februarja, Ivan ŠČULAC, Hladna valjarna Bela - 8. februarja, Vasil DERETIČ, FRS - 10. februarja, Valentin ROZMAN, Transport - 13. februarja, Valentin DEBELJAK, Strojne delavnice - 14. februarja, Mirko ČIGOJA, Hladna valjarna Jesenice - 19. februarja, Jakob POKLJUKAR, Žičarna - 19. februarja, Jože BURNIK, Remontne delavnice - 19. februarja, Frančiška SUNCIC, Strojne delavnice - 21. februarja, Muharem CATAK, Plavž - 25. februarja, Jože KOZMUS, Valjarna žice - 28. februarja in Jože SIGMUND, Žičarna - 28. februarja.
VSEM SODELAVCEM ISKRENO ČESTITAMO!

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KO-FI ponovno

OBJAVLJAMO

dela oz. naloge

vodja računovodstva osnovnih sredstev, šifra 5351, U-5 19.ktg. 1 oseba

POGOJI:

Za opravljanje navedenih del oz. nalog se zahteva:

- druga stopnja ekonomske fakultete
- poznavanje finančnega poslovanja in knjigovodstva
- pasivno znanje enega tujega jezika (angleščine ali nemščine)
- 3 leta delovnih izkušenj na delih finančno-računovodskega značaja.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor železarne Jesenice, z oznako »za delovno skupnost KO-FI«.

Posebne prijavnice dobite pri kadrovskih ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Družbena prehrana z dne 28. 1. 1980 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

objavljamo

prosta dela oziroma naloge:

1. sobarica 9206 D-2 4 kat. 1 oseba (za dol. čas 6 mesecev)
2. razvažalec hrane 9524 D-2 5 kat. 2 osebi
3. kuharica II. 9519 D-2 6 kat. 1 oseba

Pogoji:

Ad. 1.6 razredov osnovne šole
Ad. 2.8 razredov osnovne šole
Ad. 3.3 letna gostinska šola - smer kuharstvo - enomesečno poskusno delo

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor železarne Jesenice z oznako »za TOZD Družbena prehrana«.

Posebne prijavnice dobite pri kadroviku ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice z dne 18. 1. 1980 dajemo

OBJAVO

za proste delovne naloge

1. 8615 inšpektor za žerjave U-5 16. ktg.
2. 8731 vodja elektro delavnice U-4 16. ktg.

Pogoji za opravljanje delovnih nalog:

1. visoka ali višja izobrazba strojne ali organizacijske smeri preizkus znanja iz varstva pri delu; 3 oziroma 5 let delovnih izkušenj pri delu na vzdrževanju žerjavov

2. višja izobrazba elektro smeri; 8 let delovnih izkušenj
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na kadrovski sektor železarne Jesenice z oznako »za TOZD Remontne delavnice«.

Posebne prijavnice dobite pri kadroviku ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

SPREJELI SO STABILIZACIJSKI PROGRAM

V okviru prizadevanj za uresničevanje politike ekonomske stabilizacije so v sektorju za ekonomiko in organizacijo izdelali program stabilizacijskih ukrepov. Kot najpomembnejše so poudarili v programu spoštovanje načel resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980 v letu 1980 in doledno izpolnjevanje nalog, ki so jih zapisali v gospodarskem načrtu.

Poleg s planom sprejetih nalog bodo reprezentančne stroške znižali na minimum. Naj v zvezi s tem povemo, da so lani za to porabili približno 68 tisoč din, po konkretnih opredelitvah določil resolucije pa se morajo letos zmanjšati za 20%. Razen tega ne bodo normalno za več kot 10% povečali potne stroške. Omejili bodo število nadur, zaostri delovno disciplino in pri tem posvečali vso skrb, da bodo naloge opravljene kvalitetno in v roku. Varčevali bodo s pisarniškim materialom, pregledali in skrtili bodo program koriščenja sredstev za investicijsko vzdrževanje in amortizacijsko zamenjavo, skrajšali bodo vse vrste sestankov, pri zaposlovanju pa bodo upoštevali planske proporce.

Skupaj s tem kar so predvideli v programu varčevanja, bodo sprejeli tudi ukrepe, s katerimi bodo zmanjšali poslovne stroške, zagotovili smotrnejšo porabo energije in resursov, boljše koristili delovni čas ter notranje rezerve.

B.

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Profilarna

8. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V četrtek, 24. januarja, je bila osma seja odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Profilarna, ki jo je sklical in vodil predsednik Franc Logar. Obravnavali so: pregled sklepov zadnje seje, potek izpolnjevanja plana v januarju in plan za februar, rezultati letne inventure, odgovor TOZD Valjarna bluming-štel za kritje nastale škode pri razrezu trakov za TOZD Profilarna.

Pri pregledu sklepov predhodne seje so ugotovili, da so bili vsi izvršeni.

Plan za januar je znašal 2450 ton. Člani odbora so ugotovili, da je izpolnjevanje plana v januarju zelo kritično, predvsem zaradi pomanjkanja vložka, izgleda pa, da bo situacija zadnje dni meseca še slabša.

Plan za februar je 2000 ton. Menili so, da je predvidena količina v februarju sprejemljiva, če bo dobava z vložkom redna. Sklenili so, da se planira količina vložka za januar iz TOZD Valjarna bluming-štel nadoknadi v februarju.

Rezultate letne inventure je predložil računovodja. Člani na podatke

o letni inventuri niso imeli pripomb in so sklenili, da se v bodoče vodi evidenca o proizvodnji in o izpolnitvi, da se pri dobavi vložka vrši občasna kontrola tehtanja, ker se kažejo pri inventurnem stanju prevelike razlike.

Sklenili so tudi, da TOZD Profilarna ne more kriti škode, ki je nastala pri razrezu smederevskih trakov iz TOZD Valjarna bluming-štel, zaradi zvišanja stroškov v TOZD Profilarna in smatra, da bi povečane stroške pri nabavljenem materialu morale kriti vse TOZD v proizvodni verigi, ker so pri oskrbi materiala tesno povezane.

V razpravi so sodelovali: Logar, Bertoncelj, Bunjevec, Bevc, Rudolf, vodja TOZD, vodja proizvodnje, referent priprave dela in tehnolog.

SK

TOZD Valjarna debele pločevine

7. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja Rudi Noč je v petek, 18. januarja, sklical 7. sejo. Po pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili vsi realizirani.

Na podlagi uspešno opravljenega izpita o delu Iznis peči, so sprejeli sklep, da se Marjana Skumavca razporedi na dela in opravi ogrevalce Iznis peči. Na znanje so vzeli poročilo o odsotnosti z dela v mesecu decembru, ki je znašala 1.762 dni ali 20,86 %. Od tega je bilo 332 dni bolezenske odsotnosti, 448 dni rednih dopustov in 59 dni neupravičenih izostankov.

Na znanje so vzeli tudi poročilo vodja TOZD o odsotnosti in gibanju normativna oz. fluktuacije delavcev v preteklem letu. Stanje je zaskrbljujoče, ker se je število zaposlenih v TOZD zmanjšalo za sedem delavcev.

Potrdili so razporeditev dveh novo sprejetih delavcev, na dela in

opravila pomožni delavec pri škarjah, in sprejem enega delavca za določen čas, ki bo opravljal dela in naloge delavca, ki je bolezensko odsoten. Ugodili so prošnji HK Jesenice za odobritev izredno plačane odsotnosti Slavku Mavčecu za čas od 1. februarja do 31. marca 1980 pod pogojem, da bo toliko usposobil namestnika, da zaradi nadomeščanja ne bo zastojev v proizvodnji.

Strinjali so se, da se bo na enoletni poklicni šoli za valjave usposabljal osem delavcev.

Za uspešno opravljene izpite za toplotne obdelovalce-kadilce so izrekli priznanje Ivanu Maleju, Rudiju Noču in Metodu Brecktoru.

8. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V petek, 25. januarja, je predsednik Milan Šulc sklical 8. sejo odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarna debele pločevine.

Po pregledu izvrševanja sklepov so ugotovili, da so bili izvršeni, razen sklepa, ki je v izvajanju.

Obravnavali so izvrševanje plana v mesecu januarju in ugotovili, da bo na progi presežen, v adjustaži ga bodo poizkušali doseči, odprema pa bo nekaj pod planom. V zvezi s tem so sprejeli sklep, da bo treba v bodoče delati tako, da bodo obveznosti, ki so bile sprejete z gospodarskim načrtom dosežene oz. presežene.

Obravnavali so operativni program za mesec februar, ki znaša

8.600 ton in ga sprejeli s pripombo, da ga bo mogoče realizirati le v primeru, če bo na razpolago dovolj vložka, tako po količini kot po asortimentu.

Seznani so se z načinom pisanja režijskih ur v posameznih oddelkih in ugotovili, da pri pisanju teh ur ni bilo nepravilnosti, vendar so v zvezi s tem sprejeli sklep, da mora vodstvo TOZD in oddelek za študij dela in časa do ene naslednjih sej pripraviti predlog za poenotenje normnega

sistema v TOZD Valjarna debele pločevine.

Obravnavali so predlog oddelka za študij dela in časa za vključitev izmečka na progi in sistem nagrajevanja po učinku ter ga sprejeli v predloženi obliki.

Od vseh delavcev v TOZD so zahtevali izboljšanje delovne in tehnološke discipline in sklenili, da je zato treba organizirati sestanek vod-

stva TOZD in delovodij, na katerem bodo določili ukrepe in načine za izboljšanje discipline.

Na koncu so vzeli na znanje poročilo SVD o stimulaciji neposrednim vodjem dela in obvestilo odbora za gospodarstvo TOZD Transport o stojnini pri razkladanju železniških vagonov v mesecu decembru.

IS

TOZD Hladna valjarna Bela

8. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik Branko Šuvak je v decembru sklical 8. sejo odbora za delovna razmerja, na kateri so poleg pregleda sklepov potrdili sprejem desetih delavcev, ki so si pridobili lastnosti delavca temeljne organizacije in vzeli na znanje poročilo o številu delavcev, ki so odšli iz temeljne organizacije, in sicer so štirje odšli na odsluženje vojaškega roka, dva pa sta bila izključena z disciplinsko odpovedjo zaradi neopravičenih izostankov z dela.

Potrdili so tudi predlog vodij proizvodnje o interni premestitvi Rasima Silića iz del in nalog II. adjuster na dela in naloge I. adjuster.

Pri obravnavanju prošnje so ugodno rešili prošnje: Šefika Horozovića za prestop v TOZD Strojne delavnice, Milivoja Mijića za ponovni sprejem v temeljno organizacijo in smučarskega društva Rateče-Planica za odobritev izredno plačanega dopusta za Franca Makšeta zaradi ureditve tekaških prog.

Zaradi trenutne zasedenosti delovnih mest za ženske so zavrnili prošnjo Stojanke Krstov iz TOZD Transport.

Neugodno so rešili tudi prošnjo Iva Kostanjaša za sprejem na dela

in naloge v temeljno organizacijo HVB in jo posredovali TOZD Družbena prehrana.

Soglašali so s prošnjami za sprejem v Železarno, vendar ne v TOZD HV Bela, za Miroslava Svetina in Milana Zalokarja.

Na seji so obravnavali tudi plan izobraževanja za leto 1980 in ga potrdili brez pripomb ter obvestilo kadrovske službe o pričetku sistematičnega dopolnilnega izobraževanja neposrednih vodij dela v obliki ciklusa predavanj s temami: samoupravljanje, usposabljanje, vodenje in delovna razmerja. Soglašali so, da se predavanj udeležijo vsi neposredni vodje dela.

mk

TOZD Remontne delavnice

12. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Remontne delavnice Janez Hočvar je 15. januarja sklical 12. sejo, s katero so nadaljevali 18. januarja. Na seji so pri pregledu izvajanja sklepov zadnjih dveh sej ugotovili, da so bili vsi sklepi izvedeni, razen tistih, ki so dolgoročnejšega značaja, razporedili so šest novih delavcev, premestili 33 delavcev, zahtevali objavo dveh prostih delovnih mest ter dopolnitev in uskladiitev sistemizacije novih delovnih mest v elektroremontnih delavnicah ter potrditev sistemizacije na službah TOZD. Nadalje so obravnavali tri vloge za prestop, dve za dodelitev ustreznih delovnih nalog, eno za sprejem in eno za odpoved delovnega razmerja.

Pri obravnavi vloge za odobritev izredno plačane odsotnosti je odbor ugodil samo eni vlogi, pet pa jih je zavrnil. Ugodil tudi ni eni vlogi za izdajo soglasja za odprtje male obrti iz gostinske stroke.

Na koncu seje je odbor sprejel informacijo o stroških v temeljni organizaciji, če bi odobril vsem vlogam za izredno plačan dopust.

NZ

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

PREGLAD SESTANKOV SDS

Minuli teden (do ponedeljka) smo iz osmih temeljnih organizacij ter iz dveh skupnosti prejeli zapisnike z 48 sestankov samoupravnih delovnih skupin. Skupine so razpravljale predvsem o osnutku samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe v Železarni, (dalje: sporazum o delitvi osebnih dohodkov) in o analizi razvojnih možnosti ter o elementih za sklepanje samoupravnih sporazumov o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti občine Jesenice (dalje: elemente in razvojne možnosti SIS). Nekateri so se sestali tudi zaradi ocenjevanja delovne uspešnosti ali pa zaradi priprav na sindikalne občne zbornice. Na sestankih posameznih delovnih skupin je bilo seveda govora tudi o ožji obratni problematiki. Številne zapisnike, ki smo jih prejeli v ponedeljek, v tem pregledu še ne omenjamo.

SDS staro železo 2 (TOZD JEKLARNA) je obravnavala sporazum o delitvi osebnih dohodkov. Skupina v zvezi z njim med drugim pripominja, da je zbiranje odpadne kovine premalo stimulirano.

V TOZD BLUMING ŠTEKEL so se sestali SDS bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža štel 1, 2 in 3, odprema adjustaže štel ter adjustaža bluming 1 in 3 in sicer zaradi ocenjevanja delovne uspešnosti. SDS odprema adjustaže štel je na sestanku opozorila tudi, da zaradi pomanjkanja oziroma nerednega dostavljanja vagonov odpadne pločevine ne morejo nakladati sproti. Skupina meni, da bi se bilo o tem treba resno pogovoriti, po eni strani zaradi varnosti pri opravljanju dela, po drugi pa zaradi reda in čistote v obratu.

SDS valjarna žice 4 (TOZD VALJARNA ŽICE) je obravnavala samoupravni sporazum o delitvi osebnih dohodkov ter elemente in razvojne možnosti SIS. Na slednje nima nobenih pripomb.

O zgoraj omenjenem sporazumu ter o analizi razvojnih možnosti – poleg tega pa tudi že o poslovnotehničnem poročilu TOZD za leto 1979 – so razpravljale tudi samoupravne delovne skupine v TOZD HLADNA VALJARNA BELA. V večini primerov so v celoti podprle pripombe, ki jih je pripravil odbor za uresničevanja zakona o združenem delu v tej temeljni organizaciji. SDS priprava dela odprema se pritožuje, da doslej še ni dobila odgovorov na nekatera vprašanja (kaj je z vhodnimi vrati, zakaj ogrevanje slabo dela, kaj naj bi se zadrževali soferji). Žerjavodja v tej skupini pa opozarja, da ključa za prenašanje tovorov po njegovem ni več primerna za uporabo, kajti bila je že večkrat zavarjena. Sklicuje se na ATEST, ki zahteva trikratno varnost. Pripombe so bile izrečene tudi na signiranje kolobarjev, češ da se nanje vpisujejo napačni podatki ter da se ne vpisuje pozicij naročnika (Gorenje ima npr. več pozicij). Hrana v kantini pa po mnenju SOS ni zadosti kvaliteta. Pritožuje se, da so količine premajhne, da je kruh star in da se dogaja, da je kantina HVB zjutraj 20 minut prepozno odprta. Tudi za čistočo po garderobah, hodnikih in pisarnah ni primerno poskrbljeno. SDS lužilnica in valjarna 1 meni, da bi bilo potrebno

ugotoviti, zakaj posameznim delavcem postane po zaužitju hrane v kantini slabo. Na sestanku SDS lužilnica in valjarna 3 je bilo med drugim postavljeno vprašanje, zakaj se za oljna maziva ne napravi priročne skladišča, tako da so sedaj različna sodovi razmetani po celi valjarni in da se niti dobro ne ve, kaj v njih pravzaprav je. Rečeno je bilo tudi, da valjavci ZRM za opravljeno delo pri remontu niso bili soudeleženi pri nagradi, tako kot vzdrževalci, ter da se zato čustijo prizadete. Skupina nadalje zahteva, da se čimprej poskrbi za katalog opravil in nalog. SDS žarilnica 1 opozarja, da je treba material bolj dosledno pregledovati na prevzemu, da ne bi bil potem ves tehnološki proces takorekoč zaman. Skupina vprašuje, zakaj imajo delavke na RWL le časovno odločbo ter kaj je z manjkajočimi na RWL (normativ sta dva, dela pa le en delavec). SDS žarilnica 3 meni, da bi bilo vendarle že treba poskrbeti za toplo vodo v kopalnicah. SDS adjustaža in strojna adjustaža 1 menita, da je na relaciji »Valjarna Bela – Plavž« potrebno zagotoviti izredni direktni avtobus in sicer za prevoz na delo in z dela za tiste delavce, ki delajo na dopoldanski dnini. Tudi to skupino zanima, kdaj bo poskrbljeno za toplo vodo v kopalnicah ter kdaj bo rešeno vprašanje oljenja na SSL in NSSL. Pripravi dela pa skupini predlagata, da naj, v kolikor grede kolobarji naročnikov preko razreznih linij, opozori, da naj na CTM porežejo notranje in zunanje konce traku. Tudi material bi lahko razrezali na zahtevano težo. Skupini predlagata, da naj bi glede čiščenja uvedli določene sankcije. SDS adjustaža in strojna adjustaža 2 opozarjata, da streha na več mestih pušča, tako da voda teče na kolobarje, ki zato korozirajo. Adjusterji pa so vodstvo TOZD zaprosili, da bi njihovo delo ponovno normirali, ker je zaradi vse večjih zahtev kupcev po kvalitetnejšem pakiranju izdelkov sedaj bistveno več dela. SDS adjustaža in strojna adjustaža 3 sta v zvezi z varnostjo pri delu ugotovili, da so bile poškodbe v letu 1979 le lažjeja značaja (urezi). Vzrok za to je po njihovem mnenju v slabi kakovosti zaščitnih sredstev (rokavci). Poleg navedenih smo iz te TOZD prejeli tudi zapisnike SDS vodstvo TOZD, žarilnica 2 ter priprava vložka 1, ki so prav tako obravnavale na začetku omenjeno problematiko.

O sporazumu o delitvi osebnih dohodkov je razpravljala tudi SDS brusilnica 1 (TOZD JEKLOVLEK). Vodja skupine je na sestanku opozoril sodelavce na slabo brušenje, tako glede površine kot glede tolerance.

V TOZD STROJNE DELAVNICE so sporazum o delitvi osebnih dohodkov ter elemente in razvojne možnosti SIS obravnavale SDS priprava dela, materialna služba, orodjarna 2, konstrukcijska delavnica 1 in 2 ter strugarni valjev Javornik in Bela.

SDS montaža 2 ter hidravlika in pnevmatika (TOZD REMONTNE DELAVNICE) sta bili seznanjeni s planom nalog delovnih skupnosti za letošnje leto, obravnavali pa sta poleg tega tudi še sporazum o delitvi osebnih dohodkov (v zvezi z njim je bilo na SDS montaža 2 med drugim rečeno, da je nujno potrebno uvesti pravično nagrajevanje po delu, ne pa da se plačuje prisotnost v objektih »podjetja« ter da mora vsakdo samega sebe vprašati, če je res napravil toliko kot je zaslužil (ta dan) ter program dela osnovne organizacije sindikata. Člani SDS RTA IV so vodjo oddelka VTKT zaprosili za obrazložitev vprašanj v zvezi s predlogom normativnih sprememb v obratu RTA. Želijo, da bi se jim razložilo kriterije za opravljanje del in

nalog za predvidene nove področne vodje. Predlagali so tudi, da se ukine delovno mesto drugega elektromehnika klimatskih naprav ter, da se namesto njega (zaradi specifičnosti del in nalog pri vzdrževanju klimatskih naprav) odpre delovno mesto elektromehnika klimatskih naprav-specialist. SDS RTA V pa je med drugim razpravljala o stališčih SDS RTA II v zvezi z delom oddelka VER. Na sestanku sta bila povabljena tudi vodja SDS RTA II ter predsednik sindikalne grupe RTA. V razpravi je prevladalo mnenje (vodja SDS RTA 2 se sestanka ni udeležil), da se pripombe RTA II nanašajo na dokumentacijo za parni kotel 4, za katerega sta dva tehnika v oddelku RTA II lani januarja sklenila pogodbo za popoldansko izdelavo tehnične dokumentacije. Člani menijo, da si oddelki RTA zadovoljivo nudijo strokovno pomoč ter želijo, da bi pri delu še naprej sodelovali. Skupina ugotavlja, da v preteklem letu ni imela delovnih nalog, ki bi se nanašale na oddelke RTA II. V zvezi z akcijskim programom sindikata je skupina postavila vprašanje, če je v ta program vključeno tudi povečanje kapacitet za letni oddih delavcev.

SDS avtomobilski prevozi in delavnica motornih vozil (TOZD TRANSPORT) sta se sestali predvsem zato, da bi določili delegate za ocenjevanje delovnega prispevka ter za občni zbor osnovne organizacije sindikata. Voznike, člane SDS avtomobilski prevozi je zanimalo ali se sme v delavnici prisostvovati popravilu vozila za katerega so zadolženi.

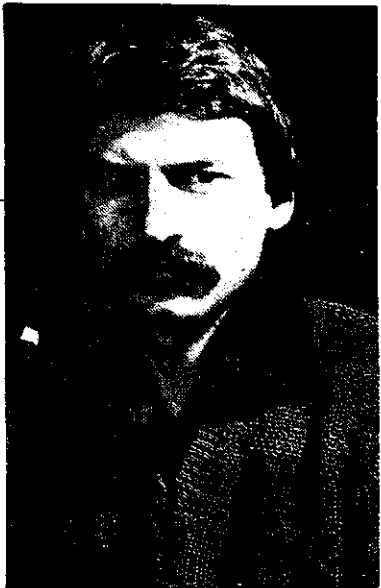
Člani SDS poklicne gasileke in reševalne čete (DELOVNA SKUPNOST ZA SPLOŠNE ZADEVE IN INFORMIRANJE) na vse osnutke samoupravnih aktov, tako piše v zapisniku, ki so jih obravnavali, niso imeli nobenih bistvenih pripomb, pri ocenjevanju delovne uspešnosti pa so izvedli manjše popravke.

Samoupravni sporazum o delitvi osebnih dohodkov ter elemente in analize razvojnih možnosti SIS so v DELOVNI SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE obravnavale tudi SDS organizacija dela ter vse tri skupine sektorja novogradenj (SDS operativna izgradnje, materialna služba novogradenj ter stalna operativna novogradenj). SDS organizacija dela v zapisniku v zvezi s sporazumom o delitvi osebnega dohodka omenja, da je bila v zvezi z določili 136. člena tega sporazuma napravljena analiza iz katere je razvidno, da so prejemki na primer 15. kategorije v delovni skupnosti enaki s prejemki 10. do 11. kategorije v TOZD. SDS sektorja novogradenj pa so v okviru priprav na občni zbor sindikalne organizacije kritično spregovorile predvsem o stanovanjski politiki ter o počitniških kapacitetah. Člane med drugim zanima, zakaj ni organizirana stanovanjska zadruga, kako je z možnostjo naselja izven Jesenic ter če obstaja možnost za povečanje individualnih posojil (to bi ugodno vplivalo na stalnost zaposlovanja). Zavzele so se tudi za povečanje počitniških kapacitet v Crikvenici, zanimalo se je za možnost letovanja v zimskem času, za možnost letovanja v drugih krajih s pomočjo turistične borze v Sarajevu (podobno kot Ravne in Store), glede doma na Mežakliji pa bi želele imeti kratko poročilo o odločitvah in potrebnih sredstvih. Člani SDS tehnološki laboratorij so bili na sestanku opozorjeni na red in delovno disciplino ter na prihajanje in odhajanje z dela, kar ni na zadovoljivi višini.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje – Božidar Lakota

PREDSTAVLJAMO VAM TIHOMIRJA KOSTIČA

Po prvi seji sveta ZSMS SOZD Slovenske železarne sem zaprosila novega predsednika sveta Tihomirja Kostiča za razgovor o nadaljnjem delovanju mladih v okviru SOZD Slovenske železarne. Mislim, da ga ni potrebno posebej predstavljati, saj ga večina mladih pozna kot aktivnega mladega funkcionarja v Železarni in občini in kot prijatelja, ki je pripravljen priskočiti na pomoč v vsakem trenutku.

Delovati je pričel kot predsednik mladinske organizacije v TOZD Žebljarna, ki je prav v tem času dobila republiško priznanje, kot najboljša osnovna organizacija v republiki. Opravljal je več različnih funkcij znotraj mladinske organizacije in v ostalih družbenopolitičnih organizacijah. Bil je vodja delegacije za zbor združenega dela skupščine občine. Leta 1977 pa je prevzel funkcijo sekretarja koordinacijskega sveta ZSMS Železarne. Istočasno je član predsedstva občinske konference ZSMS. Aktivno deluje na področju prostovoljnega mladinskega dela v občini, je vodja centra za MDA v naši občini, obenem pa član predsedstva centra za MDA SRS. Za svoje aktivno delo je prejel številna priznanja. Treba je povedati tudi to, da je dvakrat uspešno vodil mladinsko delovno brigado jeseniško bohinjski odred, katera je obakrat prejela najvišje priznanje Srbije in plaketo Veljko Vlahović.

Na osnovi njegovega dela je bil lani predlagan in izvoljen za predsednika sveta ZSMS SOZD Slovenske železarne, kajti ocena njegovega dela je pokazala, da je vreden tega zaupanja mladih.

Na prvi seji sveta ZSMS SOZD SZ so delegati potrdili program dela za leto 1980. Ker pa smo v letu stabilizacije te prosim, če nam lahko na kratko poveš kako bo ZSMS sodelovala pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije?

Vse aktivnosti mladih so in morajo biti usmerjene v krepitev samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in vseh vzporednih nalog uresničevanja politike gospodarske stabilizacije. To je dosledno uresničevanje proizvodnih nalog, dvigovanje produktivnosti dela, zniževanje stroškov proizvodnje, štednja z energijo in podobno. V okviru tega poteka tudi akcija za izbor najboljših

OO ZSMS v združenem delu in za izbor najboljšega mladega delavca-samoupravljalca. Naša stalna programska naloga je krepitev sodelovanja med delovnimi organizacijami in angažiranje vseh mladih v SOZD SZ v okviru svojih mladinskih organizacij. Vse naše delo pa mora prežemati krepitev samoupravljalске zavesti med mladimi in odgovornost tako pri delu kot pri uresničevanju družbenopolitičnih in družbenih odgovornosti. Tako bomo tudi pomagali sooblikovati mlade socialistične osebnosti.

Za uspešno delo v ZSMS je potrebna idejnopolična osveščenost in usposobljenost, za katero, vsaj v naši občini opazimo, da ni tako visoka. Ali se v okviru sveta ZSMS SOZD SZ pojavljajo isti problemi?

V zadnjem obdobju preteklega leta smo dosegli na področju idejnopoličnega izobraževanja pomembne rezultate. Treba pa je še naprej usmerjati mlade, skupaj z OK ZSMS, kjer so locirane delovne organizacije SOZD SZ, k lastnemu izobraževanju in izpopolnjevanju, razen tega pa bomo morali organizirati različne oblike idejnopoličnega izobraževanja. Tudi osnovne organizacije ZSMS bodo morale same pripraviti programe izobraževanja, ki bi morali biti izdelani na osnovi razmer in potreb konkretne

sredine, seveda na osnovi enotne programske zasnove, ki jo bo opredelil svet ZSMS SOZD SZ. Pri programiranju pa bomo morali sodelovati tudi z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami.

Mladinske organizacije v okviru SOZD SZ niso bile dovolj med seboj povezane, kako misliš, da bo s tem v bodoče?

Združevanje v SOZD je narekovalo skupna želja po krepitev medsebojnega sodelovanja na vseh področjih življenja in dela delovnih organizacij. Zaradi tega mora tudi naš svet pri delu imeti to v ospredju. Seveda pa bo pri vseh naših programih potrebno usklajevanje in koordiniranje vseh akcij in nalog, iz tega pa bodo izhajale tudi konkretne zadolžitve posameznih organizacij. Še naprej se bomo morali prizadevati za tesnejše sodelovanje z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami za enotno akcijsko delovanje.

Poleg navedenih nalog je predsednik Kostič navedel še več drugih nalog od spremljanja dela mladih delegatov in njihovo izobraževanje, spodbujanje inovacijske dejavnosti, naloge na področju ljudskega odpora in družbene samozaščite in drugo. Program dela je zelo pester in obsežen in bo za izvedbo potrebna velika aktivnost vseh osnovnih organizacij ZSMS v delovnih organizacijah SOZD Slovenske železarne.

Z. Smagin

PRIPRAVE NA PROGRAMSKO SEJO OK ZSMS RADOVLJICA

Pri občinski konferenci ZSMS Radovljica se pripravljajo na programsko sejo, ki bo predvidoma v začetku februarja. Na tej konferenci bodo temeljito ocenili delo radovljiške mladinske organizacije v zadnjem obdobju, razpravljali bodo o aktualnih problemih in o nalogah v letošnjem letu. Ob tem naj povemo, da so v lanskem letu mladi dosegli pomembne rezultate na področju prostovoljnega mladinskega dela. Za leto načrtujejo, da bo v radovljiški občini tudi republiška mladinska delovna akcija in sicer v Bohinju. Uspešni so bili tudi na drugih področjih, težave pa so imeli predvsem s centrom za obveščanje in propagando in s komisijo za delo s pionirji. Kljub različnim prizadevanjem in akcijam niso uspeli organizirati mladih za delo na omenjenih področjih.

Med pomembnimi nalogami, ki jih bodo poudarili na programski konferenci, bo tudi popestritev dela

v osnovnih organizacijah mladih. Na zadnji seji predsedstva pa so se tudi zavzeli, da se v prihodnje še bolj poživijo klubska dejavnost na vseh področjih. V ta namen so pri občinski konferenci že odobrili nekaj sredstev, nekaj pa jih bodo skušali dobiti še preko drugih organizacij in krajevnih skupnosti.

Med nalogami, ki jih v prihodnje ne bodo smeli zanemariti pri občinski konferenci, pa bo tudi idejnopolično usposabljanje mladih. Na tem področju so sicer v zadnjem času dosegli nekaj spodbudnih rezultatov, ugotavljajo pa, da idejnopolično usposabljanje ni dovolj prisotno v posameznih osnovnih organizacijah. Nekaj teh oblik izobraževanja je bilo organiziranih, vendar se nekatere osnovne organizacije niso odzvale. Radovljiške mladince torej v letošnjem letu čakajo obsežne naloge, o teh pa se bodo pogovorili in tudi že določili nosilce, na programski konferenci.

J.R.

Strugarna valjev na Javorniku (IK)

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

32

ZAŠČITA ŽIVALI V PRIMERU ABK NAPADA

Zdravljenje. Smoliko zdravimo s serumom, sulfonamidi in antibiotiki. Bolno področje na vratu ogrevamo s toplimi ovitki. Ko se bezgavke zmehčajo, jih punktiramo in odpremo, če se je v njih že zbral gnoj. Kirurško obdelane bezgavke izpiramo z razkužili (peroksid, hipermangan) in mažemo z jodovico. Poleg tega skrbimo, da je žival v zdravem in zmerno toplim prostoru. Priporočljivo je dajati vitamine A, C in D, da okrepimo splošno odpornost živali in pospešimo okrevanje.

Zaščitni ukrepi. Bolne živali moramo ločiti od zdravih, ogrožene pa skušamo zaščititi s serumom.

20. SMRKAVOST

Smrkavost je nalezljiva, ponavadi kronična kužna bolezen kopitarjev in človeka, ki je značilna po vozličih v koži, podkožju, na sluznicah dihalnih poti, vpljučih in drugih notranjih organih. Bolezen povzroča bakterija, viri okužbe pa so bolne živali, njihovi izločki, poginule živali ter okužena hrana, paša in voda. Okužba se širi z neposrednim in posrednim dotikom okuženih živali z zdravimi. Razen kopitarjev lahko zbolijo tudi ovce, koze in mesojede živali. Oslu, mule in mezi so zelo dovzetni za smrkavost in navadno zbolijo za naglo obliko. Posebej poudarjamo, da se smrkavosti lahko nalezijo tudi človek.

Znamenja in potek. Inkubacija traja lahko samo dva dni ali več mesecev. Po trajanju bolezni razlikujemo: mirujočo, naglo in počasno obliko. Mirujoča oblika je posebno nevarna za prenašanje bolezni. To obliko ugotavljamo z maleinskim preizkusom in s serološko preiskavo krvi. Za naglo obliko najpogostejše zbolijo osli, mule in mezi, lahko pa tudi konji, če se pri kronični obliki bolezenske spremembe naglo razširijo po organizmu. Znamenja bolezni so: temperatura (do 42 stopinj Celzija), otožnost, slabost, drhtenje in izguba teka. Iz nosa se izceja sluzast gnojni izcedek, ki lahko vsebuje primesi odmrlega tkiva in krvi. Dihanje je težko, slišimo hropce in šume. Na nosni sluznici in koži se razvijejo vozlički in razjede; področne bezgavke so otekle. Tudi po telesu vzbujnejo otekline – različnih oblik in razsežnosti. Poleg tega se lahko razvija pljučnica in vnetje rebrne mreže. Ta oblika bolezni traja 2 do 21 dni.

Za počasno obliko bolezni zbole predvsem konji. Pri obolelih se menjavajo obdobja s temperaturo in brez nje, živali hujšajo, pri delu se hitro utrudijo; štrleča dlaka je brez leska. Lahko se pokažejo spremembe na koži in v nosu (vozlički, razjede). Ta oblika lahko traja več mesecev ali več let.

Po spremembah razlikujemo nosno, pljučno in kožno obliko. Pri nosni je v začetku malo nosnega izcedka, pogosto samo na eni strani; ta je sivo-rumenkaste-zelenkaste barve, včasih pa vsebuje primesi krvi. Medčeljustne bezgavke so samo na eni strani vzolasto zatečene, neboleče, včasih prirastle in nepremične na podlagi. V poznejšem poteku bolezni se v nosu naredijo vozlički različnih velikosti, najprej sivo-rdečkaste barve, pozneje rumene. Ko se vozlički razpočijo, se razvijejo razjede, plitve ali globoke. Razjede imajo neravne robove, med sabo se pogosto združijo in uničijo večjo površino nosne pregrade ali pa jo preluknjajo. Nekatere razjede se zarastejo v zarastline zvezdaste oblike. Proces iz nosa se lahko razširi na sosedne votline in organe.

Pljučna oblika smrkavosti ima včasih slabo očitna bolezenska znamenja. Poleg splošnih znamenj (potenje, hitro utrujanje) se občasno pojavlja slab in zamolkel kašelj, med katerim lahko živali izpljunejo večje količine gnojnega izcedka. Pozneje lahko ugotovimo znamenja vnetja dihalnih poti in pljuč.

Kožna oblika je značilna po vozličih in vozlih v koži in podkožju (posebno na okončinah, trebuhu in glavi) v velikosti od graha do jajca, ki se hitro zmehčajo in razpočijo. Iz njih se cedi gnojni izcedek, ki je pogosto pomešan s krvjo. Na mestih razpočenih vozličev se razvijejo kraterju podobne razjede, ki se težko celijo ali pa se sploh ne. Koža na teh mestih zateče, pri dolgotrajnih procesih pa tudi močno zadebeli. Področne bezgavke in mezgavnice so zatekle.

Smrkavost ugotavljamo po kliničnih znamenjih, z maleinskim preizkusom, s serološko preiskavo krvi, z ugotavljanjem povzročitelja v brisih, pripravljenih na razjedah in z mikroskopsko preiskavo sprememb na organih poginule ali ubite živali.

Zdravljenje. Čeprav smrkavost lahko ozdravimo s sulfatiazolom, tega pri živalih nismo nikoli uporabljali, ker je najzanesljivejši zatiranje in izkoreninjenje te nalezljive kužne bolezni, če bolne živali neškodljivo odstranimo. To opravi veterinarski strokovnjak na podlagi naloga pristojnega republiškega veterinarskega organa, ki v takšnih primerih povrne do 70 % škode od vrednosti živali.

Nadaljevanje

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

JAPONSKE ŽELEZARNE IZDELUJEJO NOVE VRSTE JEKEL

Japonske železarske družbe so pospešile razvijanje novih vrst jekla z namenom, da bi postale še bolj konkurenčne na domačem in tujem tržišču.

Železarska družba Nippon Metal Industry je objavila podatke o uspešnem zaključku razvijanja nove vrste nerjavnega jekla, ki vsebuje odstotek manj molibdena ob istočasno boljši korozijski obstojnosti. Zaradi manjše vsebnosti molibdena je to jeklo cenejše in je to tudi odgovor japonske železarske industrije na vedno višje cene molibdena in težave pri njegovi nabavi.

Nova vrsta nerjavnega jekla je posebno primerna za uporabo pod morsk gladino in pod zemeljsko površino. Razen tega je zaradi svoje odpornosti proti koroziji primerna za uporabo v kemični industriji. Jeklo izdelujejo v obliki pločevine, trakov, cevi in kovaških izdelkov.

Tudi največja japonska železarska družba Nippon Steel Co. je razvila novo vrsto brezšivnih cevi za globoko vrtanje na nahajališčih nafte in zemeljskega plina. Zaradi svojih izrednih mehanskih lastnosti je mogoče uporabljati te cevi pri vrtanju do globine 10.000 m v najbolj hladnih arktičnih področjih.

Družba Sumitomo Metal Industries je razvila dve novi vrsti jekla, s katerima so bo v kratkem pojavila na tržišču. Prva je pocinkana pločevina z dodatkom niklja, ki omogoča boljše predelovalne lastnosti, povezane z dobro odpornostjo proti koroziji. Prve poskusne količine tega jekla je že uporabila avtomobilska industrija za bencinske rezervoarje in še za nekatere druge namene.

Na področju nerjavnih jekel je Sumitomo razvila kvaliteto, ki je posebno primerna za proizvodnjo pločevine in cevi, ki jih uporabljajo ladjedelniška industrija. Glavna odlika tega jekla je predvsem odpornost proti koroziji morske vode.

SVETOVNA PROIZVODNJA SUROVEGA JEKLA V LETU 1979

Znani so že, čeprav še ne dokončni podatki o svetovni proizvodnji surovega jekla v letu 1979. Spodnja razpredelnica kaže v milij. tonah proizvodnjo držav, ki so proizvedle lani več kot 10 milij. ton surovega jekla v primerjavi z letom 1978 in 1974. Jugoslovanske železarne so lani proizvedle okoli 3,5 milij. ton surovega jekla, kar je približno na isti ravni kot leta 1978 in za 700.000 ton več kot leta 1974.

država	1974	1978	1979
Sovjetska zveza	136,2	151,4	149,5
ZDA	132,2	124,0	122,9
Japonska	117,1	102,1	111,6
ZRN	53,2	41,3	46,3
LR Kitajska	26,0	31,8	34,0
Italija	23,0	24,3	24,1
Francija	27,0	22,8	23,4
Velika Britanija	22,7	20,3	21,6
Poljska	14,6	19,3	19,4
Kanada	13,6	14,9	16,2

CSSR	13,6	15,3	15,1
Brazilijska	7,5	12,2	13,9
Belgija	16,2	12,6	12,7
Romunija	8,8	11,8	12,7
Španija	11,5	11,3	12,1

Svet 708,9 715,3 745,3

Iz razpredelnice vidimo, da je svetovna proizvodnja surovega jekla dosegla v letu 1979 ponovno rekordno višino in je za 30 milij. ton ali 4,2 % preseгла leto 1978. Če je podatek o proizvodnji sovjetskih železarn natančen, potem se je lani prvič v novem obdobju zgodilo, da ni bilo doseženo povečanje, temveč celo manjše nazadovanje. Tudi ZDA, ki so že več let na drugem mestu na svetu, so lani nekoliko nazadovale s svojo proizvodnjo. Veliko povečanje so dosegle japonske železarne, podobna ugotovitev velja tudi za ZRN in LR Kitajsko. Vendar je bila proizvodnja v železarnah ZDA in Japonske lani še vedno nižja kot je bila dosežena leta 1974. Pri vseh ostalih državah, navedenih v razpredelnici so bila tudi določena povečanja proizvodnje, večja v Veliki Britaniji, Kanadi in Braziliji, medtem ko sta Italija in CSSR dosegli nižjo proizvodnjo kot lani.

Zanimivo je tudi, da so države v razvoju Latinske Amerike, Azije, Afrike in Srednjega Vzhoda, ki sicer niso navedene v tabeli, nadaljevale tudi v preteklem letu s povečanjem svoje železarske proizvodnje. Skupno so proizvedle 54 milij. ton ali 13,9 % več kot v letu 1978. Industrijske države zahodnega sveta pa so lani povečale svojo proizvodnjo surovega jekla skupno za 21,4 milij. ton ali 5,1 % več kot v letu 1978.

SKUPŠČINA GZS O UVELJAVLJANJU DOHODKOVNIH ODNOSOV V ZDRUŽENEM DELU

NA PRAGU NOVEGA
USTVARJALNEGA OBDOBJA

O GRADNJI JEKARNE II
IN RAZVOJU SLOVENSKIH
ŽELEZARN

(Nadaljevanje s 1. strani)
javnost Gospodarske zbornice Slovenije na tem področju, seveda glede na mesto in vlogo gospodarskih zbornic in splošnih združenj v našem družbenoekonomskem sistemu.

STRATEŠKA VPRAŠANJA

Spoznanje o medsebojni povezanosti in soodvisnosti stabilizacije gospodarstva ter uveljavljanja družbenoekonomskih odnosov, skladno z ustavo in zakonom o združenem delu, kar pomeni tudi utrjevanje vloge delavcev v celotni družbeni reprodukciji, se v praksi vse bolj prebija. Seveda pa uveljavljanje samoupravnih dohodkovnih odnosov vključuje tudi spopad s preživelimi odnosi v vsaki celici združenega dela, v delovni organizaciji — ne samo v tekočem proizvodnem, poslovnem in delovnem povezovanju, ampak v celotni družbeni reprodukciji.

Eno od strateških vprašanj je nadaljnje razširjanje združevanja dela in sredstev na dohodkovnih odnosih, ki naj predvsem prispeva tudi k skupnemu zagotavljanju surovin, energije, organiziranju skupnih dejavnosti na področju raziskovalnega dela, marketinga, inženiringa ter drugih skupnih dejavnosti, ki lahko vplivajo tudi na smotnejše delitve dela. Tako bomo uspešneje obvladovali težave, ki jih moramo premagovati v procesu reprodukcije.

Hkrati pa bomo zohoteli prostor za administrativno vpletanje v odnose v reprodukciji in za način ukrepanja, ki pogosto ne da pričakovanih rezultatov, praviloma pa omejuje samoupravno dejavnost in odgovornost.

Z dohodkovnim povezovanjem ter dolgoročnim proizvodnim in poslovnim sodelovanjem lahko vse bolj uveljavljamo samoupravno urejanje odnosov v reprodukciji. S takim povezovanjem pa ustvarjamo tudi realne pogoje za to, da delavci lahko dosegajo boljše proizvodne rezultate, večjo produktivnost dela, racionalnejšo organizacijo raziskovalnega dela, boljše izrabo izsledkov raziskav in inovacij, kar vse prispeva k zmanjšanju stroškov na enoto proizvoda oziroma storitve k zmanjšanju stroškov na enoto proizvoda oziroma storitve in s tem k boljšemu gospodarjenju. Dohodkovni odnosi ter samoupravno združevanje dela in sredstev bodo tako postajali vse pomembnejši temelji, na katerih bomo gradili razvojne programe, oblikovali in samoupravno opredeljevali medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti, ki naj bi jih prevzel vsak udeleženec. Na ta način pa bomo prišli tudi do bolj realnih planov.

O aktualnih nalogah pri izvajanju politike ekonomske stabilizacije in uveljavljanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov je bilo razpravljano tudi na zadnjih sejah CK ZKS in CK ZKJ ter na skupnih sejah predsedstev CK ZKJ in SFRJ. V stališčih in sklepih teh in drugih organov je poudarjeno, da naj bi bilo težišče neposrednih aktivnosti vseh družbenih dejavnikov na razvijanju dohodkovnih odnosov, združevanju dela in sredstev, uveljavljanju delitve po delu in rezultatih dela ter na dosledni uporabi sistemskih rešitev v praksi.

Ti politični sklepi so konkretizirani v resolucijah o ekonomski politiki za leto 1980 — tako zvezni kot republiški, ki sta ju sprejeli delegatski skupščini. V snovanju teh dveh dokumentov smo se tako v zbornici kot v splošnih združenjih tvorno vključili. S prav tako vemo in aktivnostjo se moramo vključiti tudi v njihovo izvajanje. Pri tem se zavedamo, da pot do stabilizacije ne bo lahka in da vsega ne bomo uspeli uresničiti že v letošnjem letu. Čim več pa bomo pri tem dosegli, tembolj uspešno bo potekalo samoupravno združevanje dela in sredstev ter dohodkovno povezovanje — ob dosledni uveljavljanju nagrajevanja po delu in rezultatih dela, ki je edina resnična motivacija za povečanje dohodka.

BOLJ ANGAŽIRATI ZNANSTVENE IN STROKOVNE INSTITUCIJE

Naša današnja razprava o nekaterih aktualnih vprašanjih uveljavljanja dohodkovnih odnosov v združenem delu naj bi izhajala predvsem iz strokovnih spoznanj pri dosedanjem delu na tem področju — tako samih temeljnih organizacij združenega dela kot njihovih asociacij, pomenila pa naj ne bi samo pogled nazaj, ampak tudi naprej. Tako kot gradivo, ki smo vam ga posredovali, naj bi tudi razprava prispevala k prenašanju strokovnih spoznanj, do katerih smo se že dokopali, v široko prakso ter k nadaljnjemu še bolj pospešenemu obliko-

vanju čimbolj ustreznih strokovnih in samoupravnih rešitev.

Razumljivo je, da še ne vemo celovitih odgovorov na vsa vprašanja, ki zadevajo uresničevanje družbenoekonomskih odnosov na tem področju, saj gre za proces, v katerem je treba na podlagi empiričnih raziskav in praktičnega dela neposredno v organizacijah združenega dela priti do ustreznih strokovnih rešitev. Pri tem imajo odgovorne naloge tudi splošna združenja in gospodarske zbornice. Gre za konkretno spreminjanje sedanjih odnosov, za kar so delavcem v združenem delu potrebne strokovne podlage, zlasti še takšne osnove in merila, ki bodo zagotavljale pogoje za hitrejšo rast produktivnosti dela in za čimbolj racionalno in učinkovito izkoriščanje združenih sredstev.

Gospodarska zbornica Slovenije bo organizirala delo pri izvajanju nekaterih nalog skupnega pomena, v okviru splošnih združenj pa naj bi organizirali skupno strokovno delo pri pripravi strokovnih podlag za ključna področja dohodkovnih odnosov — od ustvarjanja dohodka do delitve sredstev za osebne dohodeke. Najbrž velja poudariti, da bi se tudi znanstvene in strokovne institucije morale bolj kot doslej vključiti v iskanje odgovorov za ključna vprašanja pri urejanju dohodkovnih odnosov na strateško najbolj pomembnih vozičkih družbene reprodukcije.

Združevanje dela in sredstev za skupno ustvarjanje dohodka lahko bistveno prispeva k stabilizaciji gospodarstva in k večji trdnosti družbenega in samoupravnega položaja delavcev, hkrati pa k povečanju dohodka — tako udeležencev združevanja kot celotnega družbenega dohodka. Teh možnosti še nismo zadosti izkoristili — tako iz objektivnih razlogov, kot tudi zaradi subjektivnih slabosti. Vendar pa so, kot se ugotavlja tudi v gradivu, v minulem obdobju že doseženi pozitivni premiki pri uveljavljanju dohodkovnih odnosov. To se kaže ne le v vse večji osveščenosti delavcev, ki se vse bolj zavedajo nujnosti takega urejanja razmerij v procesu reprodukcije, temveč tudi v strokovnih pristopih in nekaterih konkretnih, že izoblikovanih rešitvah. Številni strokovni in poslovojni delavci so se zelo odgovorno lotili tega dela. Seveda pa je potrebno za uspešno delo na tem področju povezati ustrezne strokovne službe v OZD oz. vključiti v to delo večje število strokovnih delavcev.

Rezerv, ki jih imamo v našem gospodarstvu (denimo slabo izkoriščene obstoječe zmogljivosti, nezadostna specializacija, razdrobljenost, primeri avtarkije in »zadrževanja« akumulacije v lastni TOZD) in ki bi jih lahko v precejšnji meri aktivirali s širšim združevanjem dela in sredstev — ob smotrni delitvi dela — sicer ni mogoče izmeriti. Rezultati, ki so jih na tem področju dosegli posamezne organizacije, pa kažejo, da bi z aktiviranjem teh rezerv v večjem obsegu lahko kljub zaostrenim pogojem gospodarjenja, s katerimi se bomo tudi letos srečevali, dosegli cilje, za katere smo se dogovorili.

V gradivu »Nekatera aktualna vprašanja uveljavljanja dohodkovnih odnosov v združenem delu« so na podlagi izkušenj iz dosedanjega dela na urejanju dohodkovnih odnosov tako samih OZD kot zbornice in splošnih združenj, ter dela v okviru projekta »TOZD in uspešno gospodarjenje« prikazani nekateri rezultati, pa tudi problemi na tem področju. Izpostavljene pa so tudi nekatere najpomembnejše naloge, ki zadevajo nadaljnje strokovno delo v zvezi z dohodkovnim povezovanjem. Gradivo zajema naslednja področja: pridobivanje dohodka s prodajo proizvodov in storitev (cenovni odnosi); pridobivanje dohodka iz skupnega prihodka na podlagi združevanja dela in sredstev; medsebojna razmerja pri ustvarjanju skupnega dohodka; svobodna menjava dela; razporejanje čistega dohodka in delitve sredstev za osebne dohodeke; preobrazba kreditnega in bančnega sistema.

V posebnem gradivu, ki smo ga delovno poimenovali teze za razpravo, pa so izpostavljena nekatera vprašanja, pomembna za nadaljnje delo pri urejanju dohodkovnih odnosov na omenjenih področjih, o katerih bi najbrž kazalo spregovoriti na tej seji. Ker ste teze dobili vnaprej, ne bi ponavljal v njih zajetih vprašanj, ampak bi samo opozoril na nekatera, ki so v sedanjem trenutku v središču razprav — strokovnih in družbenopolitičnih.

KAKO ZAGOTOVITI SREDSTVA ZA KLJUČNE PROJEKTE

Z vidika uresničevanja strateških smeri razvoja našega gospodarstva v naslednjem obdobju je nesporno

osrednje vprašanje, kako zagotoviti potrebna materialna sredstva za ključne projekte — ne le za razširjeno reprodukcijo v gospodarski infrastrukturi, ampak tudi za investicije v propulzivnih gospodarskih dejavnostih, s čimer naj bi dosegli ustrezno prestrukturiranje našega gospodarstva. Plani za naslednje srednjeročno obdobje, ki naj bi bili rezultat uveljavljanja v praksi našega novega sistema družbenega planiranja, naj bi temeljili na realnem dohodku. To pa bomo zagotovili na ta način, da bodo udeleženci v samoupravnih sporazumih o skupnih temeljnih planov opredelili svoje obveznosti pri ustvarjanju dohodka, pri njegovem razporejanju za namensko porabo in pri vlaganju v razvoj dogovorjenih proizvodnih zmogljivosti ali drugih dejavnikov družbene reprodukcije. Za uresničevanje take usmeritve naj bi se subjekti združenega dela ustrezno organizirali znotraj bank in za poslovanje prek bank ter zagotoviti v svojih organizacijah realizacijo dogovorjenih usmeritev.

Pri investicijskih odločitvah bi morale imeti prednost tiste naložbe, ki so plod skupno zasnovanih razvojnih programov, dohodkovno povezanih temeljnih in drugih organizacij združenega dela, in ki so usmerjene v izvoz po načelu dohodka. To pomeni take naložbe, ki so sodobno proizvodno zasnovane, ki imajo moderno tehnologijo, predvidevajo lasten razvoj ter racionalno povezovanje in izkoriščanje znanja, ki ne zahtevajo novega zaposlovanja ipd. Vse to namreč omogoča večjo produktivnost dela in večjo ekonomičnost poslovanja na tujih trgih ter enakopravnejše poslovno sodelovanje s tujimi partnerji kakor tudi razvijanje višjih oblik gospodarskega sodelovanja.

Za uveljavljanje novega sistema cen je potrebno pospešeno pripravljati predloge kriterijev za oblikovanje cen, ki bodo sprejeti v skupnostih za cene ter predloge za oblikovanje cen za posamezne proizvode in storitve glede na tržne pogoje. Tu čakajo še zlasti odgovorne naloge splošna združenja.

UVELJAVLJATI ODOSE SKUPNEGA PRIHODKA OZIROMA DOHODKA

Zelo pomembna naloga je uveljavljanje odnosov skupnega prihodka na podlagi združevanja dela in sredstev med reprodukcijo trajne povezanimi OZD. Pri tem je še zlasti aktualno sporazumno oblikovanje tehničnih in ekonomskih standardov in normativov za skupne proizvode — iz izhodiščem v tržni ceni končnega proizvoda.

Glede na zahtevne naloge, nas čakajo na področju ekonomskih odnosov s tujino oziroma pri povečanju izvoza ter izboljšanju plačilno bilančnega položaja naše republike, je potrebno pospešeno uveljavljati pridobivanje deviz z udeležbo v skupnem deviznem prihodu oziroma dohodku. To pomeni, da organizacije združenega dela, ki skupaj sodelujejo pri proizvodnji nekega izdelka, obravnavajo devizni prihodek od tega izdelka kot skupni prihodek in da iz skupaj ustvarjenih deviz zagotove devize za nakup reprodukcij-skih materialov ipd., ki jih po skupnem dogovoru uvaža katerakoli od OZD. V zvezi s tem ne gre za nameriti samoupravno dogovorjenih internih stimulacij, ki se vse pogosteje uporabljajo v praksi, pri čemer pa se dostikrat zastavlja vprašanje njihove višine, ki je pogojena z nizko produktivnostjo nekaterih proizvodov.

Poglavitni vzvod za doseganje večje produktivnosti dela in uspešnosti gospodarjenja je gotovo nagrajevanje po delu in rezultatih dela, kot smo ga opredelili v samoupravnih dohodkovnih odnosih. Pri tem pa velja poudariti, da je potrebno upoštevati vse sestavine dela delavca v združenem delu t.j. njegovo živo delo, uporabo sredstev za delo, surovin ipd. in gospodarjenje z družbenimi sredstvi.

V organizacijah združenega dela, kakor tudi v gospodarskih zbornicah in splošnih združenjih, bomo morali posvetiti posebno pozornost strokovnemu delu pri pripravi predlogov osnov in meril za ugotavljanje delavčevega prispevka k poslovnemu uspehu TOZD.

V okviru Gospodarske zbornice Slovenije bodo izdelani predlogi nekaterih skupnih osnov in meril za ugotavljanje delovnega prispevka poslovojnih delavcev. Te osnove in merila bi lahko v temeljnih organizacijah vgrajevali v svoje samoupravne splošne akte o delitvi sredstev za osebne dohodeke.

Razprava bo najbrž še dopolnila gradivo — tako glede dosedanjih izkušenj kot glede usmeritev za nadaljnje delo pri urejanju dohodkovnih odnosov. Gotovo pa bo odprla tudi dialog o nekaterih problemih in dilemah, ki se pojavljajo pri konkretni izpeljavi dohodkovnih odnosov med reprodukcijo povezanimi in soodvisnimi OZD. Ker gre za problemsko razpravo, menim, da je še zlasti potrebno, da izmenjamo mnenja o dilemah, ki bi jih bilo potrebno čimprej razčistiti, saj zavirajo hitrejšje in učinkovitejše urejanje dohodkovnih odnosov in s tem uspešnejše gospodarjenje. Razčiščevanje teh dilem lahko prispeva k pospešitvi dela na tem področju, ki mora biti zastavljeno tako, da bodo dohodkovni odnosi resnično vse bolj postajali dejavnik produktivnosti dela. V tem smislu je treba tudi intenzivirati delo v okviru projekta »TOZD in uspešno gospodarjenje«.

Da bi bilo naše delo pri uveljavljanju dohodkovnih odnosov čimbolj uspešno, bo treba ponekod še prelomiti z mnenjem, da moramo najprej stabilizirati gospodarske tokove, šele potem pa urejati družbeno-ekonomske oz. dohodkovne odnose. Gre namreč za dva med seboj povezana procesa, nezadostno razviti samoupravni in dohodkovni odnosi pa so med pomembnimi vzroki sedanjih gospodarskih težav. Seveda pa bo potrebno tudi v ustreznih ukrepi ekonomske politike spodbujati večjo motiviranost združenega dela za krepitve materialne osnove dela na podlagi pospešenega uresničevanja dohodkovnih odnosov in medsebojnega povezovanja.

Kljub nekaterim nerešenim problemom in težavam, ki se jih zavedamo, smo na pragu novega ustvarjalnega obdobja. Rezultati našega ekonomskega razvoja bodo toliko ugodnejši, kolikor bolj odkrito in zavzeto se bomo spopadli s težavami in kolikor dosledneje bomo pri odpravljanju le-teh krepili samoupravne mehanizme ter gradili na samoupravnih pobudi delovnih ljudi.

SEJA SKUPŠČINE IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI JESENICE

Predsednik skupščine sklicuje v ponedeljek, 4. februarja, ob 16. uri 9. sejo obeh zborov skupščine izobraževalne skupnosti Jesenice, na kateri bodo delegati na skupnem zasedanju med drugim obravnavali naslednja vprašanja:

RESOLUCIJSKI UKREPI V LETU 1980

Izvršni odbor skupnosti, je ob upoštevanju resolucijskih ukrepov, predložil v razpravo in sprejem osnutek smernic za uresničevanje plana v letu 1980. Smernice opredeljujejo naslednja stališča:

— vzgoji in izobraževanju je treba zagotoviti kontinuiteto dejavnosti, predvsem v uresničevanju temeljnih in prioritarnih nalog v posameznih vzgojnoizobraževalnih organizacijah. Ob tem pa si je treba prizadevati za take oblike, ki jih bo v trenutnih razmerah mogoče tudi uresničiti;

— skladno z dovoljeno rastjo zaposlenosti in s tem v zvezi izvajanjem novih nalog, ni več mogoče še naprej tako intenzivno razvijati oddelke s celodnevnim poukom, zato ostane število teh oddelkov na isti ravni kot v šolskem letu 1979/80;

— v položaju, ko ni mogoče izvajati novih investicij, je nujno dokončati šolski center na Plavžu in jedilnico pri osnovni šoli v Žirovnici. Obe investiciji sta zgrajeni v taki fazi, da bi z odložitvijo tudi teh dveh investicij, nastala nepopravljiva družbena škoda;

— obnašati se varčno in ravnati v skladu z resolucijo pomeni tudi razporediti delo tako, da bo dosežena najvišja angažiranost delavcev, pomeni boljše organizacijo, več discipline in odgovornosti in ne nazadnje uveljavljanje delitve dohodka in osebnih dohodkov po delu, delovnih prizadevanjih in rezultatih dela.

Predložen je tudi izračun cene posamezne vzgojnoizobraževalne dejavnosti, ki opredeljuje 18 % porast amortizacije, materialni stroški in dohodek pa za 15 % v primerjavi s ceno v letu 1979. Tako je povprečni porast cene v letu 1980 15,2 %, za ev. nove obveznosti z novim šolskim letom (1.9.1980) pa je programiranih 0,8 % vrednosti programa. S 16 % porastom so planirani odhodki za dejavnosti organizacij in društev, strokovna služba skupnosti in njenih organov ter bančni stroški. Ostale obvezne dejavnosti pa so programirane v enakem znesku kot v letu 1979. Anuitete in sredstva za gradnjo šolskega centra Plavž pa v višini že samoupravno dogovorjenih zneskov, ki so bili podlaga za pridobitev kreditov. Kljub razporeditvi sredstev v skladu s stabilizacijo in odložitvijo nekaterih programov na naslednje leto, pa je še nepokritih odhodkov 2.468.000 din. Priporočiti velja, da pri izračunu solidarnosti še ni upoštevan poračun, ker podatki v SRS, ki vplivajo na ta izračun, še

Predsednik gospodarske zbornice Slovenije Andrej Verbič je v razpravi predvsem govoril o nalogah poslovojnih kadrov, dotaknil pa se je tudi gradnje jeklarne II naše železarn in razvojnega programa Slovenskih železarn. V svoji razpravi je dejal:

»Smo pred nekaterimi velikimi investicijami. Ena od večjih, o katerih razpravljamo je program železarn Jesenice. Dobili smo cel kup inozemskih ponudb, pa tudi domače. Gre za odločitev, ali naj to nalogo poverimo našemu ponudniku, ki bi pritegnil k sodelovanju še druge. Najbrž moramo zastopati takšno stališče. Veliko vprašanje pa je, ali se bodo naše organizacije obnašale tako, da bomo lahko uspešno zagotovili tak projekt in ga pravočasno zgradili.

Razpravljamo o razvojnem programu Slovenskih železarn. Najbrž se morajo usmeriti v kvaliteto proizvodnje. Surovine so daleč, delovna sila draga, postopki tudi niso poceni in najbrž si je treba s kvaliteto zagotoviti ustrezen trg. Mi pa razpravljamo o tem, ali bodo Slovenske železarn delale za potrebe slovenske kovinske industrije. Tu je nek razkorak. Najbrž gre na eni strani za oceno, da v Sloveniji lahko uspe le kovinska industrija, ki gre na visoko kvaliteto predelave in da ji moramo za to zagotoviti ustrezne surovine, na drugi strani pa so težnje kovinske industrije, češ, železarn naj delajo za naše, sedanje potrebe. Ob tem pa slednje ne upoštevajo, da je sedaj 60 % kovinske industrije nekvalitetne in jo bo prej ali slej morala nadomestiti kvaliteta proizvodnja (da ne govorimo posebej o njeni sedanj razdrobljenosti, majhnosti, neenotnem nastopu itd.). Zato, da bi se kovinske organizacije povezale med seboj in da bi se s posameznimi železarnami konkretno dogovarjale o dolgoročnem razvoju ter potrebah po surovinah, ni pripravljenosti.

niso dokončno ugotovljeni. Pričakujemo, da bo ta obveznost toliko nižja, da bo bilanca izravnana, sicer pa bo treba nekaj postavk, ki so v teoretičnem planu, še zmanjšati.

ZAČASNA PLANSKA BILANCA SREDSTEV IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI JESENICE ZA LETO 1980

Bilanca, ki zajema sredstva vseh štirih programov, je izračunana na podlagi 16 % dovoljenega porasta dogovorjenih sredstev za leto 1979, pri tem se program vzajemnega kreditiranja ne spreminja, program skupnih nalog, ki jih izvaja izobraževalna skupnost Slovenije, bi bile v porastu za 4 %, solidarnosti, ki pa še ni dokončno ugotovljena pa 33 %. Začasna bilanca bo veljala, dokler ne bo za leto 1980 sprejeta planska bilanca, ki bo upoštevala poračun sredstev solidarnosti med izobraževalnimi skupnostmi v SR Sloveniji. Vendar se global sredstev za program vzgoje in izobraževanja ne bo spremenil, nastale pa bodo korekture med vrednostjo posameznega programa (solidarnost-občinski program).

STOPNJA PRISPEVKA ZA IZVEDBO PROGRAMA IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI JESENICE OD 1. MARCA DALJE

Stopnja prispevka, ki bo veljala od 1. marca dalje je predlagana v višini 5,43 % (doslej 6,20 %). Pri izračunu stopnje so bili upoštevani presežki iz leta 1979, ki so bili doseženi v višini 6.163.000 din, s tem da bo za enak znesek zmanjšana obveznost združevanja sredstev v letu 1980.

OSNUTEK SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O SVOBODNI MENJAVI DELA LOKALNE RADIJSKE POSTAJE TRIGLAV

Izvršni odbor skupnosti, ki je o predlaganem osnutku sporazuma razpravljal že na dveh sejah, se je opredelil, da delegatom posreduje naslednje stališče:

Sprejemamo prizadevanja delavcev lokalne radijske postaje Triglav in izražamo zadovoljstvo nad dosedanjim njihovim delom in našim medsebojnim sodelovanjem, vendar zaenkrat ne vidimo možnosti, da bi k sporazumu pristopili s 100 % povečano obveznostjo združevanja sredstev v primerjavi z letom 1979.

85-LETNICA SMRTI LAMBERTA PANTZA

(Nadaljevanje s 1. strani)

šluzboval njegov oče Johann, kot upravitelj. Lambertov oče je bil znan fužinar in je izhajal iz stare železarske rodbine. Pantzovi predniki izhajajo namreč iz doline Aniče, katerih rod sega v 16. stoletje. Zaradi izrednih sposobnosti, ki jih je imel Lambertov oče, se je zanj zanimal Viktor Ruard, ki je imel poslovne stike s Tržičem. Iz neštetihi tehničnih poročil in načrtov Ruardovega arhiva so razvidni podpisi Johanna Pantza, ki se je preselil iz Tržiča na Savo ter postal upravitelj Ruardove fužine. Iz osebne korespondence med Ruardom in Johannom Pantzom, za časa Ruardove odsotnosti, je razvidno, da je vladalo med njima popolno zaupanje in strokovno sodelovanje v korist fužine na Savi. Iz kupno-prodajnih pogodb je razvidno, da je Johann Pantz imel na Savi hišo in posesti.

Prav tako kot Lambertov oče, je tudi on sam kazal veliko zanimanje za poklic svojih prednikov. Iz Tržiča so poslali mladega Lamberta v ljubljansko šolo, nato pa v rodno mesto njegove matere, na Dunaj, v politehnico šolo. Zadnjo stopnjo šolske izobrazbe je dovršil na znani rudarski akademiji v Leobnu, v letu 1849 – 1850. Na tej ustanovi je imel možnost, da se je seznanil s sodobnimi načini rudarstva in plavžarstva takrat že močno razvite železarsko-rudarske dejavnosti Avstro-Ogrske.

Na lebenski akademiji so predavali znani profesorji, ki so bili dobro poučeni o razmerah svetovnega napredka na polju železarnstva in rudarstva, kar je razvidno po izdanih letnih delih v obliki knjig, ki jih hrani stalna razstava železarne Jesenice. Nekateri od vodilnih profesorjev so poznali celo rudarske, geološke in železarske razmere v posesti Ruarda in Zoisa.

Vitez Lambert von Pantz

Po dovršenih študijah v Leobnu je Pantz pred nastopom samostojne službe opravil še prakso v Chemnitzu. Od tam se je vrnil na Gorenjsko, kjer je prevzel službo pri Zoisovih, na njihovih posestvih v Bohinjski Bistrici. Tam je bil upravitelj celotnega Zoisovega imetja. V kratkem času njegovega službovanja v Bohinju, je pokazal mnogo zanimanja za tehnični napredek in pravic bohinjskega železarnstva.

Med bohinjskimi delavci in kmeti je bil priljubljen, ker se je znal prilagoditi in približati ljudem z dobro besedo. O življenju in delu Lamberta von Pantza v Bohinju se do sedaj še ni našlo ničesar, kar bi moglo okarakterizirati njegovo službeno obdobje pred ustanovitvijo Kranjske industrijske družbe. Po vsej verjetnosti je moral imeti zasluge pri razvojni poti bohinjskega železarnstva, sicer ga ne bi znali pritegniti novi gospodarji in ga ceniti.

Zadnji solastnik Zoisovih fužin Mihael Angelo Zois, ki je bil od 1869 do 1879 prvi predsednik upravnega odbora Kranjske industrijske družbe, je priporočil Pantza kot izredno sposobnega.

Skupina ljubljanskih kapitalistov – mlinarjev je s polnim zaupanjem poverila Pantzu mesto tehničnega ravnatelja najprej na Javorniku, pozneje pa na Savi in ostalih delovnih fužinah, ki so preskrbovala fužinarje z rudo, lesom in lesnim ogljem. Sprito zaupanja, ki ga je bil deležen Pantz, se je po združitvi posameznih podjetij pod KID pričelo novo obdobje tehničnega napredka na Gorenjskem. Ravnateljju Pantzu ni bilo lahko prevzeti vodstvo in zapuščeno tako različnih gospodarjev, kot so bili Zoisovi dediči, Viktor Ruard, vitez Sulkovsky in pl. Javorniggi. Z ustanovitvijo KID, dne 18. 9. 1869, so prišli obrati navedenih lastnikov pod enotno vodstvo, ki pa je zahtevalo temeljitih preureditev.

Iz ohranjenih tehničnih poročil, ki jih ima stalna razstava železarne Jesenice je razvidno, da se je ravnatelj Pantz zavedal svoje velike naloge v cilju napredka metalurgije in rudar-

stva na obsežnem teritoriju Kranjske industrijske družbe. Trudil se je vsepovsod, da bi z racionalnejšimi posegi privedel železarno na pot modernega železarnstva in jeklarstva. Ravnatelj Pantz je hotel še vnaprej obdržati kvaliteten renome Zoisov in Ruardov, pri prodaji izdelkov na svetovnih tržiščih, ki so segala preko meja Evrope.

Pantz se je zelo zanimal za preteklost fužin, ki so bile sedaj združene pod KID. Seznanil se je z obsežnimi poročili, ki jih je napisal F. X. Ascher leta 1865 in 1871, še pod Ruardom in KID. Iz tehničnih poročil in osebnih pogovorov z Ascherjem je Pantz posnel, da so pred ustanovitvijo družbenih podjetij izdelovali različne vrste zrcalovine iz rud Savskih jam, Bevsčice in Begunjske, katero so prodajali Angležem.

Nagel razvoj plavžarstva in jeklarstva v svetu ter prikaz železnih izdelkov na svetovnih razstavah je močno vplival na ambicioznega Pantza, ki je hotel zadostiti potrebam jeklarske industrije in ostalim potrošnikom železarskih izdelkov. Zahodne železarne, predvsem angleške, so še vedno uvažale kranjsko zrcalovino za dezoksidacijo Bessemerjevega jekla. Razvojna pot jeklarstva v svetu je zahtevala vedno večje količine zrcalovine za izdelavo jekla in sicer tako, ki bi vsebovala čimveč mangana. V tem primeru ni nič čudnega, če se je ravnatelj Pantz z vso vnemo lotil dela, da bi v javorniškem plavžu dosegel tako vrsto zrcalovine, ki bi vsebovala več mangana kot surovo železo iz Siegena.

S pomočjo manganove rude iz Begunjske, ki je bila v določenem razmerju dodana praženemu sideritu je 1872. leta dobil 10-12 % zrcalovino. Z uspehi ni bil zadovoljen, iskal je novih možnosti, ki bi mu omogočile dobiti bogatejšo zrcalovino. Po dolgem času, z neštetihi poskusi in spremembami, mu je končno uspelo v plavžu s povečanim dodatkom manganove rude v vsipu in pravilnim sestavom žlindre, dobiti grobo zrnat zrcalovino – ferromangan. To surovo železo je imelo povsem druge fizikalne lastnosti, kakršnih prej pri Kranjski industrijski družbi niso poznali. Novo dobljeno surovo železo je vsebovalo toliko mangana, da se je spremenil listnat izgled in da na to železo ni več delovala magnetna igla. Hiter RAZVOJ, ki ga ni bilo mogoče več zaustaviti, je dal mangansko surovo železo z 30 % mangana. Pri izdelavi te vrste manganovega železa pa so se pojavile precejšnje težave glede nevdržnosti obzidja v plavžu. Zaradi visokih temperatur in kisle obloge so nastopali stalni prodori surovega železa v taki meri, da ni bilo mogoče uvesti kontinuirnega obratovanja.

Do odkritja ferromangana in njegove izdelave v plavžu je privedla ekonomska potreba z razvijajočo se metalurgijo jekla, kateri je Pantz sledil in ustvaril tudi temelje.

Za uspehe o izdelavi ferromangana pri KID so se kmalu začeli zanimati Angleži, ki jim je bila ta vrsta surovega železa neobhodno potrebna. Ker je bilo po tej vrsti manganovega surovega železa vedno večje povpraševanje, se je ravnatelj Pantz odločil, da izdela v javorniškem plavžu še boljši ferromangan, ki še dolgo ne bi imel konkurenčnega tekmeča. Kmalu po odkritju 30 % ferromangana je sledil še bogatejši, katerega so pričeli izdelovati tudi na Savi. Tako so v obeh plavžih pridobivali ferromangan za izvoz v Anglijo in Ameriko.

Glede na uspehe novodobljenega dezoksidanta pri KID, so ga skupno z ostalimi železarskimi izdelki poslali na dunajsko svetovno razstavo, kateri so pripisovali velik pomen v pogledu sklepanja trgovskih pogodb.

Na svetovni jubilejni razstavi na Dunaju leta 1873 je bil prvič za javnost prikazan kot izdelek kranjske industrijske družbe. Na razstavnem prostoru, ki ga je imela KID je bilo za nov proizvod veliko zanimanje med strokovnjaki za železarnstvo in jeklarstvo. Ob tej priliki je postala Kranjska industrijska družba ena od

najpomembnejših industrij v Avstro-Ogrski in ostalem svetu.

S tem razstavljenim plavžnim proizvodom je KID pritegnila nase pozornost vsega železarskega sveta, ki je že dolgo sanjal o manganskem železu, pridobljenem v plavžu.

Tudi avstroogrska monarhija si je izum ferromangana štela v čast, zato je morala KID poslati na Dunaj model javorniškega plavža, kjer so pridobivali prvi ferromangan in ki je že takrat imel poševo dvigalo. Kot znamenitost tega plavža so maketo shranili v tehničnem muzeju na Dunaju.

Poleg razstavljenega ferromangana je KID razstavila še ostale železarske in jeklarske izdelke, za katere je prejela spominsko diplomu in kolajno. To je bil neprecenljiv uspeh za KID in tehničnega ravnatelja Pantza, upoštevajoč, da je na tej razstavi razstavljalo 8000 razstavljalcev iz različnih področij, obrti in tehnike.

Med najpomembnejšimi razstavljalci so bili Švedi in nemški trust Krupp.

Po uspehih na Dunaju se je po vseh železarnah, rudnikih in ostalih delovnih fužinah pod Pantzovim vodstvom pričelo novo obdobje in preusmeritev proizvodnje na iskani ferromangan. Zaradi vedno večjih naročil ferromangana in zrcalovine Pantz s svojimi uspehi ni bil zadovoljen. Pri realizaciji njegovih tehničnih podvigov pa je bil dovoz lesnega oglja in manganove rude nezadovoljiv. Ravnatelj Pantz je še dolgo imel v načrtu žičnico, ki bi omogočila hitrejši in cenejši transport manganove rude iz strmega pobočja Begunjske v Zeleniško dolino. Po odobritvi upravnega odbora KID za izdelavo take žičnice, se je pod Pantzovim vodstvom zgradila žičnica, ki je stekla leta 1874 in uspešno delovala dolga leta.

Z izkušnjo, ki jo je pridobil Pantz z gradnjo prve žičnice, so v poznejših letih zgradili še več žičnih transportnih naprav v Bohinju in drugod, za oskrbo železarn z lesom, ogljem in ostalim rudnim bogastvom.

Vsled uspehov, ki jih je imel ravnatelj Pantz pri izdelavi ferromangana in žičnice, so se pri njem pričele oglašati študijske delegacije, da bi proučevale uspehe KID.

V zgodovini KID v obdobju izdelave ferromangana, so omenjene tri delegacije: švicarska, francoska in ameriška. Vsem najbolj v spominu je francoska, ki sta jo predstavljala Gautier in Valtone, ki sta se še posebej zanimala za produkcijo ferromangana v peči, ki je delala na lesno ogelje, kar drugje v svetu že ni bilo več v navadi.

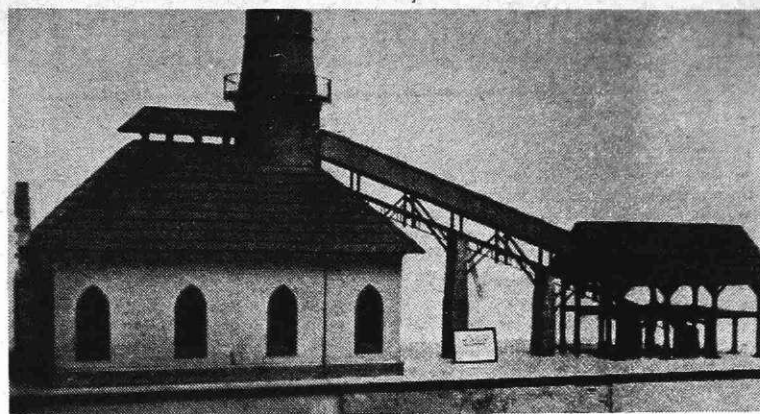
Kot je pozneje razvidno iz Stahl u. Eisena 1890. leta je prav isti inženir (Gautier), ki je bil na Javorniku, poročal na kongresu metalurgov v Parizu o izdelavi ferromangana na Javorniku. V poročilu, ki ga je podal Gautier, so podani rezultati, ki jih niti v naših arhivih ne zasledimo. Iz tega stališča lahko vidimo kako veliko je bilo zanimanje za ferromangan Kranjske industrijske družbe.

Poleg težav, ki so nastopale pri produkciji ferromangana, zaradi ognjevzdržnega materiala in prekisle manganove rude, se je pridružila še francoska konkurenca, ki je v takratnem času zamenjala KID na svetovnem tržišču s cenejšo prodajo ferromangana. Francoske železarne so imele večje možnosti od KID, zaradi hitrejšega industrijskega razvoja. Namesto lesnega oglja so uporabljali koks, pa tudi boljše rude. Imeli so tudi boljše prometne zveze, kar je bilo tudi izredne važnosti. Posebej velja omeniti še uvedbo grafitne opeke za plavže, v francoski industriji. Ta opeka je omogočila nemoteno daljše obratovanje in manjše toplotne izgube.

Kranjski industrijski družbi taki pogoji niso bili dani, zato niso mogli tekmovali s francoskimi železarnami, ker ni bilo pri proizvodnji ferromanga mogoče znižati lastnih proizvodnih stroškov. Kljub velikim težavam, s katerimi se je pri plasiranju ferromanga borila KID, ji je le nekako uspelo, da ga je še nadalje v manjših količinah izvažala v inozemstvo. To je KID rešilo pred propadom.

Ravnatelj Pantz je nadaljeval s svojimi poskusi v javorniškem in savskem plavžu toliko časa, da mu je uspelo izdelati, kljub visokemu odstotku silicijevega dioksida v manganovi rudi – 42 % in pozneje celo 55 % ferromangan.

Na izdelavo še bogatejšega ferromanga ni bilo mogoče misliti, ker je kemična izdelava manganove rude

Posnetek makete javorniškega plavža iz tehničnega muzeja na Dunaju

pokazala preizek odstotek mangana in previsoko vsebnost silicijevega dioksida, ki je kvarno vplival na sam potek v plavžu. Poleg manganove rude so bile tudi še druge težave, ki so zavirale bogatejši izplen ferromangana. To je bilo: nepravilno izzidan plavž, prekislata ruda, lesno ogelje, ki ni imelo tiste trdnosti kot koks.

Da bi znižali proizvodne stroške, ki so bili edini kamen spodtike, je Pantz z občutkom odgovornosti načrtno začel z reorganizacijo v železarnah. Na celotnem področju KID je začel s temeljitim proučevanjem delovnih procesov, ki so že prej nerentabilni, v primerjavi z drugimi železarnami, ki so že prej uvajale v svoje obrate modernejšie izsledke znanosti. Na vseh glavnih delovnih mestih je začel uvajati tehnične in racionalnejše izboljšave.

Ravnatelj Pantz je bil človek jeklene volje, odločnega nastopa, ki ni dopuščal, da bi bil odvisen od nestrokovnjakov in obdolžen za neuspehe KID. S težavami, ki jih je dnevno srečeval v podjetju, se je moral boriti sam, ker ga ljubljanski trgovci zaradi neukosti niso mogli razumeti. Delničarji se na tehnične probleme KID niso razumeli, zato so Pantza pogosto žalili z neupravičenimi očitki.

V času službovanja pri KID je ravnatelj Pantz mnogo potoval po vseh tistih naprednih državah, ki so imele razvito sodobno železarnstvo, v katerih je koks že zamenjal lesno ogelje. Mnogo koristnega za domače obrate je videl v Šleziji, Češki, Moravski in Zgornji Avstriji. Na potovanju si je ogledal moderen plavž na koks v Prevaljah, ki je bil v obratu že od 1870. leta. Tam je imel tudi več pogovorov s tamkajšnjimi strokovnjaki, ki bi z nasveti lahko pomagali KID pri njenih težavah.

Iz izkušenj, ki si jih je pri ogledu raznih podjetij pridobil, je poizkušal tudi pri KID razne obrate prilagoditi zahtevam modernejšega posluževanja plavža in uporabe koks. Neizmerna ambicioznost ravnatelja Pantza pa je nasprotno rodila krute posledice v njegovih zadnjih letih službovanja pri KID. Z nekaterimi vodilnimi osebnostmi je prišel v nesoglasja in resen spor, ker se niso mogli ogreti za njegove predlagane načrte. Nasprotja so se še bolj zaostila, ko se je podrl opornik pri žičnici, ter ko je bilo govora o gradnji prve SM peči na Savi leta 1889.

Ravnatelj Pantz je predvideval, da bi bili novi obrati v Hrenovici in je v ta namen napravil potrebne načrte, katerih pa člani upravnega odbora niso hoteli realizirati. Ker Pantz v upravnem odboru ni imel opore, je moral pod bremenom obtožb in stalnih sporov kloniti pred odborniki. Največji njegov nasprotnik je bil svetnik Bruner, ki je že 1888. leta zahteval, da morajo Pantza odpustiti. Prvotno Brunerjev predlog ni bil sprejet, ker se je za Pantza potoval generalni ravnatelj Karl Luckman. On je namreč opozoril upravni odbor na zasluge, ki jih je Pantz imel pri KID in ker mu pogodbeni rok še ni potekel, ga zaenkrat tudi niso mogli odsloviti.

Hrup v upravnem odboru KID se je le začasno polegel. Nadaljnje delo ravnatelja Pantza pa je bilo ob raznih intrigah nemogoče.

Maja leta 1888 je generalni ravnatelj Karl Luckmann poročal delničarjem o pogajanjih s tvrdko Vogel et Noot in obenem predlagal modernizacijo obratov na Savi in koncentracijo industrije na Jesenicah. Predlagal je tisto, kar je že pred leti delničarjem predlagal ravnatelj Pantz, ki pa takrat o tem niso hoteli nič slišati, čeprav je prav on – ravnatelj – izumitelj in znanstvenik s svojim izumom o pridobivanju ferromangana obstoj podjetja.

Kakor mnogo nesebičnih strokovnjakov, ki jim gre le za napredek znanosti, ne za osebno korist, je doživel tudi ravnatelj Pantz nevažnost s strani lastnikov podjetja, ki so bili trdno prepričani, da ne sodi več mednje. Ko so pričeli z gradnjo novih obratov za predelavo starega železa in grodla, so ga odslovili, brez vsake odpravnine in pokojnine. Svoje mesto je moral na zahtevo delničarjev KID odstopiti strojnemu inženirju Avgustu Trappnu, sinu ravnatelja tovarne v Duisburgu. Avgustu Trappnu je do tega službenega mesta pripomogel njegov oče, ki je dobavil iz Nemčije strojno opremo

za KID pod pogoji, ki so bili za družbo sprejemljivi.

Ravnatelj Pantz je bil svoje dolžnosti pri KID razrešen z odklom, ki je bil sprejet na seji upravnega odbora dne 23. 3. 1889.

Z odpovedjo službe pri KID ni dosegel pravice, da se mu prizna pokojnina za vestno dolgoletno delo in tehnični napredek pri podjetju. Po uradni odstavitvi s položaja tehničnega ravnatelja, so Pantza glede na njegove sposobnosti in razgledanost pri podjetju, na prigovor generalnega ravnatelja Luckmana, še nadalje zaposlili pri nedokončanih delih, ki jih je imela KID v načrtu.

Pantz je nekaj časa sodeloval pri gradnji industrijskih objektov in pri Savskem jezu v Mostah. Pri izvrševanju zadanih mu nalog pa ni ostal dolgo. Čutil je, da v to družbo ne spada več, ker mu sedaj dele le »Lazarjeve drobtine« in za to KID ni mogel biti hvaležen. Dolgoletni tehnični ravnatelj, izumitelj ferromangana in znameniti konstruktor žičnic, je zapustil Jesenice in odšel novi usodi nasproti. Po odhodu z Jesenic je bil nekaj časa v Ljubljani kot priznani privatni strokovnjak. Novo službeno mesto v Ljubljani pa je bilo približno spominom in uprave KID, zato se je zaposlil v Eisenstrutenu na Koroškem.

Po odhodu Lamberta Pantza z Jesenic so se razmere v železarni v marsičem spremenile, predvsem za preproste zavedne slovenske delavce.

Nekateri mlajši delavci so ob takratnih razmerah zapustili KID in šli za Pantzom v tujino. Zaposlili so se v fužinah, katere je on vodil.

Pantz je bil pri delavstvu priljubljen, kar je razvidno iz objavljenega članka v Slovenskem neredu v času, ko so za Pantza našli pri KID nadomestilo. Članek je opisoval razmere KID pred začetkom političnih bojev jeseniških kovinarjev. V tem članku (leta 1889) piše med drugim tudi tole: »Sicer se pa o dosedanjem tehničnem voditelju gospodu Pantzu ki je vsaj pošten nemškutar ter ni delavcev nikdar zatiral in mrcvaril, govori, da bode ostavil službo, novi uradniki pa so Prusi in Zidje.«

Tudi na Koroškem Pantz ni ostal dolgo. Leta 1892. se je zaposlil na Tirolskem v Fieberbrunn. Tam je vodil fužino bratov Koenigberger, do svoje smrti.

Znameniti metalurg vitez Lambert von Pantz je umrl 3. 1. 1895. v starosti 70 let. Biografski zapiski o Pantzu so skromni, njegovo ustvarjalno delo pa je tako veliko in pomembno, da ga lahko štejemo v jeseniški železarski zgodovini 19. stoletja med najpomembnejše ustvarjalce železarnstva.

Jeseniški kovinarji naj bi v branju te skromne razprave občutili ponos do velikih del naših prednikov, ki so skozi stoletja gradili in ustvarjali veliko železarsko industrijo na Javorniku in Jesenicah. Tehničnemu in vodilnemu kadru naj bi bil prvi tehnični ravnatelj KID Lambert von Pantz vzor. Imel je uspešno metodo, da je iskal napake v proizvodnji in jih tudi našel ter odpravljaj, pa ne le na proizvodnem mestu temveč tudi pri delih, ki so se štela za manj važna.

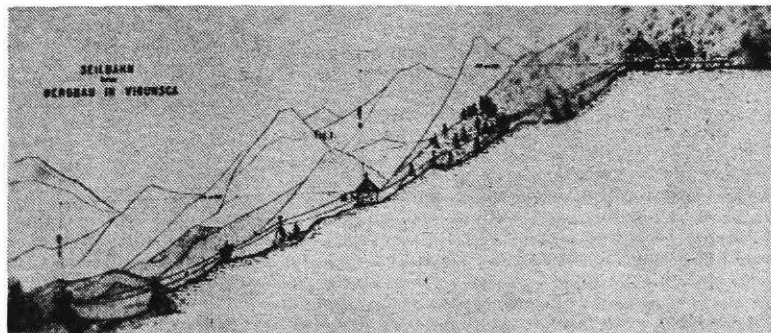
Prav je, da se zberejo dosegljivi podatki, da bomo ohranili spomin na pretekle čase.

dr. Aleksander Rjancancev

Železarski globus

NIZOZEMSKA

Največja zahodnoevropska naprava za izdelavo peletov, ki obratuje v okviru nizozemske železarne Hoogovens IJmuiden, je izdelala v letu 1979 3,3 milij. ton peletov. Naprava je pričela obratovati leta 1970 in njena letna proizvodna zmogljivost je 3,7 milij. ton. Izdelane pelete, ki vsebujejo 65 % železa in 4,6 % SiO₂, uporabljajo v vsipu plavžev te železarne, in sicer v razmerju 50 % peletov, 40 % sintra in 10 % kosovne rude. V tej železarni obratuje danes pet plavžev, od tega sta dva velikih proizvodnih zmogljivosti.

Žičnica Lamberta Pantza na Begunjski

PROGRAM ZA LETO 1980

PONOVNA OCENA ŽE SPREJETIH PROGRAMOV SKUPNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE OB UPOŠTEVANJU STABILIZACIJSKIH UKREPOV — SAMO 16 ODSOTKOV VEČ SREDSTEV ZA LETOŠNJI PROGRAM MANJ ZA SOLIDARNOST

Vse občinske skupnosti za zaposlovanje gorenjskih občin so na osnovi stališč republiške resolucije o

izvajanju družbenega plana v sedanjem srednjeročnem obdobju v letu 1980 ter ob upoštevanju stabiliza-

cijskih ukrepov ponovno ocenile že sprejeti program svoje dejavnosti ter tudi potrebna sredstva za njegovo izvajanje v letošnjem letu. Program in sredstva planirana v Dodatku k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana zaposlovanja v obdobju 1976–1980 za leto 1979 in 1980 bo treba spremeniti oziroma prilagoditi dejanskim možnostim ob upoštevanju 16 odstotnega globalnega povečanja sredstev, ki bodo na voljo za izvajanje programa. Pri tem so skupnosti za zaposlovanje upoštevale tudi dejansko porabo sredstev pri izvajanju programa v letu 1979 kot osnovo za revalorizacijo programa za letošnje leto ter tudi nova izhodišča za solidarnost v skupnostih za zaposlovanje SRS ter osnutek programa skupnih nalog z njihovim vrednotenjem.

DNEVNI RED SEJ SKUPŠČIN ZA ZAPOSLOVANJE

V sredo, 6. februarja, bodo ob 12. uri seje skupščin skupnosti za zaposlovanje v vseh gorenjskih občinah razen v Radovljici, kjer je seja sklicana za isti dan ob 16. uri. Dnevni red sej je povsod enak. Delegati bodo razpravljali o vrsti zadev, med katerimi so najpomembnejše:

- program dela za leto 1980 in potrebna sredstva za njegovo izvajanje
- gibanje zaposlovanja
- razprava o analizi samoupravnih sporazumov o minimalnih standardih
- predlog za imenovanje vodje delovne skupnosti in predlog za imenovanje namestnika vodje delovne skupnosti

IMENOVANJE VODJE DELOVNE SKUPNOSTI STROKOVNE SLUŽBE OBČINSKIH SKUPNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE GORENJSKE

Razpisna komisija na podlagi dokumentov predloženih v razpisnem postopku predlaga skupščinam skupnosti za zaposlovanje, da imenujejo za vodjo delovne skupnosti strokovne službe občinskih skupnosti za zaposlovanje Gorenjske Slavka Kalana, dosedanjega vodjo delovne skupnosti strokovnih služb in sicer za mandatno obdobje štirih let.

PREDLOG ZA NAMESTNIKA VODJE DELOVNE SKUPNOSTI STROKOVNE SLUŽBE ZA ZAPOSLOVANJE GORENJSKE — KRANJ

Izvršni odbori predlagajo skupščinam skupnosti za zaposlovanje imenovanje namestnika vodje delovne skupnosti strokovnih služb, da v primeru odsotnosti vodje delovne skupnosti strokovne službe opravlja njegove naloge. Predlog utemeljujejo s tem, da je zaradi nalog vodje delovne skupnosti, ki obsega delovanje petih občinskih skupnosti, nujno treba določiti delavca delovne skupnosti, ki po svojem znanju in sposobnostih ustreza tej funkciji in lahko poleg svojih rednih delovnih obveznosti prevzame še vlogo nadomeščanja. Izvršni odbori vseh petih skupščin skupnosti za zaposlovanje predlagajo imenovanje Jožice Puhar, dipl. soc., vodje Analitsko planske skupine v delovni skupnosti strokovne službe občinskih skupnosti, za namestnika vodje delovne skupnosti strokovne službe občinskih skupnosti za zaposlovanje Gorenjske — Kranj.

OBČINSKA SKUPNOST ZA ZAPOSLOVANJE JESENICE

Potrebna sredstva za program v letu 1980:

Dogovorjena sredstva za l. 1979 po Dodatku	4.126
Presežki iz leta 1978	211
Skupna sredstva po sprejetih dokumentih	4.337
Dejansko razpoložljiva sredstva — skupaj	4.424
— po prispevni stopnji	3.072
— ostanki iz preteklih let	1.441
— presežki	211
Vrnjeni presežki in ostanki (z ukinitvijo odvajanja prispevka od l. 10 do 31. 12. 1979)	437
Valorizirani program 1979	3.900
Vrednost programa za 1980 (indeks 116)	4.524

Sredstev bi se torej v letošnjem letu zbralo več, kot je bilo sprejeto s planskimi dokumenti, ker bi se v letošnje leto prenesli tudi presežki

zbranih sredstev iz preteklih let. Že v prvem polletju 1979 je bilo jasno, da za izvajanje programa ne bo potrebnih toliko sredstev, kot naj bi se jih nateklo do konca leta, zato je občinska skupnost za zaposlovanje še pred koncem leta sprejela stabilizacijski ukrep vračanja sredstev oziroma ustavitve zbiranja s prispevno stopnjo v gospodarsko proizvodnih organizacijah. Po ocenah, ki pa še niso dokončne, je bilo porabljeno za izvajanje programa skupnosti za zaposlovanje v lanskem letu 3.900.000 din, kar je sicer nekoliko manj od predvidene vsote sprejete v Dodatku k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana; zato je bilo potrebno za osnovo za izračun potrebnih sredstev v letošnjem letu revalorizirati program iz leta 1979 na ocenjeno višino dejanske porabljenosti oziroma potrebnih sredstev v letu 1980.

Spremembe sredstev po elementih programa:

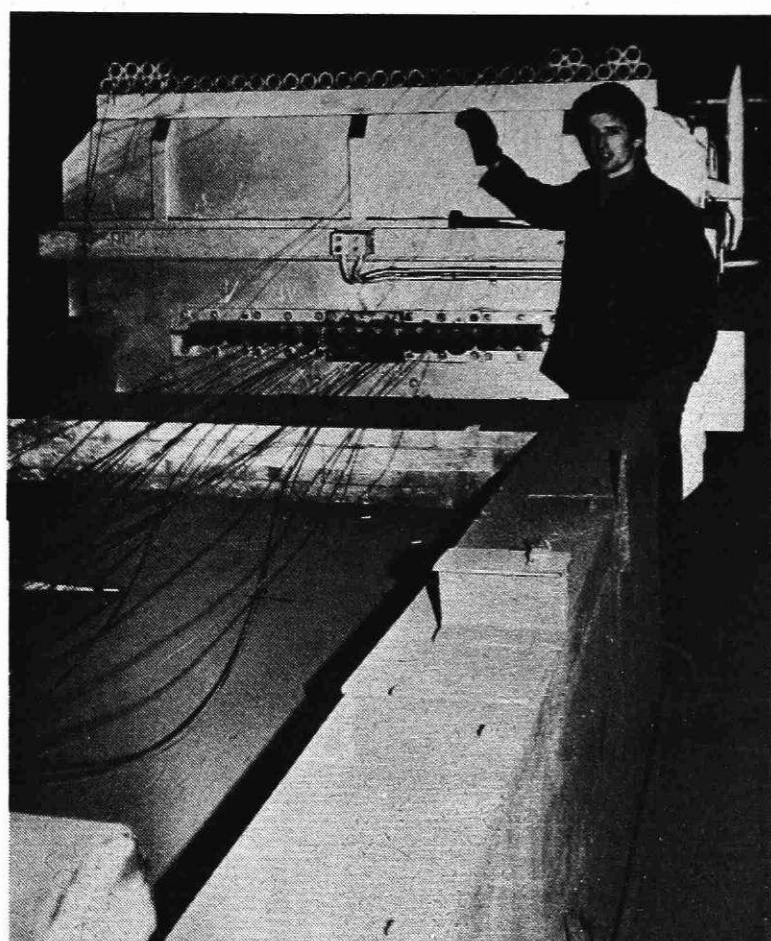
Elementi	Dodatek 1979	Izvedba programa 1979	Plan 1980	Indeks na izved. program	Ind. Dod.
1. Zaposlovanje in posred.	589	589	696	118,2	118,2
2. Poklicno usmerjanje	669	669	791	118,2	118,2
3. Strokovno usposabljanje	161	514	608	118,2	377,6
4. Usposabljanje in zaposlov. invalidov	1227	437	516	118,2	42,1
5. Analitika in statistika	303	303	358	118,2	118,2
6. Štipendiranje	303	303	358	118,2	118,2
7. Zavarovanje za brezposelnost	465	465	550	118,2	118,2
Skupaj	3717	3280	3877	118,2	104,3
8. Skupne naloge	434	434	587	135,3	135,3
Skupaj	4151	3714	4464	120,2	107,5
9. Sredstva za solidarnost	25		60		
Skupaj	4126	3900	4524	116,0	109,6

V programu za leto 1979 je v primerjavi z Dodatkom k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana prišlo do največjih sprememb glede strokovnega usposabljanja in zaposlovanja invalidnih oseb ter v sistemu solidarnosti. Za strokovno usposabljanje je bilo potrebnih precej več sredstev od planiranih, ker je občinska skupnost za zaposlovanje sodelovala pri preusposabljanju delavcev v Železarni Jesenice in Kovinu Mojstrana, vendar je treba pojasniti, da sklep še ni realiziran. Pri usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb je bilo potrebno znatno manj sredstev, ker je bilo planirano število kandidatov bodisi usposobljenih ali pa je bil njihov problem rešen na drugačen način z znatno manjšimi sredstvi kot je bilo sicer planirano. Posebnih sprememb na teh dveh področjih tudi v letošnjem letu ni pričakovati; zato je poraba v letu 1979 izhodišče plana 1980 in sicer tudi pri ostalih elementih programa.

Občinska skupnost za zaposlovanje Jesenice lani ni prejela solidarnostnih sredstev, čeprav je bilo to v Dodatku predvideno, prav tako pa tudi teh sredstev ni odvajala v druge skupnosti. Za letošnje leto pa je predviden nov sistem izračunavanja solidarnosti: vseh pet gorenjskih občin bo namreč ostalim slovenskim občinam odvedlo 300.000 dinarjev, kar za jeseniško občino pomeni 60.000 din. Medobčinska solidarnost v izhodiščih ni predvidena, če pa se bo med letom pokazala potreba, jo bo pač treba uvesti.

Za skupne naloge zaposlovanja v SR Sloveniji, ki jih izvaja Zveza skupnosti, so že planirana sredstva v višini 0,0284 odstotka od mase BOD v občini, kar je v ocenjenih sredstvih za leto 1980 tudi upoštevano. Skupna višina potrebnih sredstev za izvajanje programa občinske skupnosti za zaposlovanje Jesenice je za 16 odstotkov večja od revaloriziranega programa lanskega leta; v primerjavi s sredstvi dogovorjenimi v Dodatku k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana za letošnje leto pa za 9,6 odstotka. Od prvotno planiranih sredstev za leto 1980 (po indeksu 132,8) so zdaj ocenjena sredstva nižja za 847.000 din.

Predvidena prispevna stopnja v letu 1980 bo 0,22 odstotkov od 2078.852.000 din mase BOD v občini. Če pa bo masa BOD ocenjena na 2126.983.000 din, pa se ta stopnja spremeni na 0,21 odstotka.

Sodelavec žičar (IK)

OBČINSKA SKUPNOST ZA ZAPOSLOVANJE KRANJ

Spremembe sredstev po elementih programa:

Elementi programa	Plan 1979 (v cenah 79)	Sredstva za 1980 (skup. ind. 116)	Dejanski % povečanja / zmanjšanja
1. Zaposlovanje in posredovanje	1176	1434	122,0
2. Poklicno usmerjanje	1335	1629	122,0
3. Strokovno usposabljanje	322	674	209,0
4. Analitika in statistika	604	737	122,0
5. Usposabljanje in zaposl. invalidov	2448	2631	107,5
6. Štipendiranje	604	737	122,0
7. Zavarovanje za brezposel.	928	2413	260,0
8. Skupne naloge	1246	1370	110,0
9. Sredstva za solidarnost	1402	50	3,5
Program skupaj	10065	11675	116,0
Sredstva za vračanje ostalim obč. skupnostim — kritje primanjkljaja		1400	
Skupna sredstva	10065	13075	

Planiranje sredstev za izvajanje programa v letu 1980 temelji na planu za leto 1979, ker se poraba sredstev v tem letu bistveno ne razlikuje. Do razlike med dotokom sredstev in njihovo porabo pa je prišlo zaradi prekinitve dotoka prispevka v novembru in decembru lani; ukrep je sprejela skupščina občinske skupnosti za zaposlovanje na osnovi polletnega obračuna, ker je kazalo, da bo prišlo do viškov — dotoka sredstev nad planiranimi. Ukrep je pomenil v bistvu vračanje sredstev združenemu delu, še preden so bila ta nakazana za zaposlovanje. Ker pa je v drugem polletju, še bolj pa ob koncu leta bilo porabljenih za izvajanje programa več sredstev, je nastala razlika med dotokom sredstev in porabo; vendar pa so redno izvajanje dejavnosti omogočile ostale občinske skupnosti za zaposlovanje Gorenjske, zato je treba ta sredstva z združevanjem v letu 1980 vrniti. Za ocenjeno višino porabljenih sredstev nad dotokom se povečuje tudi višina sredstev za združevanje v letošnjem letu (ne pa za primanjkljaj med planom in dotokom).

Na določanje planiranih sredstev za leto 1980 po posameznih elementih je v primerjavi z lanskim planom vplivala predvsem poraba v letu 1979 in njene spremembe v primerjavi s planom v tem letu, pa tudi nova izhodišča za solidarnost sprejeta med skupnostmi za zaposlovanje v Sloveniji.

Z novim sistemom solidarnosti se potrebna sredstva za odvajanja na druga področja Slovenije močno zmanjšujejo, tako da ostaja več možnosti za izvajanje programa na področju občine. Prav zaradi takega sistema je možno planirati več sredstev za tiste elemente, ki predstavljajo normalno izvajanje osnovnih dejavnosti skupnosti ter vsebujejo predvsem sredstva za delo delavcev in materialne stroške za nekoliko več kot 16 odstotkov. Taki elementi so: zaposlovanje in posredovanje, poklicno usmerjanje, analitika in statistika, štipendiranje.

Pri elementih, ki pomenijo sredstva za funkcionalno dejavnost

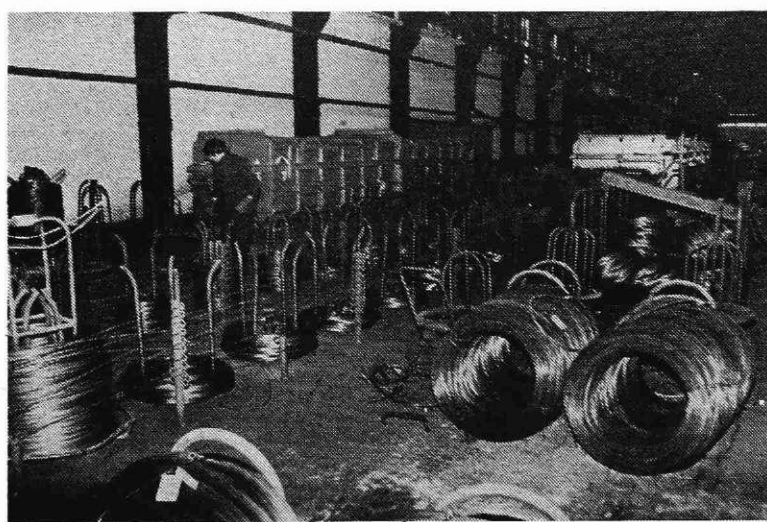
skupnosti oziroma pokrivanje izdatkov za uresničanje pravic delavcev in drugih obveznosti iz socialne varnosti ter priprave, je bil popravek tolikšen, kolikor jih bo potrebno financirati v letošnjem letu. Izredno pa se povečuje višina sredstev za zavarovanje v primeri brezposelnosti, ker so se osnove za izplačilo zdravstvenega zavarovanja pa tudi denarnih nadomestil in denarnih pomoči za čas brezposelnosti že lani tako dvignile, da so izdatki visoko presežili planirano porabo tega elementa. Podobno je tudi pri osnovah za izvajanje pravic med pripravo delavcev na zaposlitev — strokovno usposabljanje, čeprav je pri tem predvidena tudi nekaj obsežnejša dejavnost. Pri tem je sicer treba upoštevati kot omejitve dogovor v republiki, ki predvideva le financiranje usposabljanja individualnih primerov, ne pa sodelovanja pri številnejših usposabljanjih v OZD; če bi do takih primerov prišlo, bo treba sredstva združevati posebej.

Pri usposabljanju in zaposlovanju invalidov ni planirano bistveno povečanje sredstev, saj se dejavnosti ne da izvajati v tako širokih okvirih, kot so bili zastavljeni s srednjeročnim programom razvoja v letu 1976.

Potrebna sredstva za skupne naloge zaposlovanja, ki jih izvaja Zveza skupnosti za zaposlovanje, se povečujejo le za 10 odstotkov v skladu z odločitvijo Zveze, da se ta sredstva povečujejo počasneje kot možnost večanja skupne porabe.

Skupna sredstva za leto 1980 se torej povečujejo za 16 odstotkov glede na plan 1979 z dodatkom potrebnih sredstev za kritje izpada sredstev ob koncu 1979 — vračilo skupnostim za zaposlovanje ostalih gorenjskih občin.

Za združitve teh sredstev bo v letu 1980 prispevna stopnja predvidoma 0,26 % od 5025.222.000 dinarjev mase BOD odvedene od dohodka. Če pa bo masa BOD ocenjena na 4657.067.000 din, kot jo predvideva Zavod SRS za planiranje, pa se stopnja spremeni na 0,28 odstotka.

Lužilnica žice (IK)

Dopisujte v Železarnjo

OBČINSKA SKUPNOST ZA ZAPOSLOVANJE RADOVLJICA

Izračun potrebnih sredstev za izvajanje programa v letu 1980:

Dogovorjena sredstva za 1979 po Dodatku	3.530
Presežki iz leta 1978	194
Skupna sredstva po sprejetih dokumentih	3.724
Dejanska razpoložljiva sredstva	3.600
- dotok po prispevni stopnji	2.590
- ostanki iz 1978	816
- presežki	194
Del vrnjenih sredstev z ukinitvijo prispevne stopnje od 1. 10. do 31. 12. 1979	124 (razl. med dogovorjenimi in porabljenimi)
Valorizirani program 1979	3.600
Vrednost programa za 1980	4.176 (indeks 116)

Iz tega je razvidno, da je skupnost imela toliko sredstev, kot je bila poraba v letu 1979. Ker je bilo že po prvem polletju jasno, da skupnost ne bo potrebovala večjih sredstev, je bila začasno ukinjena prispevna stopnja, s čimer se je preprečilo nastajanje presežkov pri dejavnosti skupnosti v tem letu. Ta stabilizacijski ukrep je skupnost začela izvajati že v drugi polovici preteklega leta.

Ker pa je bila višina porabljenih sredstev za izvajanje programa občinske skupnosti za zaposlovanje

višja od dogovorjenih sredstev v Dodatku k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana zaposlovanja v letu 1979, je treba v osnovi za izračun potrebnih sredstev za leto 1980 revalorizirati program skupnosti za leto 1979 na višino ocenjene dejanske porabe, kar pomeni 1,9 odstotka.

Ob sprejetih ukrepih ter dejanskih stroških za izvajanje programa ni prihajalo do viškov sredstev, izpad dotoka sredstev pa je občinska skupnost pokrila iz ostankov preteklih let.

Spremembe sredstev po elementih programa:

Elementi	Dodatek 1979	Revaloriz. program 79	Plan 1980	Indeks na rev. program	Ind. na Dod.
1. Zaposlovanje in posredovanje	577	5777	693	120,0	120
2. Poklicno usmerjanje	655	655	786	120,0	120
3. Strokovno usposabljanje	158	158	190	120,0	120
4. Usposabl. in zaposl. invalidov	1201	540	648	120,0	54,0
5. Analitika in statistika	297	297	356	120,0	120,0
6. Stipendiranje	297	297	356	120,0	120,0
7. Zavarovanje za brezposelnost	455	640	768	120,0	168,8
Skupaj	5030	3164	3797	120,0	75,5
8. Skupne naloge	436	436	343	78,7	78,7
Skupaj	4076	3600	4140	101,6	115,0
9. Solidarnost dobi da	546		36		
Skupaj	3530	3600	4176	116	118,3

Izvajanje programa v letu 1979 po posameznih elementih je bilo drugačno v primerjavi z Dodatkom k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana predvsem na področju invalidske dejavnosti ter zavarovanja za primer brezposelnosti, pa tudi pri izvajanju sistema solidarnosti. Za zavarovanje za primer brezposelnosti je bilo porabljenih več sredstev, kot je bilo predvideno, zato je treba to spremembo tudi upoštevati v planu leta 1980.

Za usposabljanje in zaposlovanje invalidov je bilo porabljenih dosti manj sredstev od predvidenih, saj tudi združeno delo ni opremljeno za vse vrste aktivnosti potrebne na tem področju. Zato je tudi v planu za leto 1980 to področje predvidenih manj sredstev.

Ceprav je bilo sicer predvideno, da občinska skupnost za zaposlovanje dobi solidarnostna sredstva za izvajanje svojega programa, pa je bil glede na sredstva iz preteklih let program izveden brez sredstev solidarnosti. Po novem sistemu solidarnosti gorenjske občine združujejo letos 300.000 din za vse namene soli-

darnosti, kar predstavlja za radovljško skupnost znesek 36.000 din.

Za skupne naloge zaposlovanja v SRS, ki jih izvaja Zveza skupnosti, so planirana sredstva v višini 0,02824 odstotka od ocenjene mase BOD 1215.118.000 din. Če pa bo upoštevana ocena mase BOD v višini 2090.000.000 din pa se bo znesek za skupne naloge dvignil na 590.000.000 dinarjev, za razliko pa se bo zmanjšala vrednost elementov v občini, kar bo seveda treba upoštevati v finančnem načrtu. Skupna višina sredstev za program skupnosti za zaposlovanje za leto 1980 dosega indeks 116 na valorizirani program leta 1979 in indeks 118,3 glede na Dodatek k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana za leto 1979. V primerjavi s prvotno dogovorjenimi oziroma planiranimi sredstvi za leto 1980 so sredstva nižja za 996.000 din.

Predvidena prispevna stopnja v letu 1980 bo 0,20 odstotka na 2090.000.000 din ocenjeno maso BOD v občini. Če se bo višina ocenjenih BOD spremenila, se bo ustrezno popravila tudi prispevna stopnja.

Skupnost je imela enaka sredstva, kot je bilo dogovorjeno po Dodatku k samoupravnemu sporazumu oziroma toliko več sredstev, za kolikor je bil revaloriziran program interesne skupnosti v občini za leto 1979.

Že ob polletju je bilo razvidno, da bodo sredstva za izvajanje programa zadoščala oziroma, da se jih bo do konca leta nateklo preveč: zato je bila začasno ustavljena prispevna stopnja in sicer od 1. 10. do 31. fe-

bruarja 1979. Zato ni bilo viška sredstev, izpad dotoka sredstev pa je občinska skupnost pokrivala iz ostankov preteklih let, kar je bil vsekakor stabilizacijski ukrep.

Planirana sredstva za program v letu 1980 bodo predvidoma zadoščala za pokrivanje potrebnih izdatkov kljub manjši stopnji porasta, kot je dovoljena za interesne skupnosti v SRS.

Spremembe sredstev po elementih programa:

Elementi	Dodatek 1979	Reval. progr. 1979	Plan 1980	Ind. na reval. progr.	Indeks na Dod.
1. Zaposlovanje in posredovanje	521	531	603	113,7	115,7
2. Poklicno usposabljanje	593	603	685	113,7	115,5
3. Strokovno usposabljanje	144	410	466	113,7	323,6
4. Usposabl. in zaposl. inval.	1088	800	910	113,7	83,6
5. Analitika in statistika	268	278	316	113,7	117,9
6. Stipendiranje	268	278	316	113,7	117,9
7. Zavarovanje za brezposelnost	412	598	680	113,7	165,0
Skupaj	3294	3498	3976	113,7	120,7
8. Skupne naloge	484	484	597	123,3	123,3
Skupaj	3778	3982	4573	114,8	121,0
9. Solidarnost	216	216	60	27,8	27,8
Ostalo	98	98			
Skupaj	4092	4296	4633	107,8	113,2

Program v letu 1979 je bil drugačen v primerjavi z Dodatkom k samoupravnemu sporazumu predvsem na področjih strokovnega usposabljanja, zavarovanja za primer brezposelnosti ter v izvajanju zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb. Vendar pa je bilo več sredstev porabljenih za socialno varnost ter za pripravo delavcev za zaposlitev. Usposabljanje invalidnih oseb se je odvijalo v drugačnih okvirih kar zadeva finančna sredstva, saj so bile poiskane rešitve z manjšimi sredstvi. Ker tudi v letu 1980 ne bodo možnosti za zaposlovanje invalidnih oseb bistveno drugačne, za to področje tudi ne bo potrebno bistveno več sredstev kot v lanskem letu.

Dosti večje spremembe bodo glede solidarnosti, za katero veljajo nova izhodišča. Skupnost za zaposlovanje

Škofja Loka bo za solidarnost na republiški ravni prispevala le 60.000 dinarjev.

Za skupne naloge zaposlovanja v SRS so planirana sredstva v višini 0,02824 odstotka od ocenjene mase BOD v občini v višini 2113.357.000 dinarjev. Skupna višina sredstev za program občinske skupnosti za zaposlovanje je višja za 7,8 odstotka od revaloriziranega programa lanskega leta v primerjavi z dogovorjenimi sredstvi v letu 1979 pa je porast za 16 odstotkov. Od prvotno planiranih sredstev za leto 1980 je višina ocenjenih sredstev nižja za 506.000 din.

Predvidena prispevna stopnja v letu 1980 bo 0,22 odstotka od 2113.357.000 din mase BOD v občini. Če bo masa BOD ocenjena drugače, se bo ustrezno spremenila tudi prispevna stopnja.

OBČINSKA SKUPNOST ZA ZAPOSLOVANJE TRŽIČ

Izračun potrebnih sredstev za program 1980:

Dogovorjena sredstva za 1979 po Dodatku	1.556
Presežki iz leta 1978	96
Skupna sredstva po dokumentih	1.652
Dejanska razpoložljiva sredstva	1.118
- dotok	1.118
- ostanki	705
- presežki	96
Vrnjeni presežki z ustavitvijo prispevne stopnje	96
Izvedba programa 1979 (ostanki od dejanske razpoložljivih sredstev)	1.556

so porabljeni za pokrivanje izpada sredstev v občini Kranj) Plan sredstev 1980 1.805

Sredstva zbrana po dogovoru v letu 1979 so bila v celoti porabljena za izvedbo programa v tem letu. Stabilizacijski ukrep začasne ukinitve prispevne stopnje - od 1. 10. do 31. 12. 1979 je preprečil nastajanje presežkov v letu 1979 in obenem vračanje presežkov iz leta 1978. V izhodišču za plan 1980 pa je potrebno upoštevati dejansko porabo sredstev v preteklem letu, saj bi drugače 16 odstotno povečanje ne zadostovalo za izvedbo programa.

Sprememba sredstev po elementih programa:

Elementi	Dodatek 1979	Izvedba progr. 1979	Plan 1980	Indeks izvedbe progr.	Indeks na Dod.
1. Zaposlovanje in posredovanje	270	252	291	115,3	107,8
2. Poklicno usmerjanje	307	288	332	115,3	108,1
3. Strokovno usposabljanje	73	80	92	115,3	126,0
4. Usposabl. in zaposl. inv.	564	330	380	115,3	67,4
5. Analitika in statistika	140	121	140	115,3	100,0
6. Stipendije	140	121	140	115,3	100,0
7. Zavarovanje za brezposelnost	214	170	196	115,3	91,6
Skupaj	1708	1362	1571	115,3	92,0
8. Skupne naloge	194	194	210	108,2	108,2
Skupaj	1902	1556	1781	114,5	94,0
9. Solidarnost: dobi da	346		24		
Skupaj	1556	1556	1805	116	116

Pri izvajanju programa občinske skupnosti za zaposlovanje je bilo v letu 1979 potrebnih več sredstev od planiranih le za strokovno usposabljanje. Posebno izjemo pa predstavlja tako kot v drugih občinskih skupnostih za zaposlovanje izvajanje zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb, za kar je bilo tudi v Trzinu porabljenih manj sredstev, kot je bilo planirano.

Manj je bilo porabljenih tudi sredstev za zavarovanje za primer brezposelnosti kljub povečanim osnovam za zdravstveno zavarovanje in denarna nadomestila, saj se je v Trzinu število iskalcev zaposlitve in kandidatov za uveljavljanje tovrstnih pravic močno zmanjšalo.

Ceprav je bil za leto 1979 planiran dotok solidarnostnih sredstev, pa v skupnost niso dotekala. Po novem sistemu solidarnosti - gorenjske

občine zberejo za solidarnost 300 tisoč dinarjev - zbere občinska skupnost za zaposlovanje v Trzinu 24.000 din.

Za skupne naloge zaposlovanja v SRS so planirana sredstva v višini 0,02824 odstotka od ocene mase BOD v višini 745.202.000 din. V primerjavi z lanskim planom, to pomeni le za 8,2 odstotka več.

Občinski program skupnosti za zaposlovanje Trzin je nižji glede na dogovorjena sredstva iz leta 1979, glede na dejansko porabljena pa za 15 odstotkov višji. Skupna višina sredstev za izvajanje programa skupnosti za zaposlovanje v letu 1980 je višja za 16 odstotkov, v primerjavi s poprej planiranimi sredstvi pa nižja za 637.000 din. Zato bo ustrezno nižja tudi prispevna stopnja. Predvidena prispevna stopnja v letu 1980 bo 0,24% glede na 745.202.000 din mase BOD.

PREDLOG UKREPOV

- Delavce v združenem delu, družbenopolitične organizacije in strokovne službe v organizacijah združenega dela je treba seznaniti s problematiko zaposlovanja ter jim s strokovnimi predlogi pomagati pri odločitvah in ustreznih stališčih oblikovanja politike zaposlovanja. Strokovna služba skupnosti za zaposlovanje in druge strokovne institucije morajo zato redno in kar najbolj razumljivo objavljati potrebne podatke in druge rezultate strokovnega dela.

- Kjer je to možno, je potrebno povsod organizirati kadrovske službe, ostalim organizacijam združenega dela pa organizirati učinkovito pomoč pri nekaterih neogibno potrebnih funkcijah.

- Družbenopolitične organizacije naj v svojem okolju takoj sprejmejo stališča do politike zaposlovanja predvsem v delovnih organizacijah, prav tako pa tudi glede načrtnega kadrovskega planiranja in zaposlovanja.

- Izvršni odbori skupščin občinskih skupnosti za zaposlovanje naj bi kadrovske okrepitve prevzeli koordinativno vlogo pri vodenju usklajenega postopka pri planiranju zaposlovanja v OZD za leto 1980 na osnovi resolucije in resolucij občinskih skupščin.

- Takoj je treba pripraviti kriterije za omejevanje oziroma za dovoljeno rast zaposlenosti v OZD v letu 1980, da bi lahko v usklajevalnem postopku dosegli globalno rast na nivo naravnega prirastka. Kriteriji morajo upoštevati resolucijske prioritete, stališča o dejavnosti, ki naj letos ne povečujejo števila delavcev, upoštevajo samoupravni sporazum o minimalnih standardih itd.

- Z izvršnimi sveti skupščin občin bo treba obravnavati vse primere prestopanja resolucijskih okvirov že v letnih planih, če za to ne obstaja resolucijski ali drugače družbeno dogovorjeni razlogi.

- V usklajevalnem postopku je treba ugotoviti vpliv manjših OZD na skupno stopnjo rasti zaposlenosti in to predvsem tistih OZD, ki jim resolucijska stopnja ne dovoljuje niti enega novega delavca.

- Preko skupnosti za zaposlovanje je treba organizirati zaposlovanje delavcev iz drugih republik za pokrivanje kadrovskega primanjkljaja, ki se v letu 1980 pričakuje.

- Letne resolucije o izvajanju družbenega plana občine morajo predvideti sankcije za neizpolnjevanje obveznosti posebno za prekoračevanje stopnje rasti zaposlovanja.

- Kontrolirati bo treba upoštevane samoupravne sporazume o minimalnih standardih ter njihovo izvajanje v organizacijah združenega dela.

- Organizacije združenega dela morajo delovati v posebnih izobraževalnih skupnostih, kjer bodo novi učni programi le tako lahko učinkoviti.

- Vse nove investicijske načrte je treba preveriti, če upoštevajo kadrovske dejavnike in možnosti pokrivanja kadrovskih potreb. Strokovna služba skupnosti za zaposlovanje jim mora dati ustrezno mnenje, usklajevanje kritičnih primerov pa je treba opraviti v samoupravnih organih skupnosti.

- Pospešeno je treba uvažati poklicno usmerjanje v OZD zaradi izobraževanja iz dela in ob delu. To dejavnost lahko takoj uvedejo v organizacijah, kjer imajo že posebne kadrovske oddelke, njihove izkušnje pa bodo koristne tudi ostalim organizacijam. Svetovalno vlogo pri tem lahko prevzame strokovna služba občinskih skupnosti za zaposlovanje.

- Vse primere suficitarnih poklicev, ki se ne morejo takoj vključiti v delo, je potrebno usposobiti za druge poklice, prav tako pa to velja tudi za tehnološke viške delavcev, če bi do tega prišlo zaradi modernizacije proizvodnje. Če bi bilo sredstev za to premalo, jih bo potrebno združevati po posebnih sporazumih.

(Nadaljevanje na 10. strani)

OBČINSKA SKUPNOST ZA ZAPOSLOVANJE ŠKOFJA LOKA

Izračun potrebnih sredstev v letu 1980:

Dogovorjena sredstva za leto 1979 po Dodatku	4.092
Revalorizirani program 1979 za 5 odstotkov	4.296
Dejanska razpoložljiva sredstva:	
- dotok po prispevni stopnji	2.391
- presežek iz leta 1978	273
- ostali iz preteklih let	1.632
Skupaj	4.296
Plan sredstev za 1980	4.633

UKREPI ZA RACIONALIZACIJO

- Sredstva za osebnih dohodke delavcev delovne skupnosti se ne smejo povečati za več kot 16 odstotkov v letošnjem letu.

- Prav tako ne bo možno povečati števila zaposlenih, tako kot je bilo predvideno, tako da bo verjetno na novo zaposlen le en delavec in sicer za opravljanje skupnih nalog za vseh pet občinskih skupnosti za zaposlovanje Gorenjske.

- Racionalno poslovanje mora veljati tudi glede delovanja in izvajanja nalog skupščin občinskih skupnosti za zaposlovanje, da bi se le tako zmanjšali funkcionalni izdatki in materialni stroški. Zato bo potrebno:

- odpraviti podvajanje delovnih postopkov, kjer se še pojavljajo

- informacije (poročila, analize itd.), ki se pripravljajo v različnih oblikah za različne uporabnike, bo treba standardizirati

- gradivo za skupščine občinskih skupnosti za zaposlovanje bo letos organizirano le preko objav skrajšanih gradiv v Glasu in Železaru, torej brez ciklostiranja in razpošiljanja celotnih gradiv v delegacije. Celotna gradiva bodo na voljo v strokovni službi skupnosti, predvidenemu krogu uporabnikov pa bodo poslana s sklepom izvršnih odborov oziroma skupščin občinskih skupnosti za zaposlovanje

- Racionalizacijo je pričakovati tudi zaradi delovanja medobčinske skupnosti za zaposlovanje, ki bo urejala določena skupna vprašanja vseh petih občin in bo s tem lahko delo celotnega skupščinskega sistema učinkovitejše.

PROBLEMATIKA ZAPOSLOVANJA V TEM SREDNJEROČNEM OBDOBJU

SKROMNI KADROVSKI VIRI NA GORENJSKEM NUJNO VODIJO OB VISOKIH LETNIH STOPNJAH PORASTA ZAPOSLOVANJA PRETEKLIH LET V OMEJEVANJE RASTI ZAPOSLOVANJA — NESKLADJA MED PONUDBO IN POVPRAŠEVANJEM PO DELAVCIH SO TUDI ENA OSREDNJIH NALOG NASLEDNJEGA PLANSKEGA OBDOBJA

V vseh občinah gorenjske regije so si v planske dokumente tega srednjeročnega obdobja, ki se izteka, zapisali glede področja zaposlovanja zniževanje rasti stopnje zaposlenosti, saj so dokaj skromni domači viri delavcev naravnost silili v razumejšje »gospodarjenje z živim delom«; to pa je mogoče doseči s skladnejšim razvojem družbenogospodarske strukture, povečevanjem produktivnosti dela, tehnološke zahtevnejšimi investicijami in izboljševanjem izobrazbene strukture delavcev. Kljub prizadevanjem pa se začetni cilji v resoluciji glede zaposlovanja na Gorenjskem niso povsem uresničili.

DOMAČI DELAVCI

Med kadrovskimi viri je vsako leto prav gotovo najpomembnejši in najbolj zanesljiv vir — vsakoletni generacijski priliv delavcev iz šol. V obdobju 1976–78 se je v povprečju iz šol zaposlilo v gorenjskih občinah 2630 delavcev. Tudi v prihodnje ta številka ne bo bistveno drugačna, morda le malo večja. Če bi letno povečevanje zaposlenosti v občinah omejevali na višino generacijskega priliva, bi bile možne letne stopnje med 3 in 3,9 odstotka. Vendar pa je treba z generacijskim prilivom poravnati tudi naravni odliv iz zaposlitve, ki je na Gorenjskem okoli 1,5

odstotka, zato se za ta detez zmanjšajo možne stopnje dodatnega zaposlovanja. Če ne upoštevamo ostalih zelo skromnih virov kadrov, bi bile stopnje rasti le ob upoštevanju generacijskega priliva takale:

Jesenice	1,5 odstotka
Kranj	1,7 odstotka
Radovljica	2,3 odstotka
Škofja Loka	2,4 odstotka
Tržič	2 odstotka

Ostali kadrovski viri na Gorenjskem, kot so deagrarizirani delavci, neaktivno, a delovno sposobno prebivalstvo (delovne rezerve), invalidne osebe s preostalo delovno sposobnostjo, vračajoči se zdomci, niso veliki. Skupek vseh teh kadrovskih virov da na leto razmeroma skromno število novih delavcev, vendar pa se iz različnih vzrokov tudi to število v celoti ne vključuje v delo.

Izobrazbena struktura generacijskega priliva delavcev je bila v letih 1976–78 takale:

NP+P	PS	SS	VIŠ	VIS
32,3	33,2	21,1	6,0	7,14

Izobrazbena struktura generacijskega priliva je tudi precej boljša od možnosti, ki jih ustvarjamo z odpiranjem novih del in nalog. Ob visokih stopnjah porasta zaposlenosti se to ne odraža v praksi, postavlja pa se vprašanje, kaj bo nastalo ob poslednem upoštevanju naravnega prirastka kot izhodišča za dvig števila novih delavcev.

SAMOUPRAVNI SPORAZUMI O MINIMALNIH STANDARDIH ZA ŽIVLJENJSKE IN KULTURNE RAZMERE PRI ZAPOSLOVANJU NA GORENJSKEM

LE NA POL POTI

Na Gorenjskem so samoupravni sporazumi o minimalnih standardih za življenjske in kulturne razmere pri zaposlovanju delavcev sprejeli le v dveh občinah in sicer na Jesenicah in v Kranju. Vendar pa je tudi v ostalih občinah, kjer še ni bil sprejet, samoupravni podpis že podpisalo določeno število organizacij združenega dela, prav tako pa je tudi v občinah, kjer je bil sprejet, tudi nekaj organizacij združenega dela, ki ga niso podpisale. V analizi, ki jo je naredila strokovna služba skupnosti za zaposlovanje, se ugotavlja, da je od 500 tozgov organizacij združenega dela in delovnih skupnosti (brez Radovljice) v gorenjski regiji podpisalo samoupravni sporazum 51 odstotkov, kar prav tako od celotnega števila okoli 80.000 zaposlenih predstavlja dobro polovico.

Med organizacijami združenega dela, ki še niso podpisale samoupravnega sporazuma, je tudi nekaj večjih. Ko so občinski sindikalni sveti ugotavljali, zakaj tako, so dobili odgovore, da delovne organizacije v času, ko se je razpravljalo in sprejemalo samoupravni sporazum o minimalnih standardih, še niso imele dovolj sredstev za zagotavljanje osnovnih določil sporazuma (stanovanje, prehrana), prav tako pa so bili tudi roki, ki jih je zahteval sporazum, močno kratki. Organizacije združenega dela pa so navedle med razlogi tudi preizkušnje stanovanjske sklade in pa kadrovske spremembe v družbenopolitičnih organizacijah, v samoupravnih organih in reelekcijo v tistem času.

Čeprav bi morala vsaka občina imeti odbor za spremljanje uresničevanja samoupravnih sporazumov v praksi, pa nikjer v gorenjski regiji niti niso bili ustanovljeni, kaj šele, da bi se ugotavljala praksa izvajanja. To delajo le nekateri občinski sindikalni sveti kot v Škofji Loki in Trzinu. Tu ugotavljajo, da v organizacijah združenega dela, kjer so podpisali samoupravni sporazum, namenijo več denarja za zagotavljanje minimalnih standardov, vendar pa se tudi dogaja, kot na primer v Škofji Loki, da denar za stano-

vajsko gradnjo ostaja, saj v občini ni moč kupiti stanovanj.

Organizacije združenega dela vnašajo določila samoupravnega sporazuma v svoje akte, vendar pa sindikalni sveti nimajo pregleda nad tem, koliko so vnešena. Pri izvajanju določila samoupravnega sporazuma glede stanovanjskih razmer se delovne organizacije nemalokrat znajdejo v težavah, zato raje prepuščajo delavcem, da se sami znajdejo, kar pomeni, da ob sprejetju na delo zahtevajo od delavca, da ima sklenjeno najemno stanovanjsko pogodbo z zasebnim stanodajalcem.

Prav tako je bilo ugotovljeno, da je področje, kdo so zadolženi nosilci za spremljanje posameznih sklepov določil sporazumov, premalo dodelano; in zato se tudi dogaja, da za spremljanje ni zadolžen nihče ali pa do tega prihaja le občasno in delno. Prav zato bi bilo potrebno ob široki politični akciji sprejetja samoupravnih sporazumov o minimalnih standardih tudi v občinah, kjer jih še niso, sporazume tudi dopolniti z ustreznimi instrumenti spremljanja ter opredelitvijo nosilcev. Sicer predvideni odbori za spremljanje po občinah pa niso bili imenovani in torej ne vršijo svoje funkcije.

Predlogi organizacij združenega dela za dopolnitve samoupravnega sporazuma o minimalnih standardih:

— Čimprej morajo biti oblikovani odbori za spremljanje in opredeljen način in oblika njihovega dela.

— Vsota namenjena za vsakega novoprijetega delavca bi morala biti dogovorjena in obvezna za vsako OZD v občini, zanjo pa bi se dogovorili vsako leto posebej.

— Več je potrebno dogovarjanja med OZD na istem področju za skupno reševanje nekaterih določil sporazuma (npr.: izgradnja samskih domov).

— Z dogovorom je treba podaljšati roke za zagotovitev minimuma.

— V okviru regije in občine bi se stopnja rasti zaposlovanja morala razlikovati glede na nosilce razvoja.

ZAPOSLOVANJE V LETIH 1976—1979

Spremljanje dejanskih gibanj zaposlovanja v posameznih letih preteklega obdobja kaže, da so bile srednjeročno letno planirane stopnje v nekaterih občinah stalno presežene: tako v Škofji Loki, Kranju in Radovljici. Jesenice pa so bile v glavnem v mejah planskih predvidevanj, v Trzinu pa nad planom le v letih 1976 in 1977. Poprčne stopnje zaposlovanja v gorenjskih občinah pa so bile v letih 1976–1978 takele:

Jesenice	1,9
Kranj	2,4
Radovljica	2,6
Škofja Loka	3,6
Tržič	3,9

V letih 1977 in 1978 so bile v gospodarstvu poprčne stopnje zaposlovanja med 2 in 3 odstotki, v družbenih dejavnostih pa povsod preko 4 odstotka razen v kranjski občini, kjer ni bilo povečanja.

Analiza zaposlovanja v družbenih dejavnostih iz leta 1978 je pokazala, da je bilo zaposlovanje na tem področju upravičeno, smotno in v skladu z dogovorjenim obsegom pokrivanja skupnih potreb v teh dejavnostih. Tudi ni šlo le za administrativne delavce, pač pa za zaposlovanje strokovnjakov za opravljanje potrebnih storitev v teh dejavnostih.

Na dinamiko gibanja zaposlenosti v gospodarstvu imajo bistven vpliv premiki v industriji, v kateri je zaposleno od 60 do 70 odstotkov vseh delavcev po občinah. Za obdobje 1976–1978 pa tudi za zadnje trimesečje lanskega leta je značilno umiranje rasti zaposlovanja delavcev na tem področju, kar so vsekakor posledice stabilizacije celotnega pojava zaposlovanja, vsklajeno pa je tudi s planskimi usmeritvami. V vseh občinah pa so bistveno višje stopnje zaposlovanja v terciarni dejavnosti, kar je prav tako v skladu s planskimi pričakovanji. Dinamika zaposlovanja žensk pa je bila večja v jeseniški občini, kar velja za obdobje 1976–78; večje zaposlovanje žensk, celo večje od skupnega zaposlovanja, je vsekakor odraz prizadevanj za odpravljanje tako značilnega problema v tej občini in v skladu s planskimi prizadevanji.

IZOBRAZBENA STRUKTURA ZAPOSLENIH

Čeprav se je delež strokovnih kadrov nekoliko povečal in zmanjšal delež delavcev ozkega profila, pa gre vendarle še za premajhne spremembe. Zadnji podatki o izobrazbeni strukturi zaposlenih so iz leta 1976 in iz njih je razvidno, da je izobrazbena struktura delavcev na Gorenjskem pod poprečjem Slovenije. Prav tako je tudi počasnejše naraščanje deleža višjih in visoko strokovnih kadrov. Čeprav smo si izboljšanje kadrovske strukture obetali tudi od izobraževanja ob delu, pa predvsem zaradi nenačrtnosti pričakovanja niso bila izpolnjena.

V ZAPOSLOVANJU SO POTREBNE OMEJITVE

Po določbah republiške resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SRS za obdobje 1976–1980 v letu 1980 so občinske skupnosti za zaposlovanje mesto, kjer naj se vključujejo kadrovske bilance organizacij združenega dela oziroma doseže takšna rast zaposlenosti v letošnjem letu, kot je z resolucijo predvidena. Znani so že prvi zbirni pregledi napovedanih potreb po delavcih, ki so jih poslale (vendar ne še vse) organizacije združenega dela na Gorenjskem.

Po teh podatkih napovedane potrebe po delavcih močno presežajo z resolucijo predvideno zaposlovanje v letošnjem letu, zato bodo morale OZD povsod tam, kjer po resoluciji ni planiran tak razvoj in s tem tudi višje zaposlovanje, precej skrtiti že napovedane potrebe po delavcih. Občinske skupnosti za zaposlovanje bodo predlagale organizacijam združenega dela začasno ustavitve vsakega zaposlovanja povsod tam, kjer to ni bistvenega pomena za nadaljnji delovni proces. Skupščinam so predlagani tudi kriteriji za omejevanje zapo-

RAZŠIRJENA REPRODUKCIJA KADROV

Razvojni proces v OZD v tem srednjeročnem obdobju poteka tako glede širjenja obstoječih dejavnosti in proizvodnih programov kot tudi glede usmerjanja v tehnološke in tehnične izboljšave, čeprav morda še malo prepočasno.

Število potreb po novih delavcih in novo odprta delovna mesta in naloge so naraščala v letih 1976 in 1977 v vseh občinah, po manjši stagnaciji v letu 1978 na Jesenicah, Radovljici in v Trzinu pa se lani spet opazja splošni porast. Tako je bilo v letih 1976–78 zasedenih novih prostih delovnih mest v gorenjskih občinah 5027, ocena za leto 1979 pa je 5810. Med občinami izstopata v tem obdobju Kranj z 1789 zaposlenimi novimi delavci in Škofja Loka s 1406 novimi delavci. Predvsem so pomembna nova delovna mesta odprta za nedoločen čas, teh je bilo v omenjenem obdobju okoli 3300, po občinah pa:

Jesenice	480
Kranj	1250
Radovljica	550
Škofja Loka	800
Tržič	210
Gorenjska	3300

Obseg dejanske razširjene reprodukcije — del za nedoločen čas — se približuje številki generacijskega priliva, od katerega je večji za okoli 600 delavcev. V Trzinu se praktično pokriva z njim, nekoliko pa odstopa na Jesenicah in v Radovljici. Med ostalimi delovnimi na novo odprtimi mesti pa jih je bila v tem obdobju tretjina za določen čas, dve tretjini pa je sezonskih del, ki dejansko ne pomenijo razširjene reprodukcije, pač pa časovno omejeno izvajanje določenih del v običajnem proizvodnem procesu nekaterih panog.

NESKLADJA MED PONUDBO IN POVPRAŠEVANJEM

Iz Kadrovske bilance leta 1978 je razvidno, da je v gorenjskih občinah zaposleno okoli 6900 delavcev več, kot pa jih omogoča aktiviranje stalnega domačega delovno sposobnega prebivalstva. Razliko pokrivajo delavci, ki so tu zaposleni začasno in tisti, ki se dnevno vozijo na delo iz drugih regij.

Z domačim prilivom iz šol uspemo letno pokriti le 43 odstotkov dodatnih in nadomestnih potreb po delavcih, z vso le malenkost večjo domačo ponudbo delavcev pa le za kak odstotek več. Delež pokrivanja se po občinah razlikujejo: Jesenice 54,3 odstotka, Kranj 46,7 odstotka, Radovljica 39,2 odstotka, Škofja Loka 32 odstotkov in Tržič 65,7 odstotka. Neskladja pa so še bolj razvidna s

primerjavo izobrazbene strukture generacijskega priliva in novo odprtih del.

N+P	PS	SS	VIŠ	Visoka
Priliv				
32,3	33,2	21,1	6,0	7,4
novi potrebe				
49,7	19,3	12,8	4,3	3,9

Primanjkljaji kadrov niso na vseh stopnjah izobrazbe enaki, tega pa so največji prav glede ozkega profila delavcev, medtem ko se viški delavcev pojavljajo na višji in visoki stopnji izobrazbe. Vendar pa izračun viškov delavcev z višjo in visoko izobrazbo ne pomeni tudi nezaposlenosti teh delavcev, saj se ob velikem številu pojavljanja potreb, pokrivanju naravnega odliva delavcev in fluktuacije večina vsakoletne generacije vključuje v delo. Izjema so le nekateri suficitarni poklici. Letne kadrovske bilance in analize suficitarnosti in suficitarnosti poklicev jasno kažejo na razkorak med strukturo dela v OZD ter šolskim sistemom, ki usposablja bodoče delavce. Imamo namreč silno širok tudi spekter poklicev, ki jih primanjkuje.

Nadaljnje zniževanje letnih stopenj rasti zaposlenosti in zmanjševanje potreb po delavcih bo najprej prizadelo delavca s suficitarnimi poklici, kasneje pa tudi druge strokovne kadre, če ne bodo istočasno rasle ustrezne možnosti za delo.

PRIDOBIVANJE DELAVCEV

Zaradi pomanjkanja domačih delavcev predvsem nižje strokovne usposobljenosti že vrsto let zaposluje delavce iz drugih krajev in republik. Na leto je v ponudbi kadrov kar 39 odstotkov delavcev iz drugih republik, lani pa se je delež še povečal. Poprčno je ponudba delavcev med novozaposlenimi takale:

Jesenice	45,8
Kranj	40,2
Radovljica	36,3
Škofja Loka	27,7
Tržič	49,4
Gorenjska	28,8

Vendar pa odstotek pomeni le prihod delavcev na delo v naše občine, saj točne evidencie o vračanju med letom ni. Čeprav do tega morda v občini meri tudi prihaja, pa migracijski saldo naših občin kaže stalno visoko število delavcev iz drugih področij na delu v gorenjskih OZD. Po podatkih iz leta 1978 pa je izobrazbena struktura delavcev iz drugih republik bistveno slabša od strukture delavcev, ki prihajajo iz šol, kar je seveda razumljivo ob upoštevanju strukture primanjkljaja delavcev, ki jo ti delavci pokrivajo.

Odstranjevanje ogródja v profilni valjarni na Javorniku (IK)

iz šol in delovne rezerve. V prilivu iz šol so upoštevani le kadri iz rednega izobraževanja, to je okoli 450 delavcev. Iz delovnih rezerv (brezpaselnih delavci, za delo usposobljeni invalidi, delavci, ki se vrnejo iz začasnega dela v tujini) pa bi se lahko zaposlilo okoli 240 delavcev. Ponudba delavcev bo imela po predvidevanjih tako strukturo: ozek profil 29 odstotkov, širok profil 32 odstotkov, profil tehnik 22 odstotkov ter profil inženir in dipl. inženir 17 odstotkov.

Kadrovski primanjkljaj — razlika med celotno ponudbo delavcev in skupnimi kadrovskimi potrebami — bo v jeseniški občini okoli 210 delavcev. Posebno bo primanjkljaj imela delavcev ozkega profila, širokega profila, višek pa bo pri profilih tehnik, inženir in dipl. inženir, vendar pa je treba povedati, da je gorenjska regija močno migracijska, tako da se presežki kadrov lahko zaposle v drugih občinah in potem viškov praktično ni. Primanjkljaj kadrov bo treba zato pokriti predvsem z zaposlovanjem iz drugih republik.

Glede na to, da bo letos okoli 580 potreb po delavcih za nedoločen čas, priliva iz šol pa bo okoli 450 delavcev, bi bil torej **realen primanjkljaj delavcev** na Jesenicah 130 delavcev, ostali primanjkljaj pa gre na račun zaposlitev za določen čas in sezonskih zaposlitev.

KRANJ

Pretežni del ponudbe kadrov — okoli 1250 delavcev — predstavlja priliv iz šol, iz katerih bo v vsem letošnjem letu prišlo okoli 1000 novih delavcev vseh stopenj izobrazbe. Ostali kader je iz delovnih rezerv. Kvalifikacijska struktura ponudbe kadrov bo letos približno takale: ozek profil 34 odstotkov, širok profil 30 odstotkov, profil tehnik 22 odstotkov ter profil inženir in dipl. inženir 14 odstotkov.

Potreb po delavcih pa bo letos okoli 2300. Združeno delo bo ob 2-odstotni stopnji rasti zaposlenosti lahko zaposlilo okoli 630 novih delavcev za nedoločen čas. Glede na izkušnje iz preteklih let je povpraševanje po delavcih dosti večje, kot pa je po stopnji porasta, zato bo po oceni potreb po novih delavcih v letošnjem letu okoli 1600, od tega nadomestnih potreb za delavce, ki so odšli iz zaposlitve okoli 400. Pri tem je zelo verjetno, da se kvalifikacijska struktura potreb letos ne bo bistveno spremenila: ozek profil 40 odstotkov, širok profil 28,5 odstotka, profil tehnik 19,5 odstotka, ter profila inženir in dipl. inženir 12,5 odstotka.

Kadrovski primanjkljaj v letošnjem letu ne bo majhen, po oceni bo znašal okoli 620 delavcev. Zato bo potrebno tako kot v preteklih letih zaposlovati delavce iz drugih republik in drugih regij. Kadrovski primanjkljaj ima po oceni takole strukturo: ozek profil 40 odstotkov, širok profil 30 odstotkov, profil tehnik

Sodelavka v žebljarni (SK)

17,5 odstotka, profil inženir in dipl. inženir pa skupaj 12,5 odstotka.

RADOVLJICA

V radovljiški občini naj bi po resoluciji zaposlenost letos porasla za 2 odstotka, kar bi ob realizaciji planirane stopnje pomenilo 250 delavcev več.

Skupne potrebe po delavcih v radovljiški občini se bodo gibale okoli števila 1300, od tega naj bi združeno delo na račun dodatnega zaposlovanja potrebovalo okoli 1150 delavcev, nadomestitev naravnega odliva iz zaposlitve pa bo približno 80 delavcev. V potrebah so ocenjene številke za novo odprta dela in naloge, nadomestitve naravnega odliva iz zaposlitve (smrt, upokojitve), nadomestitev daljše odsotnosti (bolnišnica, porodniška odsotnost) in zaposlitve za določen čas. Ocenjena kadrovska struktura potreb po delavcih: 50 odstotkov ozkega profila, 35 odstotkov širokega profila, 9 odstotkov profila tehnik, 6 odstotkov profila inženir in dipl. inženir. Glede na potrebe iz preteklih let bi lahko ocenili, da bo 55 odstotkov vseh potreb za nedoločen čas, 27 odstotkov pa za določen

čas, medtem ko naj bi bilo sezonskih zaposlitev okoli 18 odstotkov (ali 240 delavcev).

Iz rednega izobraževanja na vseh stopnjah naj bi se letos zaposlilo v radovljiški občini okoli 500 delavcev, ostali priliv kadrov pa odpade na delovno rezervo, ki je ocenjena na 165 delavcev. Skupen priliv kadrov je za letos ocenjen na 660 delavcev, struktura pa je: ozek profil 31 odstotkov, širok profil 32 odstotkov, profil tehnik 24 odstotkov in profil inženir ter dipl. inženir 13 odstotkov.

Kadrovski primanjkljaj bo zato kar precejšen, ocenjen je na 630 delavcev. Posebno bo primanjkljaj imela delavcev ozkega profila in širokega profila, medtem ko bo pri ostalih verjetno nekaj manjšega presežka. Ker se pričakuje okoli 700 potreb po delavcih za nedoločen čas, priliva delavcev iz šol, ki iščejo stalno zaposlitev, pa bo 500, bo realen primanjkljaj delavcev približno 200.

ŠKOFJA LOKA

Ob 2 odstotnem po resoluciji predvidenem porastu zaposlenosti naj bi se zaposlilo novih delavcev 290.

Organizacije združenega dela škofjeloške občine bodo po oceni v letošnjem letu prijavile okoli 1800 potreb po delavcih, od tega 1530 kot dodatnih potreb, kot nadomestnih pa 170. Kvalifikacijska struktura skupnih potreb bo takale: ozek profil 60 odstotkov, širok profil 22 odstotkov, profil tehnik 10 odstotkov, profil inženir in dipl. inženir 8 odstotkov. Večina potreb bo za zaposlitev za nedoločen čas — okoli 1020 delavcev, za sezonska dela pa 3 odstotke.

Letos naj bi iz šol prišlo v zaposlitev okoli 560 delavcev, iz delovnih rezerv pa okoli 110, tako da bo celotna ponudba 670 delavcev imela takole strukturo: ozek profil 33 odstotkov, širok profil 40 odstotkov, profil tehnik 17 odstotkov ter profil inženir in dipl. inženir 10 odstotkov.

Po teh ocenah bo **kadrovski primanjkljaj** kar občuten in bo dosegel število okoli 1120 delavcev. Najbolj bo primanjkljaj imela delavcev ozkega profila (76 odstotkov), širokega profila pa 18 odstotkov, 6 odstotkov pa inženirjev in dipl. inženirjev. Glede na to, da bo potreb po delavcih za zaposlitev za določen čas okoli 1020, priliva iz šol v zaposlitev pa bo okoli 560 delavcev, se realen primanjkljaj delavcev za stalno zaposlitev pričakuje okoli 460.

TRŽIČ

Z resolucijo je predvidena 1,5-odstotna rast zaposlenosti v tem letu, kar pomeni okoli 90 novih delavcev.

Potrebe po novih delavcih v tržiški občini so ocenjene na okoli 360 delavcev, od tega 260 kot dodatne potrebe in 100 kot nadomestne. Kvalifikacijska struktura potreb po delavcih: ozek profil 56 odstotkov, širok profil 25 odstotkov, profil tehnik 13 odstotkov ter profil inženir in dipl. inženir 6 odstotkov.

Ponudba delavcev v letošnjem letu pa je ocenjena na okoli 270 delavcev: od tega bo iz šol v zaposlitev prišlo 215 delavcev, iz delovnih rezerv pa 55 delavcev. Kvalifikacijska struktura ponudbe delavcev: ozek profil 32 odstotkov, širok profil 37 odstotkov, profil tehnik 19 odstotkov, profil inženir in dipl. inženir 12 odstotkov.

Kadrovski primanjkljaj je ocenjen na 90 delavcev; tako bo primanjkljaj imela delavcev ozkega profila, v ostali strukturi pa bo prišlo do nekaj viškov delavcev.

Ker se pričakuje okoli 300 potreb po delavcih za zaposlitev za nedoločen čas, iz šol pa se bo zaposlilo okoli 210 delavcev, potem bo realni primanjkljaj delavcev za stalno zaposlitev okoli 90.

SPLOŠNI KRITERIJI

— **Dodatne in nadomestne potrebe** po delavcih v občini lahko predstavljajo le obseg ocenjene domače ponudbe delavcev.

— **Izvršni odbori predlagajo**, da se sezonsko zaposlovanje delavcev omeji na skrajni minimum; vendar pa naj bi se še v letošnjem letu zaposlovalo sezonske delavce nad dovoljenim številom potreb, saj se v izredno kratkem času ne da zamenjati dovolj hitro proizvodnih procesov, kot ga zahteva tako zaposlovanje. Omejitev sezonskega zaposlovanja pa naj OZD vnesejo v srednjeročne plane razvoja.

— **Zaposlenost v družbenih dejavnostih se ne povečuje** razen v izjemnih primerih, če je to neizogibno zaradi novih šol, vrtcev ali nadaljnega normalnega opravljanja delovnega procesa začeteže že v letu 1979.

— **Zaposlenost se ne povečuje** na naslednjih področjih dela: delovne skupnosti organov družbenopolitičnih skupnosti, banke in druge finančne organizacije, SIS, delovne skupnosti skupnih služb v proizvodnih organizacijah, poslovne skupnosti in druge asociacije, trgovske or-

ganizacije na debelo in zunanjetrgovinske organizacije. Pri vseh velja enaka izjava kot za delovne organizacije družbenih dejavnosti, če gre za nadaljnje normalno opravljanje lani začeteže delovnega procesa.

— **Tudi proizvodne organizacije**, ki presegajo ob obinsko resolucijo predvideno stopnjo zaposlovanja, a nimajo značilne prioritete dejavnosti ne po republiškem ne po srednjeročnem občinskem planu, bodo morale znižati obseg potreb v okviru resolucijskih predvidenjav.

— **Sama produktivnost organizacije oziroma njena ekonomska uspešnost v dosedanjem obdobju brez upoštevanja vseh ostalih kriterijev in ukrepov za doseganje rasti zaposlovanja v mejah generacijskega priliva oziroma domače ponudbe ne more biti osnova za prekomerno povečevanje potreb po delavcih.**

— **Zaposlenosti ne smejo povečati OZD**, ki niso podpisale samoupravnega sporazuma o zagotavljanju življenjskih in kulturnih pogojev delavcem, vendar pa ne velja za občine, kjer ti sporazumi še niso bili sprejeti.

30-LET SAMOUPRAVLJANJA V ŽELEZARNI

JANUAR 1950 — 1980

Januar je v obdobju 1950 do 1970 značilen v tem, da je delavski svet Železarne sprejemal v teh mesecih gospodarski načrt ali plan za tekoče leto, največkrat le proizvodni del, zelo redko pa tudi finančni plan. Po letu 1970 je delavski svet sprejemal gospodarski načrt (proizvodni in finančni plan) najkasneje v decembru za naslednje leto.

V januarju se je v teh 30 letih dogodilo tudi tole:

1950 — 29. januarja je bil izvoljen prvi 87 članski delavski svet Železarne

1951 — 15. januarja je delavski svet sprejel poročilo o prevedbi delavcev v nazive

skupina 0	navadni delavci	241
I	pomožni delavci	549
II	polpriučeni delavci	912
III	priučeni delavci	1068
IV	izučeni delavci	1049
V	samostojni delavci	839
VI	specialisti	1129

— 22. januarja je delavski svet sprejel sklep o začetku seminarja za člane delavskega sveta po programu: — študij temeljnega zakona — metodologija proizvodnega materiala

— novi zakoni — osnovni pojmi o bilanci in finančnem planu — perspektiva plana Železarne — metodologija planiranja cen — notranja organizacija Železarne

— organizacija in delo OTK 1955 — 11. januarja: Delavski svet razpravlja o pravih podjetja in sklene, da se reorganizira splošni sektor, tako da se iz sektorja izločijo

in spadajo neposredno pred glavnega direktorja: personalni oddelek, pravna služba, komunalni oddelek, metalurški inženirski in tehnični muzej, referat za zavarovanja se prenese v knjigovodstvo, strokovna knjižnica pa k tehničnemu direktorju. V splošnem sektorju pa ostanejo: nadzorna, arhiv, ekonomat, gasilci, garaža in uredništvo Železarja.

— 28. januarja: Delavski svet sprejema pravila podjetja, poslovniške za centralni delavski svet, obratne delavske svete ter o disciplinski in materialni odgovornosti.

1956 — 24. januarja: Delavski svet sprejema pravilnik stalne razstave, ki je bila ustanovljena 1954. leta ob 85 letnici Železarne.

Na tej seji delavski svet ustanovi naslednje sklade:

— sklad za obvezne dajatve iz sredstev samostojnega razpolaganja, — sklad za gospodarske investicije in izpopolnitve, — sklad za napredek proizvodnje, novatorstva in racionalizacije, — sklad za strokovno izobrazbo, — sklad za stanovanjsko gradnjo, — sklad za splošni družbeni standard.

1958 — 29. januarja: Delavski svet sprejema sklep, da Železarne pri-

stopi kot član k poslovnemu združenju jugoslovanskih železarn v Beogradu in k savezni industrijski komori tudi v Beogradu.

Na tej seji je delavski svet v zvezi z novim zakonom o delovnih razmerjih sklenil da se:

— obstoječa pravila prilagodi novemu zakonu,

— sestavi enoten pravilnik o HTZ (higiensko tehnična zaščita) službi,

— sestavi pravilnik o delovnih odnosih in disciplinski pravilnik.

Imenoval je tudi tele komisije:

— disciplinsko,

— za sklepanje in odpoved delovnega razmerja,

— za reševanje pritožb na odločbe disciplinske komisije, direktorja in drugih pooblaščenih oseb.

1961 — 21. januarja: Delavski svet razpravlja o decentralizaciji samoupravljanja in sklene, da se v tem letu prenese obračunavanje nagajevanja po enoti izdelka iz ekonomskih enot (v Železarni smo imeli štiri ekonomske enote) v obrate. S tem prehodom je bilo treba popraviti tudi cenike izdelkov.

Obratni delavski sveti (imeli smo štiri obratne delavske svete, v vsaki ekonomski enoti enega) naj bi imenovali tele komisije:

— za gospodarstvo in osnovna sredstva,

— za organizacijo dela in nagajevanje,

— HTZ (higiensko tehnična zaščita)

— disciplinsko — kadrovsko komisijo.

1965 — 14. januarja: Delavski svet sprejema predlog spremembe investicijskega programa rekonstrukcije valjarne žice in sklene, da se obrat valjarne žice v celoti prenese v novo halo valjarne na Beli, stara valjarne žice ob martinarni pa se ne rekonstruira. V ta namen odobri povečanje sredstev potrebnih za to investicijo.

1968 — 19. januarja: Delavski svet potrdi izvedeno kategorizacijo delovnih mest po lestvici (20 kategorij) in sklene, da se obračunske postavke

po izvedeni kategorizaciji uporabljajo za obračun osebnega dohodka od 1. februarja tega leta dalje (uporabljajo se še do danes)

1970 — 29. januarja: Delavski svet sprejema finančni plan za 1970. leto, poročilo o nagajevanju in poročilo o kadrovski politiki, predsednik delavskega sveta pa se je 20 letnice samoupravljanja v Železarni spomnil z referatom o razvoju samoupravljanja.

1971 — 13. januarja: Delavski svet na posebni seji obravnava težko stanje z likvidnostjo Železarne in obsodi enostransko odločitev združene železniškega transportnega podjetja o ustavitvi vseh prevozov za Železarno.

1977 — 14. januarja: Delavci novo organiziranih temeljnih organizacij (20 železarskih in 2 priključnih) sprejemajo na referendumu samoupravne sporazume o združevanju dela delavcev v temeljno organizacijo in statute temeljnih organizacij.

— 27. januarja: Volitve samoupravnih organov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

1978 — 24. januarja: Delavski svet Železarne uskladi pripombe na štiri samoupravne sporazume, ki urejajo dohodkovne odnose med temeljnimi organizacijami ter skupne osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe.

— 31. januarja: Delavci na referendumu sprejemajo te štiri sporazume in pa samoupravni sporazum o združitvi v SOZD Slovenske železarne ter samoupravni sporazum o združitvi v Interno banko SOZD SŽ.

OPOZORILO BRALCEM!

To so le posamični kamenčki v pestrem mozaiku delovanja samoupravnih organov in spremljajočih samoupravnih dejavnosti ter poizkus drobenega prispevka v zgodovini delavskega samoupravljanja v Železarni. V letošnjem jubilejnim letu bomo na podoben način obdelali vseh 12 mesecev, nekatere po-

memorne dogodke pa tudi podrobneje obdelali. Tistim, ki imajo smisel za zgodovino priporočamo, da te članke spravljajo in jih pozivamo k sodelovanju s svojimi spomini, prispevki, pripombami in predlogi.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

Železarski globus

AVSTRIJA

Po avstrijskih podatkih se je kontinuirno vlivanje jekla v zadnjih dveh letih v svetu še bolj uveljavilo. Medtem ko je bilo leta 1976 pri 676 milij. ton kontinuirano izdelanega jekla 106 milij. ton, se je leta 1978 pri proizvodnji 713 milij. ton ta količina povečala za 40% ali na 148 milij. ton. To povečanje gre skoraj izključno na račun novih naprav za kontinuirno vlivanje, ki so jih postavili v novih in že obstoječih železarnah po vsem svetu.

ROMUNIJA

Romunske železarne so sklenile z največjo brazilsko rudarsko družbo CVRD pogodbo o letni dobavi 5 milij. ton železove rude. Pogodba bo pričela veljati v letih 1980/81 in bo veljala za obdobje desetih let. Ta pogodba je že druga, ki omogoča nabavo velikih količin železarskih surovin iz ene države. Prva je bila sklenjena s kanadskim premovalnikom Quintette, ki bo po letu 1982 dobavil v obdobju 20 let od 25 do 30 milij. ton premoga za koksiranje. Do leta 1986 predvidevajo romunske železarne povečanje letne proizvodnje surovega jekla s sedanjih 12 na 20 milij. ton.

JOŽE ROZMAN

TAJNA VARNOSTNA SLUŽBA KID NA JESENICAH 6

Imenovani mi je sam zatrdil ob priliki razpravljanja aktualnih vprašanj, da podjetnik, ki mu je znana nekvalificiranost nekega zaupnika, na primer, zaradi njegove komunistične miselnosti, a to zamolči oblastem, sam zakrivi kaznivo dejanje ter je v določeni meri tudi sam krivec ter soodgovoren. Stvar nadzorovalne oblasti glede zaupnikov, to je inšpekcije dela, je, da preveri sposobnost vsakega posameznika, čeprav že izvoljenega zaupnika, da lahko v vsakem primeru prepreči potrditev izvolitve ali pa ga tudi naknadno razreši njegove naloge, če je dobil nepopolne informacije o njem.

Seveda je treba za to potrebnih dokazil, ki jih je torej treba zbrati in obvestiti zgoraj navedena mesta.

Ker bo centrala industrijskih korporacij v teku tega meseca sklicala še eno konferenco vseh zvez industrijev v Beogradu in imam jaz namen enega naših gospodov poslati na sejo v Beograd, bi lahko vi pri tej priliki dali pobudo, glede vaše zamisli o kvalifikaciji ter pogojih za izvolitev delavskih zaupnikov. Če imate v tem pogledu še druge predloge ali pa tudi predloge o drugih predpisih obrtnega reda, ki obremenjujejo podjetje, nas o tem obvestite. Z odličnim spoštovanjem

August Westen, l. r.

Iz citiranega pisma se povsem jasno vidi, da so industrija oziroma njeni predstavniki pripravljali velik napad na revizijo delavske socialne zakonodaje. In ne samo, da bi okrnili pravice delavskih obratnih zaupnikov, marveč da bi vse, kar je delavcu dajala delavska zakonodaja, zožili na najmanjšo mero in delavcem ter njihovim strokovnim organizacijam onemogočili, da bi imeli zakonite možnosti za borbo proti izkoriščanju in za delavske interese.

V mesecu maju leta 1937 je bil pri KID z obrazložitvijo izdelan predlog za spremembo zakona o zaščiti delavcev.

Obrazložitev in predlog sta pisana v srbohrvaščini. Predlog je bil verjetno poslan direktno v Beograd, kar lahko sklepamo iz prejšnjih poročil in razgovorov v Beogradu, da se KID ne bo v teh vprašanjih obračala na predstavnike lokalnih oblasti, to je v Ljubljani, ampak direktno v Beograd.

Predlog z obrazložitvijo se v prevodu iz srbohrvaščine glasi:

»Neučinkovitost sankcij po drugem odstavku, točke d. 112. člena proti zlorabi mandata delavskega obratnega zaupnika:

Na podlagi drugega odstavka, točke d. 112. člena prestane mandat delavskega obratnega zaupnika pred zaključkom koledarskega leta zaradi težke kršitve dolžnosti oziroma prekoračenja dolžnosti, če se pri tem pojavlja nevarnost za življenje, zdravje in druge važne interese zaposlenih delavcev ali podjetja; uprašanju, ali je nastopil tak slučaj, odloči (na zahtevo podjetja ali dveh tretjin zaposlenih delavcev) pristojna inšpekcija dela (banska uprava), proti taki odločbi oblasti je dopustna pritožba na ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje.

Navedena odredba zakona ima cilj preprečevati zlorabo mandata

ta delavskega obratnega zaupnika v primerih, kadar je podan kriterij, da je zaradi kršenja dolžnosti obratnega zaupnika nastala nevarnost za življenje, zdravje ali druge važne interese delavcev ali podjetja.

Sankcije zakona so namreč v mnogih primerih neučinkovite, ker je:

1. dopustna pritožba proti odločbi inšpekcije dela (banska uprava), katera je potrebna za ugotovitev kršitve in tako prenehanja mandata delavskega zaupnika in

2. ker razrešen delavski obratni zaupnik po zakonu izgubi pasivne-izbirne pravice. Če v odločbi inšpekcije dela (banske uprave) ni odredbe, da pritožba proti odločbi v smislu drugega in tretjega odstavka 119. člena zakona o običnem upravnem postopku ne odločuje, ima razrešeni delavski obratni zaupnik možnost vložiti tožbo pri ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje in tako odloži izvršitev odločbe in je zato pri ponovnem izbiru delavskih obratnih zaupnikov za novo funkcijo delavskega obratnega zaupnika lahko ponovno izvoljen. S tem namreč lahko podaljšuje imuniteto delavskega zaupnika, ker je postopek upravnih oblasti v takih primerih zelo dolgotrajen.

Da ilustriramo to neustrezno stanje, katero pogojuje naravnost absurde situacije, smo iz lastne prakse izdvojili nekaj konkretnih primerov in jih temu poročilu prilagamo.

Da bi se preprečilo izigravanje zaščite delavskih obratnih zaupnikov, bi bilo potrebno dopolniti odredbe zakona o zaščiti delavcev in to 111. in 112. člena, kakor predlagamo v tem poročilu. Vse dokler pa zakon ne bo spremenjen, naj se točka d) drugega odstavka v 112. členu zakona o razrešitvi delavskih obratnih zaupnikov v vsakem primeru zadrži in je v smislu drugega in tretjega odstavka 119. člena zakona o običnem upravnem postopku odločiti, da se pritožbi ne ugodi.

Konkretno predlagamo:

Zakon o zaščiti delavcev se dopolni:

1. V 111. členu je na zaključku tretjega odstavka potrebno dodati naslednje: »Pasivno izbirno pravico za čas treh let izgube vsi bivši delavski obratni zaupniki, katerih mandat je prestal na podlagi določil točke d drugega odstavka 112. člena tega zakona.»

2. V 112. členu je potrebno v drugem odstavku pod točko d dodati določilo: »Pritožba proti odločbi inšpekcije dela ni odločljiva.»

Vse dokler zakon o zaščiti delavcev ne bo spremenjen v smislu predloga pod 2, naj ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje izda banskim upravam (inšpekcijam dela) navodila, naj v odločbe o prenehanju mandata delavskega obratnega zaupnika pod točko d drugega odstavka 112. člena zakona o zaščiti delavcev v vsakem primeru vnesejo določilo: »da pritožba proti odločbi v smislu drugega in tretjega odstavka 119. člena zakona o običnem upravnem postopku ni odločljiva.

Prosimo vas, da posvetite temu vprašanju posebno pozornost in da tudi s svoje strani v smislu naših sugestij in predlogov ukrenete, kar

je v vaših močeh, da se razmere v opisanem pravu ustrezno uredijo.»

Vsem tem prizadevanjem, da bi dosegli spremembo predpisov zakona o zaščiti delavcev glede odvzema mandata delavskim obratnim zaupnikom, kateri niso po volji predstavnikom podjetja, je sledil zanimiv sestanek s predstavniki KID in generalnim inšpektorjem inšpekcije dela v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje v Beogradu inž. Savkom.

Poročilo se dobesedno glasi takole:

»V zvezi na naš dopis iz dne 1. junija t. l. in odposlani material v zvezi težav z delavskimi zaupniki, se je g. inšpektor Savkov odzval našemu vabilu in prišel dne 19. t. m. v Ljubljano, kjer so v prisotnosti g. inšpektorja Baraga s podpisanimi vodili tozadevne podrobne ustne razgovore.

Gospod generalni inšpektor Savkov je na podlagi konkretnih slučajev, ki smo jih v letošnjem letu obravnavali pred sodišči priznal, da vlada v Sloveniji čisto posebna praksa, ki se lasti protizakonite kompetence in kvarno posega v delokrog upravnih oblasti. Vse to ima za posledico, da postajajo dobronamerni ukrepi banske uprave, inšpekcije dela in ministrstva za socialno skrbstvo in narodno zdravje nični, oziroma se stavlja njihovi izvedbi težkoče. Kakor že rečeno, je poudarjal, da vlada v tem pogledu v Sloveniji čisto posebne razmere. Kot začasno pomoč je obljubil intervencijo svojega ministrstva pri ministru za pravosodje in za one vloge, ki bi prispevale v reševanje k državnemu svetu, isto tako pravočasno posredovanje od strani svojega ministrstva.

Priznal je nadalje, da leži v prenehanem smislu ves izvor težkoč v pomanjkljivosti zakona za zaščito delavstva in je on kakor tudi njegovi sodelavci v ministrstvu uverjeni, da je potreba za zakon temeljito prečistiti. V tem pogledu je istega mnenja tudi minister Dragiša Cvetković. V to surho je izdal gospod generalni inšpektor Savkov na vse inšpekcije kdel poverljiv nalog za izdelanje spreminjavalnih predlogov. Pri vsem tem pa ni zamolčal, da bodo take spremembe zakona naletale na velike težkoče in zlasti navajal, da bodo glavna ovira gospod načelnik Jeremič, ki je avtor sedanjega zakona in kot tak iz prestižnih razlogov krčevito brani svoje napake. Oportuno bi bilo, da bi se gospoda načelnika Jeremiča odstranilo od ministrstva, kar bi bilo mogoče tako, da bi se ga sicer ne upokojilo, marveč postavilo na tak mrtvi tir, ki bi prijal njegovemu samoljublju, na primer, stalni prisilek v mednarodnem uradu dela v Ženevi ali pa član državnega sveta. Na njegovo mesto bi prišli v poštev sledeči gospodje: dr. Krmpotič (režimski človek), Petrovič in Janković.

S takimi spremembami bi bilo v predmetnem primeru na ministrstvu omogočeno koristno delo vsem, medtem ko je danes celo minister brez moči napram socialno prevratnemu stremljenju g. načelnika Jeremiča. Potrebno bi bilo, da se političnim potom pokrene opisana personalna sprememba in da se isto tako političnim potom ter iz strani industrijskih krogov preko centrale industrijskih korporacij trdno pridobi ministra Cvetkoviča za to, da si rezervira v finančnem zakonu pooblastilo za novelizacijo zakona o zaščiti delavcev. Z gospodom gen. insp. Savkovom sva se domenila, da bode g. inšpektor Baraga sporazumno z menoj in s pomočjo f. dr. Obersnela izdelal novilirane predloge.

»Za koga me pa imate,« je presunljivo, živčno kriknil Žan in se zavrtel. Legijaši so se zganili, pa je pokimal in nadaljeval s tišjim, ročnim glasom. »Najhujšega partizana, boljševeka naj izpustim? Zakaj sem pa potlej v Legiji?«

»Zato, Žan, da ostane po vojni tako, kot je bilo pred vojno. V vojni je najbolj poglavitno, da jo preživimo!«

»Joj, kako ste lahko verni,« je začudeno stokal Žan. »Res premišljate le o tem, kaj bi pojedli, popili, kje bi se poveselili, ne pa, kaj grozi po vojni. Strinjam se da preživimo, vendar — brez komunistov. Vse partizane moramo prej ali takoj po vojni ustreliti. Potlej bomo ustvarili red, ki bo trajal stoletja,« je razlagal Žan. Zgrabila ga je strast za dokazovanje. Vendar se je ovedel, da zdaj nima časa. »No, pustimo to, drugič vam razložim. Zdaj se morava pogovoriti, kako bi dobili Matica živega. Razumete, živ je desetkrat več vreden, kot mrtev. Veliko bomo zvedeli od njega. Smrt mu tako in tako ne uide.«

Anton je odločno odkimal. Žana nikoli ni imel rad. Mrzkost, skoraj sovraštvo je občutil. Ni ga dražila le Žanova slepa strast, da muči, ubije Matica, bolelo ga je, da v to igro vpleta tudi njega. Take packarije v življenju še ni napravil.

»Žan, Matica prepustimo drugim. Kar mu je usojeno, naj ga zadene, kot vsakogar od nas. Odpeljal ga bom. Ti ga od jutri naprej začni loviti, če meniš, da res moraš.«

Žan se je čudno posmihal. Skozi nos je spuščal sapo, se pačil in stresal z rameni. Potem je povil glavo in ga zgražajoče pogledal.

»Vas pa res ne razumem. Sina imate pri legiji, žena Kristina je verna, razume čas, nevarnost, vi pa bi radi odrinili vse težave. Hkrati pa menite, kako trdno ste povezani z vasjo, kako pravilno čutite. Trije iz vasi so v partizanih, štirideset pri legiji. Kako boste pogledali vaščanom v oči, če zvedo, da ste skrivali partizana, ko njihovi padajo v boju s partizani?«

Anton je boleče kriknil. Strah pred orožjem ga je zadržal, da ni Žana udaril, pretepel.

»Breda je to napravila. Saj veš, da mimo moje volje...«

VINKO TRINKAUS 30 IZDAJA

»Ampak vi hočete Matica reševati naprej. Ponavljati Bredino napako, delovati proti veri, vasi, pomagati boljševekom. Kako boste to upravičili pred sovaščani, pred župnikom?«

Anton se je nesrečno oziral po hlevu. Kako rad bi nagnal legijaše, ki so čakali kot poslanci smrti. Žan ga ne razume, noče razumeti.

»Saj ni nujno, da vaščani zvedo. Ti molči, dovolj imaš razlogov, da ne blatiš naše hiše, onim tam v kotu dam nagrado. Nič ne tve-gajo. Spet boste imeli delo.«

Žana ni prepričal. Trd fant, trši, kot je računal. Odločno je od-kimaval. Z nesrečnim obrazom, ki ni mogel prikriti jeze, mu je Žan zabrusil.

»Vi bi radi vse težave urejali brez bolečin, skrivaj, zase. Ne po-zablajte, da je vojna, da gre za našo prihodnost. Ne smemo poznati usmiljenja. Naše je, da zmagamo, uničimo sovražnika! Tudi vi morate računati, kje živite. Bi radi, da vaščani zvedo, da skrivate partizana? Izognili bi se vaše gostilne, hitro bi se našel kdo, ki bi odprl trgovino. Ljudje bi užaljeni kupovali drugje. Tudi na polju vam ne bi hoteli pomagati, ne bi dobili dnarjev. Ne veste, kaj je prezir vasi. Najlažje se izvlečete, če se domenimo za sodelovanje. Vi odpeljete Žana iz vasi, mi vas spremljamo, na samem napademo, obračunamo. Moji bodo molčali. Če kdo pove, ljudje bodo razumeli, da ste pomagali ranjencu, niste pa prizanesli sovražniku. Mi bomo čakali, stražarili okrog hiše. Le zaradi vaše nepremišljenosti lahko pride do težav, da bomo začeli streljati. Midva se še lahko o vsem pogovoriva, vendar zdaj moram delovati! In vi tudi!«

Strogi glas in izraz lic so Antona prepričali, da bi bilo vsako preprečevanje, celo prošnja le izgubljanje besed. Divje je premeril Žana in naglo odšel iz hleva.

Kristina ga je čakala v kuhinji. Ni ga vprašala, kaj se je po-govoril, kako je odločen. Stala je naslonjena na veliki štedilnik, mračna, stroga. Čakala je, da on spregovori.

Obupan je sedel za mizo. Tako torej, zdaj plačam ceno za vse udobje, prijetne ure, pijačo. Zdaj moram z največjo packarijo, reševati ugled hiše, posest.

Nič ti ni poklonjeno v življenju, se mu je razkrilo. Vse moraš prigarati. Če dobiš lažje, plačaš potlej višjo ceno. In on naj jo plača? Dvignil je glavo in očitajoče pogledal ženo.

»Si ti poklicala Žana?« je osorno vprašal.

Ni mu odgovorila. To zanjo ni bilo pomembno. Tiha je čakala, da bo nadaljeval.

»Ne bom odpeljal Matica, ne bom sodeloval pri uboju,« je odločno rekel. »Kuhajte packarijo, sami jo požrite!«

Zdaj se je žena zganila. Prikrizala je roke na ploskih prsih. »Žan ti je povedal, kaj bo napravil. Potem bodo streljali po hiši, če ti je tako ljubše. Matico ni pomoči. Ti moraš le premisliti, če ti je vseeno, kako z njim opravijo.«

Vstal je in stopil v gostilno po pijačo. S prisiljenim nasmehom se je ubranil povabilu, da bi prisedel k mizi. Vrnil se je v kuhinjo. Počasi je stopal proti ženi. Tri korake pred njo je zastal.

»Torej boš sodelovala pri uboju. Mirno, kot bi postregla gostu,« je mračno spregovoril Anton in prvič z odporom pogledal ženo.

O RAZVOJU TOPNIŠTVA V IX. KORPUSU NOV IN POS

20

VLADIMIR SUŠNIK

KULTURNO PROPAGANDNO DELO V ARTILERIJSKIH ENOTAH

Kulturno-propagandna dejavnost v artilerijskih enotah IX. korpusa, je bila ne glede na određene specifičnosti (stalna menjava formacijskih oblik enot), dokaj razgibana. Organizacijsko se je ta dejavnost v posameznih fazah razvoja artilerije odvijala:

— v spremljevalnem bataljonu XXXI. divizije (od prvih dni januarja 1944 do 7. III. 1944) preko vojnega dopisništva bataljona,

— v artilerijskem divizionu XXXI. divizije (od 7. III. 1944 do 14. VI. 1944), preko referenta za propagando divizionarja,

— v artileriji IX. korpusa (od 14. VI. 1944 do 29. XI. 1944), preko referenta za propagando artilerije,

— v artilerijskih divizionih XXX. in XXXI. divizije (od 29. XI. 1944 do 25. I. 1945) preko kulturno prosvetnih krožkov v divizionih in

— ponovno v novoformirani artileriji IX. korpusa (od 25. I. 1945 do osvoboditve), preko kulturno-prosvetnega odbora artilerije in kulturno prosvetnih krožkov v divizionih.

Vsekakor pa se je kulturno prosvetno delo v vseh oblikah svojega delovanja odvijalo predvsem ob močni podpori vsega kadra, predvsem političnega in v aktivnem angažiranju borcev v izvajanju zastavljenih programov in nalog.

Ne glede na organizacijsko obliko artilerijskih enot (divizioni, artilerije IX. korpusa), pa se je propagandna dejavnost odvijala predvsem v dveh smereh in to:

— v smeri kulturno propagandnega delovanja v enotah artilerije (literarni večeri, kulturni večeri, aktualna predavanja, petje, mitingi, zabave, izdaja glasil) in

— v smeri kulturno propagandnega delovanja med civilnim prebivalstvom (mitingi, propagandni material, skupne delovne in politične akcije).

Tako je štab artilerije IX. korpusa, 20. julija 1944 poslal štabu IX. korpusa poročilo o propagandni dejavnosti v obdobju od 5. do 20. julija 1944, ki vsebuje:

»Referat za propagando v artileriji IX. korpusa je bil v navedenem obdobju posvečen predvsem vzgoji naše vojske in pa tiskanju časopisa. Ker v divizionu in bataljonu nimamo propagandistov, smo si zaradi boljše delovanja sestavili urnik dela po enotah artilerije in sicer za I. divizion, zaščitni bataljon ter inženirsko četo in vod za zvezo. Po omenjenem urniku, je vsaka od navedenih enot artilerije imela vsak dan po eno uro od naslednjih dejavnosti: pevske vaje partizanskih in narodnih pesmi, literarni večer (čitanje tekoče literature), kulturni večer, zemljepisno predavanje, ob nedeljah pa miting ali prosto zabavo. Predvsem se je vadilo masovno petje, iz našega moštva pa smo organizirali tudi oktet.

V tem obdobju je referent za propagando pri štabu artilerije IX. korpusa izdal artilerijsko glasilo pod naslovom Topničar.

Ker nimamo lastnega razmnoževalca, smo list razmnožili po en, dva ali tri izvode naslednjim štabom in enotam: glavnemu štabu Slovenije, štabu VII. in IX. korpusa, štabu XXX. in XXXI. divizije, štabu Gradnikove, Prešernove, Vojkove, Gregorčičeve, Bazoviške in Kosovelove brigade ter oficirski šoli IX. korpusa.

V kno referat je prišel vojni dopisnik. Pišemo redno vsaki dan kronski artilerije in članke za glasilo Topničar. Pripravlja se tudi nov program za miting.

Delo tega referata bi bilo še uspešnejše, če bi imeli še pevovodjo, risarje in tehnike.

Pomočnik politkomisarja Referent za propagando
Gorenc Bojan-Dušan s.r. Sušnik Vladimir s. r.

O tem v kakšno smer je bila naravnana propagandna dejavnost v tem obdobju, ilustrira tudi poročilo za mesec avgust 1944, katerega je poslal propagandni referat artilerije IX. korpusa, štabu IX. korpusa 30. avgusta 1944 in v katerem so navedeni naslednji podatki:

»V času od 6. do 30. avgusta so bile naše artilerijske enote na stalnih pohodih in v akcijah. Moštvo je bilo tudi v dnevih pokreta vedno zaposleno tudi z vojaškimi vajami, vsled česar so odpadli tako imenovani kulturni večeri. Skrbeli pa smo za to, da smo nudili moštvo možnost za razvedrilo. Tako smo v času pokreta priredili štiri mitinge za vojsko. Cilj teh prireditev je bil: dviganje morale v vojski in nudenje razvedrila po naporni službi in pokretu. S tem smo vzbudili zanimanje za petje tako, da smo ustanovili pevski zbor. Pevovodja je obenem tudi vojni dopisnik. V splošnem smo polagali veliko pozornost množičnemu petju po vojaških enotah in prostem času.

V tem času smo izdali tudi stenski časopis, v katerega dopisujejo borci sami. S primernimi dopisi smo dosegli, da se dopisi vedno bolj množijo, razpisali pa smo tudi nagrade za najboljše članke.

(se nadaljuje)

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

V sredo, 30. januarja je bilo skupno zasedanje vseh treh zborov občinske skupščine Radovljica na kateri so se s priložnostno slovesnostjo delegati spomnili 70-letnice rojstva tovarša Edvarda Kardelja, častnega občana radovljjske občine in velikana naše revolucije. V nadaljevanju pa so vsi trije zbori na ločenih sejah sprejeli delovni program skupščine za 1980. leto in več odlokov ter dopolnilo k samoupravnemu sporazumu za financiranje krajevnih skupnosti. Podrobno so proučili tudi poročila o zdravstveni dejavnosti v občini za 1979. leto. Na dnevnem redu zasedanj je bilo tudi več razrešitev in imenovanj ter delegatska vprašanja.

Izvršni svet OS Radovljica je na 79. seji, 21. januarja sprejel več pomembnih sklepov za izvajanje ukrepov pri uresničevanju stabilizacije v gospodarstvu, družbenih dejavnostih in na področju splošne porabe za 1980. leto. Na seji so potrdili predlog pooblastila Geodetskemu zavodu SRS za izvedbo mejnega ugotovitvenega postopka za naselje Kropa, ki ga mora potrditi občinska skupščina. Proučili so študijo o možnosti razvoja proizvodnih celic za hitrejši razvoj gospodarstva na manj razviti območjih občine. Na seji so obravnavali tudi poročila proračunske službe oddelka za gospodarstvo o realizaciji proračunskih prihodkov in odhodkov za obdobje januar – december 1979.

Komite OK ZK Radovljica je na 26. seji, prejšnji teden ocenil mednarodni in notranji politični položaj ter obravnaval gradivo 5. in 6. seje CK ZK Slovenije. Podrobno je razčlenil naloge na področju utrjevanja in dograjevanja družbenopolitičnega sistema v občini in naloge, ki jih terja nova organiziranost občinske konference ZK.

V veliki sejni dvorani občinske skupščine je predsedstvo občinskega sveta ZSS Radovljica 25. januarja sklicalo posvet z vsemi predsedniki osnovnih organizacij in konferenc osnovnih organizacij sindikata. Osrednja tema je bila posvečena usmeritvi dejavnosti sindikalnih organizacij pri gospodarjenju in izvajanju stabilizacijskih ukrepov v 1980. letu. Udeleženci so bili seznanjeni s programom dela občinskega sveta in njegovih organov v letošnjem letu, s tekočimi nalogami pri pripravah in sprejemanju planskih dokumentov za obdobje 1981–1985 ter izdelavi načrtov o delovanju osnovnih organizacij sindikata v izrednih razmerah.

Premišljena in vsestranska prizadevanja pri načrtovanju planskih nalog v gospodarstvu in družbenih dejavnostih, zlasti pa pri investicijskih naložbah in štednji na področju skupne splošne porabe je bilo temeljno izhodišče zavzete razprave na posvetovanju predsednikov vseh krajevnih organizacij SZDL v radovljjski občini, ki je bilo prejšnji teden. Poseben poudarek pa je bil tudi na nalogah SZDL v krajevnih skupnostih pri izvajanju priprav za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

Splošni družbenopolitični akciji za uresničevanje gospodarskih nalog in stabilizacijski ukrepi v radovljjski občini se zavzeto pridružujejo vsi izvršilni odbori osnovnih sindikalnih organizacij v TOZD in OZD. V teku so razširjene seje, ki se jih udeležujejo tudi člani delavskih svetov, osnovnih organizacij ZK in ZSMS ter poslovojni organi. Na teh sestankih se dogovarjajo tudi o dopolnitvah sprejetih letnih planov TOZD in OZD s konkretnimi programi stabilizacije.

Na letošnjem tradicionalnem posvetu duhovnikov iz radovljjske občine, ki ga je pripravil koordinacijski odbor za urejanje odnosov med samoupravo in verskimi skupnostmi pri OK SZDL Radovljica, so zelo ugodno ocenili sodelovanje in se zavzeli, da bi takšne odbore kot organe SZDL ustanovili v vseh večjih krajevnih skupnostih, v manjših pa naj bi na vprašanja reševali izvršni odbori krajevnih konferenc SZDL.

Na posvetu predstavnikov krajevnih skupnosti Radovljica, občinske skupščine, družbenopolitičnih organizacij, SIS, spomeniškega varstva in urbanizma, ki je bilo posvečeno obnovi jedra stare Radovljice, so sklenili, da KK SZDL in svet KS Radovljica skliče 31. januarja javno tribuno, za vse občane Radovljice, zlasti pa prebivalce starega dela mesta. Razpravljali naj bi o vseh vidikih načrtovanja in izvajanja prenove ter o predlogih neposredno zainteresiranih lastnikov hiš in stanovanj v starem mestnem jedru.

Na zadnji januarski seji predsedstva občinske skupščine Radovljica so na predlog predsednikov vseh treh zborov sklenili, da strokovna služba občinske skupščine pripravi čimprej dopolnjeni predlog poslovnika za delo vsakega zbora in z njim seznaniti vse delegate.

Tajništvo predsedstva občinskega sveta zveze sindikatov Radovljica je že v začetku januarja izdelalo obsežen akcijski program dela vseh organov občinske sindikalne organizacije za januar in februar 1980. V tem času se bodo izvršile seje vseh komisij ter svetov in občinskega sveta ZSS, osrednja pozornost pa bo posvečena kadrovskim vprašanjem, pripravi planskih dokumentov, ustanovitvi kluba samoupravljalcev in pripravi za akcijo zaključni računi 1979. leta.

Na osnovi vsesplošnih prizadevanj za usklajevanje in racionalno porabo sredstev za dejavnost upravnih organov občinske skupščine je izvršni svet OS Radovljica zadolžil oddelke za gospodarstvo in finance, da izdelajo poročila o gibanju osebnih dohodkov upravnih organov in SIS za 1978. in 1979. leto in ugotovi poprečja osebnih dohodkov decembra 1978 v primerjavi z decembrom 1979. na pogojno nekvalificiranega delavca.

Izvršni svet je januarja sprejel sklep, da se za plačilo prvih obresti za katere se je obvezala občinska skupščina za lanskolno obnovo stavbe blejske Kazine, odobri 127.589 din iz letošnje proračunske postavke za anuitete. V skupni organ upravljanja Kazine pri delovni organizaciji Viator TOZD hotel Park Bled je imenoval člana izvršnega sveta Marjana Ropreta.

Na 3. seji odbora za ustanovitev kluba samoupravljalcev pri občinskem svetu ZSS Radovljica, 23. januarja, so obravnavali prečiščeno besedilo osnutka samoupravnega sporazuma in poslovnika kluba samoupravljalcev, ki je bil že od oktobra 1979. v javni razpravi.

17. januarja so pooblaščen predstavniki samoupravne stanovanjske skupnosti, Alpdoma in SGP Gorenje Radovljica podpisali pogodbo za gradnjo Cankarjevega naselja v Radovljici. Dela se bodo začela takoj ko bodo to dovolile vremenske razmere. Letos bodo izgradili 128 stanovanj v blokih s spremeljajočimi objekti in skupno kotlovnico. Računajo, da bodo stanovanja zgrajena januarja prihodnjega leta. V drugi fazi pa bodo zgradili še ostala stanovanja, tako da bo Cankarjevo naselje skupaj bogatejše za 240 družbenih stanovanj.

samo sproti za vsako leto. Razdelitvi sredstev so se kar osemkrat spremenili in nobeden ni bil dolgočasno stabilen, kajti vsak od njih je vseboval drugačno število objektov, ki jih je bilo treba financirati. Zato tudi ni bilo mogoče dobiti dolgoročnejših bančnih garancij, niti ni bilo mogoče sklepati celokupnih pogodb z izvajalci, temveč samo parcialne v odvisnosti od dotečenega denarja.

Pod takimi finančnimi pogoji gradnja objekta objektivno ni mogla biti ne hitra, ne racionalna. Tako stanje pa je pogojevalo in kopičilo še celo vrsto drugih težav in negativnih posledic, vključno z nekaterimi subjektivnimi slabostmi, ki bi jih sicer ne bi bilo. Posamezne akcije so morale biti začasno zaustavljene in počakati razrešitev v poznejšem času. Posledice so bile predvsem naslednje:

— Neenakomeren ritem dela, podaljševanje rokov, delna občasna praznitev gradbišča, neskladnost v kronološkem redu izvajalcev, sklepanje parcialnih pogodb, pridobivanje parcialnih bančnih garancij in podobno. Vse to je najbolj prizadelo izvajalce, ker se tudi oni s svojimi kooperanti in TOZD niso mogli časovno in tehnično nemoteno prilagajati takim nestalnim razmeram pri financiranju.

— Projektiranje detajlov v instalacijah, opremi in napravah je zato tudi potekalo v etapah, časovno razvečeno, kar je seveda pripeljalo tudi do spremenjenih projektantskih rešitev, k sreči boljših in sodobnejših, kot jih je pač poznejši čas, spoznanje in ponudba na domačem in tujem tržišču omogočilo. To velja predvsem za medicinsko opremo, kuhinjsko opremo in specifične instalacije ter naprave. Seveda so se s časom dražile tudi projektantske storitve. (Leta 1973 je znašala cena ene projektantske ure 96 din, koncem leta 1979 pa že 400 din.)

— Zaradi zakasnitve naročil so kasnile tudi dobave materialov in opreme in to z višjimi cenami.

— V letu 1976 so dobili odobrene zadostne devizne kvote za uvoz specifičnih materialov in opreme, zaradi pomanjkanja dinarskih sredstev pa te možnosti niso mogli izkoristiti. Tako so v poznejših letih imeli vse stroške uvozne režime in material iz uvoza dobili šele v letu 1978 in 1979, ostanek pa jim je obljubljen v letošnjem letu. Seveda so se v teh letih povečevale tudi cene.

— V tem času se je izkazalo, da bodo morali vse tisto, čemur so se morali odpovedati v prvem finančnem aranžmaju, vseeno financirati (transformatorska postaja, drugo dvigalo, tretja peč, drugi agregat, nova kanalizacija, dokončana zunanja ureditev, racionalna izraba prostorov v drugi kleti za strojnice in vire vseh vrst energij — namesto na strehi, specifični plini in vode, novejša varnostne izvedbe na napravah, priključitev na septično napravo klavnice in podobno). Nekatera od teh del so dokončno izvedena, nekatera delno, nekatera pa še ne.

Za celotno dokončanje objekta gradbenemu odboru primanjkuje 27 milijonov din po cenah in ocenah v decembru 1979. Od tega: za dokončanje obrtniških in instalacijskih del v drugi etapi za 2.463.449 din, za gradbeno, obrtniško in instalacijska dela v tretji etapi za 11.635.847 din, za vsa adaptacijska dela v stari kuhinji in opremo 5.000.000 din, za priključitev na čistilno napravo klavnice okrog 1.500.000 din, za domačo opremo v termični kuhinji 1.700.000 din, za kompletiranje celotnega objekta z rezervno električno, toplotno in plinsko energijo 3.000.000 din ter za uvoz medicinske opreme in razne operativne storitve 1.700.704 din.

15. januarja so slovesno izročili namenu nove poslovne prostore turistične agencije Generalturist v Kazini v najožjem središču Bleda. Novi sodobni prostori v površini 120 kv. metrov bodo bistveno izboljšali pogoje dela te velike turistične poslovalnice, ki skrbi tudi za kongresni turizem v radovljjski občini. Stare prostore v pritličju hotela TRST so preuredili za izposojevalnico letne in zimske športne opreme in za avtomobile.

Ker v juniju poteče po referendumu obveznost občanov KS Podnart za plačevanje krajevnega samoprispevka, se v družbenopolitičnih organizacijah in organih KS dogovarjajo o podaljšanju teh obveznosti. Samoprispevek bodo namenili predvsem za urejanje komunalnih in drugih skupnih potreb.

V vseh desetih vrtcih v radovljjski občini so spričo ugodnih snežnih razmer že v začetku januarja organizirali pospešeno vadbo predšolskih otrok v smučanju in organizirali igre na snegu po programu tekmovanj za športno značko I. stopnje. Namen teh tekmovanj je množično usposabljanje najmlajših v katero je zajeto nad tisoč otrok.

Na predsedstvu OK SZDL Radovljica je bil prejšnji teden sestanek predstavnikov občinskih družbenopolitičnih organizacij, skupščine in izvršnega sveta, DPO, skupščine in sveta KS Radovljica in Lesce na katerem so se pogovorili o možnostih načrtovanja gradnje občinskega družbenega in kulturnega doma v Radovljici. Zavzeli so enotno stališče, da je v naslednjem srednjeročnem obdobju vsekakor potrebno uresničiti načrtovano gradnjo doma. V 1980. letu naj bi se na osnovi konkretnega programa predvidenih kulturnih in drugih dejavnosti v objektu, izdelali vsi gradbeni in drugi projekti in finančni proračun, upoštevajoč tudi samoprispevek za KS Radovljica.

Dramska sekcija DPD Svoboda Rudi Jedretič Ribno je v režiji Rada Mužana, ki je hkrati tudi nosilec glavne vloge pripravila v soboto, 19. januarja zvečer v dvorani zadružnega doma premierno predstavo komedije George Dandin ali Kaznovani soprog. S to igro so po ponovni nedeljski predstavi v Ribnem gostovali v nedeljo zvečer v Zasipu. V okviru kulturne akcije za delovne kolektive 23. januarja so gostovali v Bohinjski Bistrici, 26. januarja pa v Bohinjski Češnjici. S tem gledališkim delom se bodo letos prijavili tudi na občinsko srečanje amaterskih skupin.

V kulturnem domu na Bohinjski Beli je 25. januarja gostovalo jeseniško dramsko gledališče Tone Čufar s komedijo Razbiti vrč. Predstava sodi v okvir programa kulturne akcije za delovne kolektive.

Občinska zveza telesnokulturnih organizacij Radovljica je v dogovoru z osnovnimi organizacijami sindikata in ZSMS ter športnimi društvi razpisala tečaj za vaditelje smučanja, ki ga bodo organizirali v počitniškem času na smučiščih Koble v Bohinju. Tečaj bo trajal 8 dni vadbe in dva dni za izpite.

Ivan Ribič-Stojan, znani slovenski književnik in avtor številnih nagrajenih filmskih scenarijev, ki živi na Bledu, je 23. januarja slavil 60-letni življenjski jubilej. Slavljence je bil udeleženec NOB, eden od redkih preživelih pripadnikov III. bataljona Prešernove brigade, ki se je proslavil v dramskih bojih na Pokljuki decembra 1943, pozneje pa je bil komandant koroškega odreda. Kot dolgoletnemu članu izvršnega odbora mu je za jubilej čestitala tudi Kulturna skupnost Radovljica.

ALI SE BOMO PRI GRADNJI TRAKTA JESENIŠKE BOLNIŠNICE ŠE NADALJE PONAŠALI NESTABILIZACIJSKO?

Gradbeni odbor za izgradnjo objekta za specialistične ambulate pri jeseniški bolnišnici je na seji konec decembra lani proučil potek del na objektu in se ob tem ponovno soočil z vsemi razmerami, ki so ovirale in neugodno vplivale na ritem izgradnje. Iz poročila, ki ga je odbor sprejel na seji povzemamo:

Z gradbenimi deli na objektu so začeli v začetku leta 1974 po triletnih pripravah od ideje do projekta. Predračunska projektirana vrednost po cenah iz leta 1973 je znašala 48 milijonov dinarjev, z rokom dokončanja celotnega objekta do konca leta 1976.

V ta namen je bil ob koncu leta 1972 ustanovljen gorenjski zdravstveni sklad. Sklad je takoj po ustanovitvi oziroma od 1973. leta dalje moral pokrivati tudi izgradnjo drugih zdravstvenih objektov na Gorenjskem. Tako je bilo za jeseniški objekt zagotovljenih od leta 1973 do 1976, to je za štiri leta samo 18 milijonov din. S tako finančno osnovo h gradnji sploh ne bi mogli pristopiti, ker so predpisi zahtevali, da so pred pričetkom gradnje zagotovljena sredstva za celotno investicijo, sicer banka ne bi mogla izvajati izplačil. Zaradi tega so celotno investicijo morali razbiti na tri dele. To je pomenilo, da bodo do leta 1976 lahko dokončali samo prvi del, kajti razdelitvi sklada teh 18 milijonov ni zagotavljal v enem znesku in v začetnem letu, temveč v vsakoletnih obrokih. S takim razdelitvijo je bila že v naprej opredeljena počasna gradnja, posledica tega pa so bili, zaradi naraščanja cen, tudi večji stroški. Kakršenkoli kredit za negospodarstvo pa ni bil dovoljen.

Zaradi naraščanja cen je bil v začetku leta 1975 izdelan nov predračun za celoten objekt, ki je znašal 59.156.000 din, od tega za prvo etapo 36.156.000 din. Z veliko aktivnostjo vseh dejavnikov je bilo pozneje doseženo, da je gorenjski sklad prevzel financiranje vseh treh etap, žal pa je sredstva spet lahko zagotovil samo v letnih obrokih in to vse tja do leta 1980. Ob taki časovni raztegnitvi financiranja so gradnjo prizadeli vsi negativni vplivi, ki jih je prinašal čas. Eden od teh je naraščanje cen. Po cenah iz decembra 1977 vrednoten predračun za celoten objekt je znašal že 95.590.000 din. Po cenah iz decembra 1979 pa bo znašal 122 milijonov 590.000 din, če bo vse dokončano v letu 1980.

Prilivanje sredstev je potekalo v letnih obrokih v letih od 1973 do 1980: prva štiri leta v manjših zneskih od 3 do 8 milijonov letno, v petem letu 13 milijonov, v šestem letu 32 milijonov, v sedmem letu (1979) ničesar in pravkar je bil nakazan zadnji obrok, štiri milijone din. Iz dinamike financiranja se vidi, da so večji znesek za gradnjo prejeli samo v letu 1978 in so z njim financirali delo v letu 1979 in do tega trenutka porabili tudi obrok za leto 1980.

Navedenih letnih obrokov gorenjski sklad formalno pravno ni garantiral za vsa leta vnaprej, temveč

Iz teh razlogov se gradbeni odbor obrača na vse prizadete in odločujoče dejavnike s prošnjo, da vsak po svoji strani naredijo vse potrebno za hitro in učinkovito zagotovitev manjkajočih sredstev najkasneje do konca februarja 1980, ker sicer preti ustavitve del. To pa bi povzročilo tako hude posledice v finančnem in tehničnem smislu, da gradbeni odbor zanje ne more prevzeti odgovornosti, ker jih sam brez vsestranske družbene aktivnosti tudi ni v stanju preprečiti.

Z vsem tem je bil seznanjen izvršni svet skupščine občine Jesenice in delegatske strukture, da bodo z ustreznimi aktivnostjo pomagali, da se gradbenemu odboru zagotovi 27 milijonov din, da bi v letu 1980 lahko dokončno zaključili z gradnjo. Če v kratkem času ne bi bilo moč dobiti zadostnih likvidnih sredstev iz dotacij, bo treba iskati posojila, seveda v kolikor bo regionalna oziroma občinska zdravstvena skupnost lahko prevzela poročilo za vračanje. Nekaj možnosti za posojilo trenutno obstoja, zaključuje svojo informacijo gradbeni odbor. Iz informacije gradbenega odbora, ki ga vodi Ivica Tautovič, lahko povzamemo poduk, da tako ne bi smeli graditi, kajti šestletno zavlačevanje neke gradnje, ki se je zaradi tega podražila kar za 155 %, ni niti najmanj racionalno. Nasprotno ravno taki primeri negospodarnega ravnanja z družbenimi sredstvi so doslej pogojevali številne slabosti v gospodarstvu in razvoju, zaradi preračunljive in nedosledne politike financiranja. Ravno ta trenutke vsestranskih prizadevanj za uresničevanje politike gospodarske stabilizacije pa zahteva, da pri selekciji investicij v tem letu jeseniški objekt za specialistične ambulate mora dobiti prioriteto, da »odmrznemo« že skoraj 100 milijonov vloženi denarjev in objekt izročimo namenu. V tem pogledu bi morala ravno delegatska osnova odločno nastopiti.

PREDLOG RESTRIKCIJSKIH UKREPOV NA PODROČJU ZDRAVSTVENEGA VARSTVA

(Nadaljevanje s 1. strani)

drožje in s tem zagotoviti dosledno izvajanje resolucijskih določil. Ker je bila sprejeta resolucija objavljena v vseh dnevnih časopisih ne bi v tem sestavku ponavljal celotnega besedila, temveč bom poudaril le predlog ukrepov o katerih bo razpravljala in odločala skupščina SIS zdravstvenega varstva na 13. redni seji obeh zborov.

Predlog restriktivne politike za leto 1980 na področju zdravstvenega varstva na področju gorenjske regije zajema:

Samoupravne interesne skupnosti s področja zdravstvenega varstva bodo izvajale že sprejete anekse k samoupravnim sporazumom na ta način, da bodo zneske za leto 1980, po teh sporazumih, ki so dogovorjeni v cenah leta 1978, revalorizirale na podlagi določil 23. člena dopolnila dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976-1980, upoštevaje tudi nižjo rast družbenega proizvoda v letu 1980, v primerjavi s predvideno rastjo ob sprejemu samoupravnih sporazumov in zahtevo, da sredstva za zadovoljevanje skupnih potreb (razen za sredstva pokojninsko invalidskega zavarovanja) lahko porastejo samo, oziroma največ za 16 %. V skladu s to zahtevo morajo samoupravne interesne skupnosti v januarju 1980 proučiti in ustrezno znižati prispevno stopnjo.

Udeleženci samoupravnih sporazumov bodo dosledno upoštevali, da tak obseg združevanja predstavlja zgornjo mejo možnih sredstev v letu 1980. Zato ne bo moč uresničiti vseh nalog v dogovorjenem obsegu. Udeleženci sporazumov bodo v okviru teh sredstev zagotovili izvajanje prioritarnih nalog iz posameznega programa ob večjem varčevanju pri materialnih sredstvih-stroških.

Ponovno bodo proučili druge naloge in jih opustili ali jih prenesli v naslednje obdobje. V letu 1980 bodo udeleženci sporazumov proučili ustreznost veljavnih normativov in standardov izvajalcev storitev glede na realne možnosti in jih bodo izboljševali. Na področju investicij je treba izločiti vse nove investicije, razen tistih, ki se izvajajo s samoprispevki in ki imajo v celoti pokrito finančno konstrukcijo, že začete investicije pa izvajati selektivno le v okviru materialnih možnosti oziroma nekatere deloma prenesti v naslednje srednjeročno obdobje.

Glede na to se za področje zdravstvenega varstva kažejo potrebe po zmanjševanju, oziroma omejitvi vseh oblik potrošnje zdravstvenega varstva. Glede na posvetovanja, ki so bila v republiki in regiji so predvideni naslednji ukrepi:

1. Revizija aneksa k sporazumu o temeljih plana za leto 1980 s proračunom dovoljenih sredstev in določitvijo zmanjšanja prispevne stopnje z veljavnostjo od 1. marca dalje.
2. Predlog omejitve za svobodno menjavo dela za leto 1980.
3. Predlog omejitve pravic iz zdravstvenega varstva.
4. Predlog omejitve investicij na področju zdravstvenega varstva.
5. Predlog valorizacije in zvišanje participacije.
6. Priporočilo TOZD zdravstvene dejavnosti, da pripravijo konkretne stabilizacijske programe.

RAZČLENITEV POSAMEZNIH UKREPOV

1. Prispevne stopnje za obdobje od 1. januarja do 28. februarja:
 - iz bruto osebnega dohodka 7,23 % - 22.980.000 din.
 - iz dohodka DO 1,57 % - 4.990.000 din.
- Prispevna stopnja za obdobje od 1. marca do 31. decembra:
 - iz bruto osebnega dohodka 6,36 % - 124.194.000 din,
 - iz dohodka DO 1,79 % - 35.015.000 din.
- Skupaj bo tako združenih din 187.179.000,00.

Ocena bruto osebnega dohodka za leto 1980 je 2.270.373.000 din.

Prispevne stopnje so določene na osnovi novega izračuna dogovorjenih sredstev.

2. Predlog omejitve za svobodno menjavo dela za leto 1980 in omejitve drugih obveznosti zdravstvenih skupnosti:

- nobenih kadrovskih širitev v zdravstvenih organizacijah in strokovni službi regionalne zdravstvene skupnosti nad dogovorjenim za leto 1979;
- preseganje programov se ne plačuje, razen v zobozdravstvu (do 20 % po 75 % ceni);
- odkup programov zdravstvenih organizacij se zniža upoštevajoč fi-

nančni odstotek prihodka zdravstvene skupnosti v občini v letu 1980;

- kadrovski in delovni normativi se ne morejo izboljšati, zviša se delovni normativ v zobozdravstvu (10 % za zobozdravnike);
- sredstva za SLO se planirajo v isti višini kot v letu 1979;
- sredstva za kadrovske razvoj se planirajo v isti višini kot v letu 1979, povišajo se le za neizkoriščene v letu 1979. Združijo se v SOZD, ki z ostalim združevanjem sredstev TOZD zagotovi realizacijo sprejete programa specializacij;

- sredstva za pripravnike se ne dodeljujejo posamezni TOZD, temveč se v isti višini kot v letu 1979 kalkilirajo v sredstvih za DSSS osnovnega zdravstva;
- za solidarnost v regiji name-nijo občinske zdravstvene skupnosti največ le toliko posamezni občinski zdravstveni skupnosti kolikor je v letu 1979, povišano za odstotek, kot občinska zdravstvena skupnost, ki solidarnost prejema, zviša svoja dogovorjena sredstva-skupna prispevna stopnja pa mora biti nad povprečjem regije (tak kriterij je tudi v merilu Slovenije);
- že predlagana izhodišča za svobodno menjavo dela v letu 1980 se korigirajo pri materialnih stroških bolnic. Odstotek zvišanja na leto 1978 je 33 % in ne 36 %.

Pod to točko so v glavnem ukrepi kateri bodo razmeroma živo zarezali v zdravstvene delovne organizacije, še posebno če to primerjamo z letom 1979.

Seveda pa nam mora biti jasno, da ne moremo uveljavljati stabilizacijskih ukrepov samo na račun zdravstvenih delavcev, ali z drugimi besedami izvajalcev zdravstvenega varstva, ampak morajo pri tem prispevati svoj delež tudi uporabniki s smotnim koriščenjem pravic zdravstvenega varstva. Glede na to, da so bila doslej vsa sprejeta stališča za racionalno koriščenje zdravstvenih uslug le mrtve črke v sporazumih in je bilo koriščenje vseh zdravstvenih uslug, posebno v letu 1979 vse prej kot smotno, kar se bo odražalo v prekoračevanju delovnih in seveda tudi finančnih programov. Zato predlagamo v razpravo tretji ukrep to je:

Seveda pa nam mora biti jasno, da ne moremo uveljavljati stabilizacijskih ukrepov samo na račun zdravstvenih delavcev, ali z drugimi besedami izvajalcev zdravstvenega varstva, ampak morajo pri tem prispevati svoj delež tudi uporabniki s smotnim koriščenjem pravic zdravstvenega varstva. Glede na to, da so bila doslej vsa sprejeta stališča za racionalno koriščenje zdravstvenih uslug le mrtve črke v sporazumih in je bilo koriščenje vseh zdravstvenih uslug, posebno v letu 1979 vse prej kot smotno, kar se bo odražalo v prekoračevanju delovnih in seveda tudi finančnih programov. Zato predlagamo v razpravo tretji ukrep to je:

Seveda pa nam mora biti jasno, da ne moremo uveljavljati stabilizacijskih ukrepov samo na račun zdravstvenih delavcev, ali z drugimi besedami izvajalcev zdravstvenega varstva, ampak morajo pri tem prispevati svoj delež tudi uporabniki s smotnim koriščenjem pravic zdravstvenega varstva. Glede na to, da so bila doslej vsa sprejeta stališča za racionalno koriščenje zdravstvenih uslug le mrtve črke v sporazumih in je bilo koriščenje vseh zdravstvenih uslug, posebno v letu 1979 vse prej kot smotno, kar se bo odražalo v prekoračevanju delovnih in seveda tudi finančnih programov. Zato predlagamo v razpravo tretji ukrep to je:

PREDLOG ZA OMEJITEV PRAVIC IZ ZDRAVSTVENEGA VARSTVA

Po določbi osmega člena aneksa in 21. člena samoupravnega sporazuma o temeljih plana občinske zdravstvene skupnosti za obdobje 1976-1980, je zato potrebno opraviti uskladitev obsega pravic iz zdravstvenega varstva z dohodkovnimi možnostmi gospodarstva oziroma razpoložljivimi sredstvi zdravstvene skupnosti. Izhajajoč iz dejstva, da je zdravstveno zdravstveno varstvo pomemben dejavnik povečanja produktivnosti skupnega družbenega dela ter sodi med bistvene elemente življenjske ravni delovnih ljudi in njihove socialne varnosti, je pri krčenju programa neposrednega zdravstvenega varstva ali zaostrevanje meril za uveljavljanje pravic treba upoštevati, da je primarno treba zagotoviti količinsko in kakovostno izvedbo zdravstvenih storitev in drugih pravic iz zdravstvenega varstva, ki izhajajo iz zakona in na podlagi zakona sprejetih posebnih samoupravnih sporazumov. Poleg ustavitve oziroma krčenja investicijskih vlaganj, je po določbi 21. člena samoupravnega sporazuma o temeljih plana, nadalje možno zaostriti krčenje za uveljavljanje pravic:

- do nege družinskega člana nad 15 dni,
- zdraviliško zdravljenje, kadar je to indicirano kot koristno (razen za udeležence NOB),
- neobvezno cepljenje,
- snemnih in fiksni zobopro-tetičnih del,
- zdravl,
- reševalnih prevozov,
- specialističnega zdravljenja,
- drugih pravic iz neposrednega zdravstvenega varstva.

1. BOLNIŠNIČNO ZDRAVLJENJE IZVEN REGIJE IN V REGIJI

Kadar je tako zdravljenje možno v regiji, uporabnik pa zahteva zdravljenje izven regije, podpiše, da bo plačal 25 % nastalih višjih stroškov, poleg participacije.

Kadar napotnico napiše zdravnik, ki ni redno zaposlen v regiji se šteje, da je uporabnik podpisal izjavo o plačilu 25 % stroškov. Retrogradno se ugotovi (zdravniška komisija) ali je bilo tako zdravljenje mogoče v regiji.

V vsakem primeru (v regiji ali izven nje) se plača predpisana participacija za vse dni brez omejitve.

2. ZDRAVNIŠKO ZDRAVLJENJE

- postrijo se kriteriji komisije o opredeljevanju za zdraviliško zdravljenje;
- pravica pod B se ukine, razen za udeležence NOV;
- participacija (višja) za vse dni bivanja v zdravilišču;
- prednost imajo aktivni občani, kadar se pričakuje hitrejša povrnitev delazmožnosti.

3. SPECIALISTIČNO ZDRAVLJENJE IZVEN REGIJE

- kadar je tako zdravljenje možno v regiji, uporabnik pa želi zdravljenje izven regije, podpiše, da bo plačal 25 % nastalih stroškov poleg participacije;
- kadar napiše napotnico zdravnik, ki ni redno zaposlen v regiji, velja isto kot pri bolnišničnem zdravljenju, to je plačilo 25 % stroškov (višjih);

4. ZDRAVILA IN INJEKCIJE

- uvede se diferencirana participacija in sicer višja za zdravila, ki se kratkotrajno uporabljajo in nižja za zdravila, ki se uporabljajo dolgotrajno, zlasti pri kroničnih boleznih;
- podskupine so sestavljene po cenikih zdravil Lekarne Kranj, ki ga je izdelala za vse zdravnike oktobra 1978 in zajemanje tam navedenih zdravil in vsa nova, ki jih lekarna po analogiji uvrsti v podskupine.

5. ZOBODRAVSTVENO VARSTVO

- Predlagani sta dve varianti:
 - a) Ukinje se pravica do protektike, razen za skupine, ki so oprosčene participacije.
 - b) Uvede se 50 % participacije za vse storitve B programa. Druga varianta je ustrenejša, ker s tem obstoja kontrola opravljenega dela. Participacija se zaokrožuje navzdol na 10 din, da se poenostavi pobiranje.

6. POTNI STROŠKI

- pravica za povrnitev potnih stroškov se ukine.

7. REŠEVALNI PREVOZI

- ob strožjih kriterijih za prevoz se poveča tudi participacija.

8. NEOBVEZNA CEPLJENJA

- pravica se ukine.
- Obvezna pa so: BCG, polio, DI-TE-PER, mobili, rubella.

9. NADOMESTILA OD V ČASU BOLEZNI

- glede na razpoložljiva sredstva se znižajo od 90 % na 85 %, s tem da odpade tudi valorizacija po šestih mesecih.

Ukrep je utemeljen, ker se predvideva za okrog 10 % nižji dvig OD v letu 1980 kot je bil v letu 1979. V letu 1979 je prejel bolnik 72 % OD tekočega leta (ob 90 % preteklega), v letu 1980 pa bo prejel skupaj 74 % (ob 85 % preteklega).

Pravico do nadomestila za odsotnost z dela zaradi bolezni, ki jo je odredil zdravnik, ki ni izbrani, ne pristojni, pridobi uporabnik le, če prinese od tega zdravnika zdravniško potrdilo, iz katerega je razvidna diagnoza, terapija, potek zdravljenja in zlasti vzrok, zaradi katerega pacient ni bil sposoben odpotovati po nujenju pomoči do svojega zdravnika in čas, ko ni mogel potovati. Delavec, ki je bil sposoben potovati, bil pa je delanezmožen, izgubi pravico do nadomestila, stavež pa se mu prizna, če prinese zahtevano zdravniško poročilo. Sama hranarinska nakaznica, izdana po drugem zdravniku, ni dokument, ki bo upravičil delanezmožnost. Oceno sposobnosti potovanja preveri izbrani zdravnik. V kolikor je njegovo mnenje nasprotno opisanem v zdravniškem poročilu, pošlje delavca na zdravniško komisijo, ki dokončno odloči.

Delavce, ki nimajo stalnega bivališča v občinah Gorenjske, časno pa bivajo na njihovem območju, obveste TOZD o tem ukrepu pisмено v njihovem materinem jeziku. Ukrep ni le posledica nezaupanja, temveč ima strokovno osnovo. Iz prakse je poznano, da imajo delavci že celo vrsto specialističnih pregledov in drugih izvidov o bolezenskem stanju, zaradi katerega se potem zdravijo v tujem kraju. Tako se upravičljivo zdravljenje zavlačuje ali pa se po nepotrebnem ponavljajo preiskave.

10. NADOMESTILO OD ZA ISOLACIJO, NEGO IN SPREMLJANJE

- Odstotek ostane (70 %), ukine pa se možnost izjeme in velja le:
 - do sedem let starosti največ 14 koledarskih dni;
 - nad sedem let starosti največ 7 koledarskih dni
- Strogo se upošteva določila, da je stavež za nego možen le, če ni mogoče nege organizirati drugače.

Vsak upravičenec do staveža za nego mora dati podpisano izjavo, iz katere je razvidno, da nege ni mogoče drugače organizirati (sprememba delovnega časa, svojci, pomoč soseske).

11. ZA NADOMESTILA OD

občinska zdravstvena skupnost planira le 16 % več sredstev. Da bi lahko izplačevali 85 % nadomestila, bo potrebno stavež zmanjšati za 3 % (to je za 0,12 %).

12. PRISPEVEK

ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI PRI NABAVI PLAČ SE UKINE, UPORABNIK PLAČA CELOTNO VSOTO, OZIROMA CENO OČAL.

13. ZA VSA PROTETIČNA, ORTOTIČNA, ORTOPEDSKA POMAGALA (RAZEN INVALIDSKIH VOZIČKOV IN PROTEZ ZA OKONČANJE), DRUGE OČESNE PRIPOMOČKE IN SLUŠNE APARATE PLAČA OBČINSKA ZDRAVSTVENA SKUPNOST LE 70 % NABAVNE CENE

Investicijski program za leto 1980 skupno z valorizacijo predstavlja skupno 101.807.012,00 din. Ta sredstva so glede na združevanje sredstev za investicije, določena za vse gradnje v območju gorenjske regije. V zvezi s stabilizacijskimi ukrepi, je za leto 1980 predvideno le dinarjev 64.165.791,00 za investicije. 36 milijonov 360.099,00 pa se prenese v letu 1981.

Predlog valorizacije in zvišanje participacije:

- zobozdravstvo 50 % vrednosti storitve, zaokroženo za 10 din navzdol, dosedaj je bilo določeno različno za posamezne storitve;
- specialistični prvi pregled: 80,00 din, preje 60,00 din;
- prvi pregled pri splošnem zdravniku: 50,00 din, preje 25,00 din;
- za vsak RTG posnetek: 10,00 din, preje 5,00 din;
- za prevoz z rešilcem (avtom): 100,00 din, preje 70,00 din;
- zdravila B: 25,00 din, preje 20,00 din;
- zdravila A: 40,00 din, preje 20,00 din;
- kontracepcijska sredstva: 150,00 din, preje 100,00 din;
- prekinitve nosečnosti: 50 % stroškov, vključno menstrualno regulacijo;
- prvi hišni obisk: 120,00 din, preje 60,00 din (plačilo s položnico);
- zdravljenje v bolnici: 45,00 din, preje 30,00 din;
- zdravljenje v zdraviliščih: 80,00 din, preje 35,00 din;
- za protetična, ortopedska pomagala, očesni pripomočki, slušni aparati: 30 % cene;

»Barakarsko naselje« sredi mesta prav nič ni v okras urbanistično urejenemu mestu (Foto B. Blenkuš)

PREJŠNJI TEDEN SPET DVA DOBRO OBISKANA SEMINARJA ZA SAMOUPRAVLJALCE

Od ponedeljka do četrta tečejo izobraževalne oblike in jih izvaja Delavska univerza Jesenice. Ta teden se je končal zadnji seminar o zaključnem računu. Ker pa je treba oddati članke prej, preden so znani dokončni podatki, lahko samo domnevamo, da bo tudi zadnji seminar tako uspešen kot ostali trije.

Poglejmo, kako je bilo na seminarju o zaključnem računu prejšnji teden, 21. in 22. januarja. Vabljeni so bili člani delavskih svetov in odborov samoupravne delavske kontrole iz temeljnih organizacij, katerih delovne organizacije imajo sedež izven občine. Kljub precejšnjemu številu vabljenih (okoli 80 poslanih vabil) in zadovoljivem obisku (24 slušateljev) je pregled udeležbe po temeljnih organizacijah še vedno nezadovoljiv. Slušatelji so prišli le iz naslednjih temeljnih organizacij: Universal, Planika, Gozdarstvo Jesenice, Gorenjska občila, PTT, HE Moste, SAP-Viator, Vatrostalna, Iskra in več TOZD Gradbinec, kar predstavlja približno polovico tovrstnih TOZD v občini. Nasplošno je bil obisk na seminarjih o zaključnem računu zado-

Poleg vseh teh ukrepov pa občinska zdravstvena skupnost priporoča oziroma zahteva izdelavo konkretnega stabilizacijskega programa.

Kljub relativnim izhodiščem za formiranje cen za leto 1980, bodo tudi zdravstvene delovne organizacije v podobnih težavah, ker bodo zdravstvene skupnosti sposobne odkupiti le toliko programa, kolikor bodo imeli razpoložljivih sredstev. Zato morajo vse zdravstvene delovne organizacije izdelati konkretne stabilizacijske programe, ki naj zasledujejo naslednja stališča:

I. Ukrepi za znižanje potrošnje sredstev zdravstvene skupnosti:

- a) stavež oziroma nadomestila;
- b) bolnišnično zdravljenje izven regije;
- c) specialistično zdravljenje izven regije;
- d) potrošnje zdravil;
- e) zdraviliško zdravljenje.

II. Ukrepi za znižanje stroškov v zdravstvenih delovnih organizacijah:

- a) znižanje dela preko rednega delovnega časa (dežurstvo, nadure, turnus, itd.);
- b) boljše izkoriščanje delovnega časa;
- c) znižanje stroškov in odsotnosti zaradi udeležbe na simpozijih, itd.;
- č) izogibanje nepotrebnih preiskav, zlasti ponavljanja;
- d) znižanje čakalnih dob s ciljem znižanje staveža (prednost aktivnim delavcem, ki so v stavežu);
- e) ukrepi za znižanje materialnih stroškov;
- f) ostali ukrepi.

Glede na to, da smo v letu 1979 prekoračili vse predvidene meje v porabi sredstev zdravstvenega varstva in da so v letu 1980 zaradi izvajanja politike gospodarske stabilizacije, sredstva občutno omejena, moramo zato, da bi obdržali dosežen nivo zdravstvenega varstva, sprejeti vrsto ukrepov, ki bodo malo bolj posegli v žepe posameznikov. Toda pri obravnavi in sprejemanju teh ukrepov moramo vedeti, da so vsi tisti, ki so socialno šibkejši, oprosčeni vsakršnih participacij. Seveda pa ob tem moramo tudi upoštevati, da nam od leta 1977 prispevna stopnja pada in da z zbranim denarjem letno ne pokrivamo rasti cen in, da smo v Sloveniji kar na repu občin po prispevni stopnji za zdravstvo.

Participacija ni več vzgojno sredstvo kot smo trdili pred leti, ko smo prvič uvedli prispevek uporabnika ob koriščenju posameznih zdravstvenih uslug, ampak vse bolj postaja važen faktor pri pokrivanju vse večjih stroškov zdravstvenega varstva. Končno pa bomo morali tudi krepiti našo zdravstveno kulturo in zavest, da smo po naši ustavi tudi sami dolžni skrbeti za svoje zdravje.

Stane Torkar

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Pavle ZIDAR: **Roman o Hanibalu**. Založba Obzorja 1979.

Po spremni besedi povzemam naslednjo sodbo: ta drobna knjižica zasluži oznako roman, to pa zaradi izredno obsežne in večplastne »snovi in tematike«. Imam občutek, da ni čisto tako. Zdi se mi, da je, nasprotno, v tem romanu je snovi za anekdoto. Vse skupaj zelo spominja na kakšno zgodbo iz Dekameronu. Kakor v Dekameronu, je tudi tu neka precej kočljiva snov izrazito anekdotično obdelana.

Povedal bom kar naravnost: gre za homoerotiko in za odnos družbe do zadevnih posebnosti. Ne gre za to, da bi avtor vrtil za nekimi posebnostmi in hotel opisovati spolne stranpoti, nasprotno. V podtekstu razločno čutimo, da hoče avtor »izpostaviti« (naj mi bo oproščen ta modni izraz) neko po njegovem temeljno človeško pozicijo. Junak romana Hanibal Ostrogar mu ni predstavnik neke perverzije – sicer pa nimamo dokazov, da bi možakar to prakso tudi kdaj izvajal drugače, kot v svoji domišljiji oziroma platonično. Hanibal je za avtorja predvsem globok in tenkočuten človek, zraven pa izjemnež, ki si je z družbo navzkriž. To izhaja iz avtorjeve filozofije, ki jo poznamo že od prej. Gre za instant (to je: predpripravljen) idejnost, ki jo avtor uporabi vsakokrat po kratkem postopku.

Že v prejšnjih Zidarjevih romanih bi namreč lahko našli mnoge stične točke s to ideologijo. Ni mi sicer jasno, ali je Jolka Milič, ki je prejšnja leta tako rada ironizirala Zidarjevo stališče do žensk, vso stvar tako razumela. Za kakšno ideologijo naj bi šlo? Že dolgo imam občutek, da se Zidaru razodeva svet kot usodno razklan v dve polovici. Kakor v poslednji sodbi se v njegovih zgodbah zadnjih let stvari in ljudje razvrščajo na levo in na desno. Vsa njegova zadnja dela prikazujejo to razklanost, hkrati pa jo skušajo premagati, zanikati ali vsaj zakriti.

Že prej sem opozoril na dvojnost Zidarjevih meril, kadar označuje take ali drugačne osebe. Nasploh bi lahko rekli, da je zanj na eni strani grobost vsake vrste, brezobzirnost in pogoltnost; pa še: življenje po ustaljenem kopitu, družina, institucije, oblast. Ta polovica sveta se ubesedi v vulgarne izrazih kot so babe, fuk, vamp in podobno.

In kaj, oziroma kdo je na drugi strani? Na drugi strani je idealni posameznik, izbraneec. Z njim vred poštvalnost, razumevanje, prijateljstvo sorodnih duš, platonična ljubezen; in sem sodi tudi, kot vse kaže, homoerotika.

V pričujočem romanu so stvari natanko tako urejene. Stvari so prikazane zelo naivno. Zavrnjeni pol človeštva tu predstavlja družba vaških intelektualcev, ki se ob večerih zbirajo v zidanih, pijejo, žrejo in tarokirajo. Ta elita pa ima poleg bioloških tudi družbeno funkcijo: namreč, oni so določeni za to, da uničijo, kadar je koga treba uničiti.

Od nekdaj je prišel namig, ne, to je rečeno bolj določno: prišel je telegram, da je treba onemogočiti in pregnati profesorja Hanibala. Ni čisto jasno, zakaj. Še manj jasno je, zakaj vesela družina tako goreče izpolnjuje odkazano ji nalogo. Omenja se, da je Hanibal dramatik in kot tak nevaren družbi. Uničiti ga je torej treba zato, ker je dramatik, ne zato, ker je homoerot. Pri priči skujejo intrigo. Tudi usoda jim je očitno naklonjena: mladi kmet, v katerega se je previdni profesor konec koncev zaljubil, je očitno agent te družine.

(K temu ne dajem komentarjev: knjiga dejansko zasluži prav tako temeljito obravnavo, kot jo je podal Danilo Kiš v knjigi **Čas anatomije** o neki Ščepanovičevi povesti.)

Ubogega profesorja torej niso obsodili zaradi nagnjenja do lepih fantov, ampak, ker je pisatelj. To, da je homoerot, je kajpak samo njegova šibka točka – in to bodo izkoristili. Družba, ki jo avtor tu opisuje, je torej izrazito protikulturalna; ali pa gre le za osebno maščevanje tistega, ki je odposlal usodni telegram? To ni nikjer razloženo.

Elita iz zidance ima moč, sredstva in metode kot CIA, in manj predsodkov kot KGB. Malce presenečeni smo, ko ugotovimo, da se je Hanibal kot po naročilu vnel za lepega fanta, ki je nekaj plačani agent te tajne družbe. Ta fant bo zvalil Hanibala v privatno stanovanje, kjer ju bodo potem ujeli »in flagranti«.

V Boccacciovih prejšnjih zgodbah pride zelo pogosto do besede avtorjeve škodoželjnosti. Navadno jo skupi nekdo, ki »drugemu jamo koplje«. Če so tu kake globoke sorodnosti, jo mora torej skupiti družina vaških veljakov (občinskih intelektualcev). In res je tako. Samo, ob tem je človeku res nekako

žal. Hanibalu bi vsekakor bolj pristajala mučniška avreola, ne pa, da se je rešil po zaslugi šestega čuta. Zakaj tako? Tudi tu je očitno v ozadju avtorjeva »instančna« ideologija, po kateri se vse izravna že na tem svetu.

Nisem pa še dovolj poudaril, da gre za razgibano in v vsakem oziru zabavno branje. Kljub vsem navadnim in neverjetnostim – ali pa prav zavoljo njih. Poseben užitek nam ponuja jezikovna plat. Tu je Zidar še vedno isti čarovnik sočne, zvaneče, vonjajoče pripovedbe. Nekoč je zaslovel z enkratnim slikanjem javniške robotosti, zdaj se izživlja v upodabljanju primorske, nekolikanih zajedljive zgovornosti. Kar malce sram me je, ko moram ponoviti že tolikokrat porabljeno in izrabljeno krilatico, da so tudi tu negativne osebe žive, imenitne, zanimive v vsej svoji pokvarjenosti, glavni junak sam pa je nekam blede. Tako je pač naneslo, in tega ni moč zanikati.

Zaradi kratkoče teksta pa se založbi ne bi bilo treba opravičevati: dandanes pod oznako »roman« izhajajo najrazličnejši teksti, resda navadno za spoznanje daljši; konec koncev pa vse le ni v kvantiteti.

Marko Hudnik

USPEŠNO PRVO POLLETJE NA GLASBENI ŠOLI JESENICE

Kot vse šole, so prvo polletje sklenili tudi učenci na glasbeni šoli Jesenice. Učenci bodo vsakodnevni pouk začasno zamenjali s počitkom in raznimi zabavnimi in športnimi dejavnostmi. Ker pa učenje glasbe zahteva neprekinjeno vadbo, bodo mnogi učenci morali nekaj počitniških ur žrtvovati za vzdrževanje pridobljenega znanja na instrumentih katere se učijo. Učitelji pa bodo kratek pedagoški predah poleg počitka izkoristili za udeležbo na raznih strokovnih sestankih in seminarjih. Tako se bodo učenci in učitelji odpočili in nabrali novih moči za učenje in odgovorno pedagoško delo, ki jih čaka v drugem polletju. Za preteklo polletje pa lahko upravičeno rečemo, da je bilo uspešno.

Na jeseniški glasbeni šoli si glasbeno vzgojo lahko pridobi le omejeno število učencev. Vzrok za to je v pomanjkanju ustreznega strokovnega kadra. Šola ne razpolaga s stanovanji, ki so pogoj, da bi angažirala nekatere potrebne pedagoge. Tudi šolski prostori ne ustrezajo za normalni pouk. Pedagogi si med seboj odstopajo učilnice in tako pomagajo drug drugemu. Tudi pisarna ravnatelja in administracije ter pregrajeni hodniki, so učilnice! Pouk se odvija pod ne-normalnimi pogoji, časovno pa tudi v poznih večernih urah (celo do 21.30), kar nikakor ni primerno za učence stare od 13 do 14 let. O vseh teh in še drugih problemih bi se lahko še veliko povedalo. Ali na srečo učencev in vseh odgovornih za glasbeno izobraževanje mladih, se s prizadevnim delom in ogromnim razumevanjem pedagogov in uprave šole, obstoječi problemi iz leta v leto spreminjajo v zelo uspešno delo, katero je bilo prisotno tudi na koncu tega polletja.

Šola ima trenutno sedem stalnih učiteljev glasbe. Njim pomagata še šest honorarnih sodelavcev, ki na šoli poučujejo po pogodbi o delu. Tako skromno število pedagogov (tisti s pogodbo o delu imajo omejeno število učnih ur) opravlja ogromno pedagoško delo. Okoli 140 učencev je razporejenih po oddelkih klavirja, harmonik, godal (violina, čelo, kontrabas), pihal (flauta, klarinet), trobil (trobente, rogovi, tenorji, pozavne) in nauka o glasbi. Na šoli delujejo še: zbor cicibanov,

zbor učencev nauka o glasbi, pihalni kvintet in druge glasbene skupine ter harmonikarski in godalni orkester. V Kranjski gori imajo še dislocirani oddelki s 23 učenci (klavir, harmonika, čelo in nauka o glasbi). Tako organizirani pouk, kljub težkim delovnim pogojem in majhnemu številu pedagogov, daje dobre učne rezultate. Uspeh pravkar sklenjenega polletja je odličan. Slabih ocen ni. Manj uspešni učenci so samo tisti, ko so bili bolni ali podobno. Razlika pri učencih je le v tem, da so eni bolj, drugi manj talentirani za glasbo.

Tako uspešnemu delu učencev in pedagogov je treba dodati številne nastope učencev na raznih kulturnih prireditvah, razstavah, mladinskih manifestacijah, na občinskih zbiorih... Učenci so nastopali posamično kot solisti ob spremljavi klavirja in v skupinah. Posebni dogodek za starše, učence in pedagoge so interne produkcije, na katerih nastopajo učenci vseh razredov. Na eni produkciji se izvede tudi čez 30 točk. Na drugi interni produkciji (v preteklem polletju so bile tri), 11. januarja, je v 32 točkah nastopilo 42 učencev in pevski zbor učencev 4. razreda nauka o glasbi! To so številke, ki potrjujejo zavzetost delavcev glasbene šole Jesenice. Delavci Glasbene šole Jesenice upravičeno pričakujejo več pozornosti in posluha za rešitev raznih problemov, ki obremenjujejo njihovo odgovorno, vendar uspešno delo.

F. Ropret

V SPOMIN AKTIVISTU IN INTERNIRANCU IGNACU REPOVŽU

V soboto, 26. januarja smo se na pokopališču na Blejski Dobravi za vedno poslovili od nekdanjega aktivista narodnoosvobodilne borbe in interniranca IG-NACA REPOVŽA, upokojenega železarja.

Pokojni Ignac Repovž se je rodil 24. julija 1911 v Goljku pri Trebnjem na Dolenjskem v delavski družini z desetimi otroki. Zaradi številne družine in pomanjkanja se je moral že s štirinajstimi leti postaviti na lastne noge in si sam služiti vsakdanji kruh. Izučil se je za židarja in se po odsluženju vojaškega roka poslovil od rojstne Dolenjske in prišel za kruhom na Jesenice. Leta 1932 je dobil kot židar zaposlitev pri takratnem gradbenem podjetju Slograd, v predvojni Kranjski industrijski družbi, današnji Železarni, pa je začel delati januarja 1940. Največ časa je delal v martinarni, zadnjih šest let pred invalidsko upokojitvijo pa na nabavni službi.

POHVALE ZA PRIZADEVANJE PRI UREJANJU OKOLICE

Komisija za uredniševanje nalog v zvezi z akcijo »lepe rože in urejena okolica« pri Turističnem društvu Jesenice je sklenila, da se za posebno prizadevanje pri gojenju rož in urejanju okolice, posebno pohvali naslednje prebivalce na Javorniku in Koroški Beli:

Društvo upokojencev Javornik Koroška Bela, Andreja Beg, Anica Brze, Pavla Čučnik, Milana Dolinarja, Rozka Damenka, Julija

Zaradi svojega delavskega izvora je kmalu doumel kapitalistično izkoriščanje in pomen razrednega boja za boljše socialno ureditev. Srečal se je z napredno usmerjenimi delavci in se tako predajal boju delavskega razreda za njegove zgodovinske cilje. Velik vpliv nanj je imel komunist in kasneje prvoborec NOB Polde Stražišar, ki ga je tudi navdušil za aktivno sodelovanje v Osvobodilni fronti ob okupaciji naše domovine. Njegovo delovanje v narodnoosvobodilnem gibanju ni ostalo prikrito nemškemu okupatorju, ki ga je februarja 1942 aretiral. Po zasliševanju in mučenju v zaporih Kovacheve hiše na Jesenicah, so ga odpeljali v Begunje, kjer ni klonil nečloveškemu ravnanju okupatorja z njim. Pred okupatorjem je stal zavrzan, vendar nem – ničesar ni vedel o sodelavcih Osvobodilne fronte. Sredi marca 1942 je bil interniran v zloglasno taborišče Dachau, kjer je postal le gola številka v sredini, kjer je vsak dan kosila smrt in so pele bikovke. Njegov odpor do svojih krivnikov, trdoživost in volja po vrnitvi so ga ohranili in po osvoboditvi se je znova vrnil na železarske Jesenice, sicer fizično skrajno izčrpan, toda vrnil se je v svobodno domovino.

To mu je dalo novih moči, žal pa mu to ni moglo zbristati posledice taborišča. Zahrbna bolezen ga je atom za atomom uničevala tako, da je moral mnogo prezgodaj za vedno zapustiti svoje najdražje, svoje sorce in delovne tovariše in tiste, ki smo skupaj z njim trpeli v taborišču. IK

OBČNI ZBOR FOTO KLUBA ANDREJ PREŠEREN JESENICE

V sredo, 23. januarja, je imel Foto klub Andrej Prešeren Jesenice svoj redni letni občni zbor. O delu v preteklem letu je govoril predsednik Franci Črv, ki je med drugim dejal, da je bilo delovanje zelo uspešno. V razstavnem oknu na železniški postaji so pripravili 18 fotoreportаж z 204 slikami. Pri tem so največ sodelovali Franci Črv, Franc Sluga in Andrej Malenšek. Andreju Prešernu, po katerem nosi njihov klub ime, so odkrili spominsko ploščo v Podhodu. S svojimi prispevki so sodelovali na številnih razstavah fotografij. Tako so bili na razstavi jugoslovanske fotografije, na razstavi v republiškem merilu so zasedli peto mesto, z 31 fotografijami so sodelovali na razstavi fotokluba Beljak v Warmbadu in pripravili peto medklubsko razstavo fotografije in barvnih diapozitivov. V okviru kluba so bili delovni mladinci in

pionirji, posebno v fotokroških šolah.

Za posebno prizadevanje in uspešno delo so Izidorju Trojarju podelili na živ učiteljsko foto-kino zveze. Jožeta Poljanca iz Radovljice so podelili plaketo Andreju Prešeren za uspešno sodelovanje. Ob tej priliki so izročili tudi priznanje udeležencem na mladinski razstavi, ki jo je pripravil foto klub Brežice. Sašo Valjavec in Marko Zupan sta prejela srebrno plaketo, Branka Čušin pa bronasto.

Na občnem zboru so nakazali temeljne naloge za delovanje v bodoče in se dogovorili za sodelovanje s filmsko skupino ODEON, ki zopet postala delavna.

Na kraju občnega zbora je Jaki ČOP prikazal okrog 180 diapozitivov gora in gorenjske krajine.

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON

VPLINJEVANJE PREMOGA S POSTOPKOM SHELL-KOPPERS

V Hamburgu je v oktobru pričela obratovati poskusna naprava za vplinjavanje premoga s postopkom Shell-Koppers z dnevno porabo 150 ton premoga. Za njeno gradnjo so porabili 60 milij. nemških mark.

Po prvi obratovalni fazi, v kateri je bilo predelano 1000 ton črnega premoga, so pričeli z dejanskim poskusnim programom z uporabo raznih vrst premoga. Osnovni namen raziskav je da ugotovijo tehnične pogoje, ki so potrebni za načrtovanje in prodajo demonstracijske naprave, ki bi lahko dnevno predelala

1000 ton premoga. Takšna naprava, ki bi naj pričela obratovati v letih 1983–1984, bi morala biti že obratovalno popolna, čeprav njena ekonomičnost še ne bo dosežena. Sele naprava, ki bi lahko dnevno predelala 2000 do 2500 ton premoga in bi naj pričela obratovati leta 1990, bo lahko tudi ekonomsko uspešna.

Naprava Shell-Koppers ima za tehnično osnovo predelavo premogovega prahu v lebdem stanju. Premog najprej posušijo in zmlejejo v fini prah ter nato pod pritiskom dozirajo v reaktor. Vplinjavanje poteka z delno oksidacijo premoga s kisikom (ali zrakom) in vodno paro. Temperatura reakcije se giblje med 1800 in 2000 stop. Celzija, medtem ko temperatura ob zaključku reakcije običajno ne presega 1400 do 1500 stop. Celzija. Obratovalni pritisk je 30 barov.

Reaktor te poskusne naprave je kotel pod pritiskom, pri katerem kontrolirajo temperaturo sten s posebnim hladilnim sistemom. Za bodoče komercialne naprave predvidevajo še bolj razvite reaktorje, ki bodo imeli enostavnejšo konstrukcijo.

Premog je pri tem postopku skoraj popolnoma vplinjen, saj dosega faktor izkoriščenja, glede na vrsto premoga, vsaj 98 %. Pepel iz premoga delno aglomerira in njegov glavni del odstranijo kot žlindro v hladilni sistem pod reaktorjem. Vsebnost ostanka ogljika v pepelu je izredno nizka. Ostali del pepela odhaja v obliki prašnih delcev z dimnimi plini na zgornjem delu

reaktorja in zaradi visoke temperature na svoji poti ogreva parni kotel.

V napravi za čiščenje dimnih plinov odstranijo prašne delce pod en mg/kub. m. Ohlajeni in očiščeni plin vsebuje še žveple spojine, sledi amoniak in cianovodika. Pred uporabo je treba te primese odstraniti oziroma pretvoriti v neškodljive spojine.

Na porabo kisika in vodne pare vpliva kakovost uporabljenega premoga. Za črni premog je potrebno od 0,9 do 1,2 ton kisika na tono premoga brez vode in pepela. Za rjavi premog se giblje ta številka okoli 0,7. Poraba vodne pare je nizka, in sicer pri črnem premogu samo 7 % porabljenega premoga. Pri vplinjavanju rjavega premoga in uporabi zraka namesto kisika vodne pare sploh ni treba.

Iz tone črnega premoga je mogoče dobiti okoli 2000 kub. plina in razmerje ogljikov oksid/vodik (CO/H₂) leži pri ugodnih obratovalnih pogojih in minimalni porabi vodne pare med 1 in 2,4. Korištnost vrednost plina pri uporabi kisika je 27 kcal/kub. m in toplotni izkoristek se giblje okoli 80 %.

Sestava plina je naslednja: ogljikov oksid – 65,2 %; vodik – 25,5 %; ogljikov dioksid – 0,2 %; žveplovodik – 0,3 %; dušik in ostali plini – 8,2 %.

Poleg toplote, ki je kemično vezana v plinu, je mogoče izkoristiti tudi nadaljnjih 14 % toplotne vsebnosti premoga ogrevanje parnega kotla z dimnimi plini.

GLASBA IN OKUS

Okus je način zaznavanja sveta okoli nas in tudi zaznavanja nas samih. Čutilo, ki ga imamo v ustih zama, da vemo kaj jemo (in ni samo zato, da bi bolj ali manj uživali pri jedi in pitju, ampak je njegov namen tudi ščititi telo pred nazdravnimi snovmi, ki bi jih sicer pojedli) imenujemo okus. Prav tako imenujemo okus tudi sposobnosti zbiranja med različnimi možnostmi, ki se nam ponujajo. »Ta ima dober (slab) okus« večkrat rečemo in pri tem mislimo na človeka, ki se je (ne) posrečeno odločil za neko dejanje (sodimo seveda največkrat z našega gledišča).

Velikokrat tudi slišimo variacije na temo »kaj se tu more, vsak ima svoj okus«. Ali ima res vsak svoj okus? Poglejmo si na primer srmežljivo se prebujajočo polemiko (polemos grš. — bitka) okoli glasbe in ljubiteljev iste. V Železaru je bilo zaslediti članek, ki je vzdignil svoj glas proti tako imenovani zabavni (disco) glasbi. Okarakterizira jo kot neumno, poneumljajočo, bedasto itd.: metaforično bi morda lahko rekli kot hoja oslepelega osla v krogu, ki ga določa mlin za mletje žita. Hočemo reči: ponavljanje istega ritma, istih gibov v neskončnost, ki ima za posledico neskončno monotonost — bejavost. Glasba tipa: »Daddy cool I am crazy like a fool (svobodni prevod: kar mirno kri očka, jaz sem zmešan kot norec), grajena na besedilih, ki jih sestavlja pet besed in ponavljanje joči se poudarjeni in do skrajnosti poenostavljen ritem, je postala glasba milijonov mladih.

Različni okusi? Seveda v tem svetu ni samo disco glasba, je tudi zvok, ki se »drugače sliši« in ga imenujemo narodno-zabavna ali samo zabavna glasba. Kakšnih večjih kvaliteten razlik ni, ker je že namen teh zvrsti isti: na lahek (s »stancanjem«) način zaslužiti velike denarje in na primitiven način zabavati ljudi. Pri tem se seveda skrivajo za fasado »življenjskih besedil« ali nekakšne filozofije življenja, ki se skuša izraziti skozi čveka-

nje o ljubezni (ljubavi), o solzah (oči so mi pune suza: proplakače zora; u srcu krijem svojo bol), zakaj si taka z menoj, ja nisam kockar ali gubim, žametne noči, čarobna luna ob morju, en dan ljubezni (Buldožerji so zapeli dan bolezn), pa teološko vprašanje Slovenija — od kod lepote tvoje, pa idila tri palme na otoku sreče, pa zlate mamice in tako dalje, dalje, dalje...

Pravzaprav sem do sedaj omenil le en pol polemike. Drugi pol sem slučajno slišal prek lokalne radijske postaje Triglav Jesenice (slučajno pravim zato, ker nisem poslušalec te radijske postaje, ampak sem ter tja ujamem kakšen »fragment« veselega programa), ko je vodja oddaje Stop zelena luč (kakšna neverjetna duhovnost) prebral pismo nekega ljubitelja punk glasbe (če sem prav razumel — rock glasbe), ki punk (rock) izpostavi nasprotju tako imenovani zabavni glasbi. Vodja oddaje (navajam po spominu) odgovarja o različnih okusih, o tem da punk (rock) glasbe ne pozna, ampak kot je nekje prebral ta glasba (punk) ni kaj prida (morda pri tovarišu Verbiču, ki je nekaj let preživel na zahodu in je fenomen kapitalistične gnolobe proučeval in to na kraju

samem in se boji kapitalističnih vplivov na našo družbo kot hudič križa): po podružbljanju programa skozi upoštevanja želja naših poslušalcev, ki pa po drugi strani prav zaradi obstoječe programske politike nimajo prilike slišati tudi glasbe, ki je korektnije narejena in ima pošten odnos do poslušalca. Podružbljanje je tudi in predvsem vzgoja, ki ima za cilj človeka usposobiti, da si zgradi adekvatno sliko svetovnega dogajanja in da v skladu s tem ravna v svoji vsakdanji praksi.

O izvoru rocka naj omenim samo to, da je rasel in se razvijal vzporedno z revolucionarnimi gibanji (60-tih in začetku 70-ih let. To je bila glasba mladih, ki jih obstoječe stanje ni zadovoljevalo: in iz teh korenin se rock naprej razvija v punk rock novi val: skratka v glasbo, ki išče izhoda iz začaranega kroga neumnosti, verižništva in šablonskosti modernega industrijskega sveta.

Ljudje smo različni, vendar nas družijo sorodni okusi. Nihče ne more do konca zrelativizirati vrednot, ki jih sprejemamo ljudje z vednostjo, da je to dobro, da je dostojno človeka — njegovih potencialov s katerimi ga je obdarila narava in, ki jim je potrebno posvetiti vso pozornost, da ne utonejo v »brutalni povprečnosti« (Marx) in zlagani idiliki (če nekoliko parodiramo »mama Helena, ne sežem ti do kolena«. Okusi.

Franc Treven

44 RAZSTAVLJALCEV IZ ŠESTIH GORENJSKIH SKUPIN

V soboto, 26. januarja, so v organizaciji likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, v Delavskem domu na Jesenicah odprli že drugo letošnjo likovno razstavo. Tokrat se s svojimi likovnimi deli predstavljajo 44 avtorjev iz gorenjskih likovnih skupin: Domžale, Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in

Tržič. Že po običaju so ob otvoritvi izvajale krajski kulturni program mlade pianistke, učenke Glasbene šole pod vodstvom svoje pedagoginje Rajke Pejič: Marjetka VELEPEČ, Tanja STEBLAJ, Marta MESEC in Maja KOMEL.

O pomenu ustvarjalne amaterske likovne tvorbnosti na Gorenjskem je spregovoril umetnostni zgodovinar in predsednik združenja likovnih skupin Slovenije dr. Cene Avguštin. Jeseniška razstava je že drugi prikaz amaterske likovne tvorbnosti na Gorenjskem, katere organizacijo je izvedla Zveza kulturnih organizacij občine Radovljica, medtem ko je prvo pregledno razstavo leta 1978 organiziralo likovno društvo Iskra iz Kranja.

Poudaril je, da prikaz gorenjske amaterske likovne tvorbnosti prav nič ne zaostaja za podobnim slovenskim pregledom, ki ga vsako leto organizira Zveza kulturnih organizacij Slovenije. Menil je, da je ideja o vsakotnem prikazu gorenjske likovne dejavnosti zelo spodbudna in izrazil prepričanje, da bo letos pobudi, likovnikov Iskre in likovnikom radovljiške občine sledila neka druga organizirana likovna skupina Gorenjske. Druga pregledna razstava je bila doslej predstavljena že na Bledu, v Domžalah, Škofji Loki in v Radovljici.

Po teh uvodnih besedah je dr. Avguštin predstavil vsa razstavljena dela, ki so po tematski in risarskih ter slikarskih stilih zelo pestra. Od krajine do simbolike in od čistega realizma do poimresionalizma in nadrealizma. Okrog trideset navzočih je pozorno spremljalo njegovo razlaganje, ki je bila tudi tokrat zelo kvalitetna in nazorna ura »likovnega pouka«.

Razstava likovnih del gorenjskih slikarjev bo odprta do vključno 6. februarja vsak dan, razen nedelje, od 9. do 12. in od 16. do 19. ure.

Ta čas pa jeseniški dolgovci pripravljajo tudi že tretjo letošnjo slikarsko razstavo in sicer se bodo tokrat po programu ob slovenskem kulturnem prazniku kolektivno predstavili s svojimi deli. Razstavo bodo odprli na predvečer 8. februarja — slovenskega kulturnega praznika.

PRIKAZ NAJLEPŠIH ROŽ V LANSKEM LETU

Kot smo že poročali, Planinsko društvo Javornik Koroska Bela vsak četrtek ob 18. uri prikazuje barvne diapozitive z različno tematiko v svoji planinski sobi, v prvem nadstropju doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku. V okviru tega bodo 14. februarja prvič prikazali balkone, okne in vrtove, ki so bili lani na Jesenicah in okolici najlepše okrašeni z rožami. Vsi lastniki teh rož bodo prejeli posebna pisna priznanja, ki jih bo Turistično društvo Jesenice izročilo na občnem zboru meseca marca.

RAZPIS ZA POSEBNA PRIZNANJA OB 8. MARCU

Svet za spremljanje družbeno ekonomskega položaja žensk pri predsedstvu občinske konference SZDL Jesenice je v letu 1978 sprejel sklep, da bo za posebne dosežke na področju družbenopolitične in družbene dejavnosti enkrat letno podeljeval posebna priznanja.

Na osnovi tega sklepa razpisuje svet za spremljanje družbeno ekonomskega položaja žensk za leto 1980

OSEM PRIZNANJ SVETA ZA SPREMLJANJE DRUŽBENO EKONOMSKEGA POLOŽAJA ŽENSK

Priznanje se podeljuje tistim posameznicam in organizacijam, ki so s svojim delom med vojno, v vojnih letih in po vojni in s svojimi osebnimi kvaliteta prispevali k dosežkom trajnejšega pomena in so s tem vplivale na uveljavljanje in razvoj socialističnega družbenopolitičnega sistema, socialističnih družbenih odnosov, na razvoj samoupravljanja in delegatskih odnosov, zlasti pa za dosežke, ki pospešujejo neposredno uveljavljanje enakopravnosti žensk in drugih ljudi na vseh področjih in v oblikah družbenega življenja.

PRIZNANJA BODO SLOVESNO PODELJENA OB PRAZNOVANJU DNEVA ŽENA — 8. MARCU

Predloge za podelitev priznanj lahko podajo krajevne in občinske organizacije socialistične zveze, delovne in druge organizacije, samoupravne skupnosti, občani ter komisija za podelitev priznanj sveta.

Predlog mora biti obrazložen v skladu z merili o podeljevanju priznanj. Predlog mora biti podan v pisni obliki in posredovan na občinsko konferenco SZDL Jesenice do 15. februarja 1980.

V mali dvorani in čitalnici delavskega doma na Jesenicah svoja dela razstavljajo 44 gorenjskih slikarjev. (Foto B. Blenkuš)

Železarski globus

POLJSKA

V severozahodni Poljski v bližini mesta Suwalki so pričeli s pripravi za izkoriščanje pred dvemi leti odkritega nahajališča železove rude s skupnimi rezervami približno milijardo ton magnetita. Ruda se nahaja 850 m pod zemeljsko površino. Predvidevajo, da bodo pričeli izkoriščati rudo v letu 1985. Doslej so

poljske železarne uporabljale v glavnem uvoženo železovo rudo, ki jo 70% dobavljajo Sovjetska zveza, ostane pa Švedska in Brazilija. Domače rude so nakopali leta 1970 2,6 milij. ton, leta 1975 1,2 milij. ton in leta 1978 samo še 529.000 ton. Poljske železarne pričakujejo, da bo novo nahajališče z začetno letno proizvodnjo pet milij. ton in kasnejšim postopnim povečanjem na okoli 30 milij. ton pokrilo znaten del potreb. Leta 1978 so poljske železarne uvozile skupno 17,2 milij. ton železove rude.

Sodelavka v obratu družbene prehrane (SK)

SPOMINSKO SMUČARSKO TEKMOVANJE V CERKNEM

Šest borcev NOV z Jesenic se nas je v mrzlem kombiju, toda z veliko toplino v srcu napotilo proti prizorišču prvih smučarskih tekmovanj v patrolnem teku, v slalomu in skokih v okupirani Evropi pred 35 leti v Cerkno.

Tine Sranc, borec Gradnikove brigade, udeleženec takratnih tekm. Jože Knific, borec član pihalnega orkestra IX. korpusa, Leopold Toman, borec 31. divizije, Srečko Štern, borec koksarskega oddreda, Zdravko Sporn, obveščevalec koksarskega oddreda in Ivan Saksida, obveščevalni oficir koksarskega oddreda. Glavno besedo ima Tina, »mu ne gre v glav«, da gremo po petintridesetih letih brez dnevnice na spominsko tekmovanje v Cerkno. Drugim bolj ali manj pomembnim tekmovalcem pa ne zadošča 80 ali 100 starih jurjev na dan v super A hotelih. Ja, borci moramo biti za zgled. Koliko časa pa še, mogoče ne dolgo. Daj no mir, saj nič ne moremo preobrniti, tako smo jih navadili, no prav tako, mi gremo naprej, nazaj ni mogoče. Hudica, tale Čelenski kombi je pa res ledenica. Kaj jamraš, kako pa je bilo takrat, ko ga je bilo meter suhega snega, pa precej pod ničlo, pa Svabi in beli, bilo jih je kot listja in trave, kamor si stopil, povsod zelenici, povsod poka, spredaj, zadaj, od strani, od zgoraj. Bilo jih je na tisoče, mi pa zdesetkani, pa nas niso. Prestali smo zadnjo ofenzivo, ki so jo zagrizeni fašisti pripravili, čeprav so vedeli, da jim bide zadnja ura. Hudo je bilo na Jesenicah, na Poreznu, mnogo naših je padlo. Mi smo zmagali, gremo naprej!

Pred ofenzivo 1945. leta so bili Nemci v Idriji, Škofji Loki, Kranju, na Jesenicah, v Tolminu, Gorici, Postojni, Ljubljani, okoli in okoli. V Cerknem pa je bil XI. korpus, XXXI. divizija z vsemi potrebnimi zalednimi enotami, med drugim tudi z delavnic za izdelovanje smuč, ki jo je na ukaz štaba XXXI. divizije organiziral in vodil Rudi Finžgar. Smučarji borci so potrebovali za uspešnejši boj proti sovražniiku smuč.

Da bi ugotovili, koliko je smučarjev, koliko je borcev, ki znajo smučati in da bi organizirali smučarsko četo, je prišel ukaz o izvedbi smučarskega tekmovanja. 21. in 22. januarja 1945 so prišli z bojnimi položaji, dobili so smuč in številke in odšli na štart. Bilo je slovesno: V patrolnem teku je zmagala ekipa Prešernove brigade, ki jo je vodil Roman Stana, v veleslalomu je bil med prvimi Stefe iz Tržiča, v skokih pa je zmagal Rudi Finžgar, ki je skočil 31 metrov. Ob »veliki« skakalnici, je bilo slovesno. Igrala je godba na pihala IX. korpusa. Knificovi: Jože, Mirko in Ivan, vsi trije smučarji, so morali igrati, radi bi seveda tekmovali.

Z godbo smo prikorakali v Cerkno, sodelovali smo v kulturnih programih, igrali smo ob skakalnici, kjer je bila razglasitev rezultatov, se spominja Jože, »no pa tudi smuč ni bilo za vse, kaj se more, tako je bilo« Ti si jo pa šel, kot bi nesel telegram, je eden oponesel Tina. »Šlo je zares,« je dobil odgovor, »ni bilo kar tako. Svabi 20 kilometrov od Cerknega, mi pa tekme, veš kaj je to takrat pomnilo.«

Ura je 8 in 5 minut, na trgu v Cerknem godba na pihala čaka udeležence iz vseh krajev. Tu so že Kranjskogorci: Janko Sekli, Franc Gasperin, Boris Oitzi. Prišli so z osebnim avtomobilom, mi pa premraženi s kombijem. Stiski rok, objemanje, godba zaigra, postane topleje. Spet smo tu, lepo je, kakšen sprejem. Gostoljubje do bivših borcev je prav tako kot pred 35 leti. Godba, prebivalci Cerknega in borci smučarji smo v povorki odšli do nove šole. Pred šolo so učenci in prebivalci pozdravili borce. Govoril je predsednik krajevn-

ga odbora ZB NOV Cerkno in obudil spomine na teške dni pred 35 leti. Poklonili smo se spominu padlih borcev. Sledil je kratek kulturni program.

Borci tekmovalci so dobili rdeče nagelne, značke in štartne številke, kar pomeni: da bo šlo zares. Tekmovalni progji za tek in veleslalom sta bili na Cerknjanskem vrhu. Priprave pred štartom so resne. Tri borci NOV tekmovalce in šestintrideset tekmovalcev borcev NOV je bilo na štartu.

Ob 10. uri so Polška Švigelj, Milena Jakim in Tončka Berlić, znane smučarke, aktivistke in borce pripravljene. Prva se pože na veleslalomsko progo Milena, in za njo še obe sotekmovalki. Za njimi se postavi na štartno mesto Miloš Jocič, za njim pa se junaško pože Lušina, borec dražgoške bitke, soorganizator vsakoletnih prireditvev Po stezah partizanske Jelovice in rezervni podpolkovnik. Na štartu je tudi Rudi Finžgar, vodja smučarske delavnice v Cerknem, pravak v smučarskih skokih pred 35 leti, junak Planice, bivši vodja tovarne športnega orodja Elan Begunje. Kot zadnji se pože med vraticami Miloš Rutar.

Za borci so štartale še cicibanke, za njimi pa cicibani. Osemdeset jih je bilo in zagrizeno ter korajžno so vjugali med vraticami. »Poglejte jih, zanamci so tu. Smučarjev za Titove elitne čete, če bo treba, ne bo zmanjkalo,« so govorili nekdanji borci.

Tudi na štartu za smučarski tek je bilo živahno, spet priprave, spet vzpodbujanje in zagrizen boj s kilometri. »Se imajo kondicijo, pogled, Ferdo Kravanja, 70 jih bo letos, teče kot mladenič,« se sliši med gledalci. V smučino se pože naš Knific, bivši reprezentant in olimpijec, za njim Matevž Kordež, tudi olimpijec, pa Jože Švigelj, Zdravko Sporn, Srečko Štern, Toman sami »asit. Vsi junaki na vse ali nič, saj je tako, kot pred vojno in še nekaj let po vojni, ko so se 20-letni mladeniči pogajali po smučarskih progah doma in v tujini.

Po tekmovanju so nas domačini povabili na partizanski golaž v hotel Eta. V dvorani tovarne Eta je sledil partizanski miting in razglasitev rezultatov. V nabito polni dvorani (okrog 250 ljudi) je pozdravil borce in ostale udeležence predsednik krajevn skupnosti. Za njim je spregovoril nekdanji komisar XXXI. divizije tovarš Ivan Franko-Iztok. Po spontanem pozdravu je med drugim dejal, da smučarska delavnica in smučarsko tekmovanje pred 35 leti v samostojni državi Cerkno, kjer je vladala ljudska oblast pod zaščito partizanske vojske, ni bil hobi, pač pa resne priprave na zadnji spopad. Dišalo je po ofenzivi, pripravljeni smo se nanjo in ne smemo na presenečeni smo si zatrevali. Sovražnika moramo pregnati, to je bilo naše vodilo pred 35 leti.

Po njegovem govoru so prireditve popestrile kulturne skupine iz Cerkna in iz Železnikov. Zanimiv je bil skeč, v katerem sta se pogovarjala Hitler in Musolini o kapitulaciji in izrazila skrb za fašizem po njunem koncu.

Sledila je razglasitev rezultatov. Najboljši so prejeli spominske kolajne, vsi nastopajoči pa lepe spominske diplome. Posebna priznanja so prejeli tisti tekmovalci borci NOV, ki so tekmovali pred 35 leti. V veleslalomu je zmagal Janko Sekli iz Kranjske gore, v teku pa Jože Zvan iz Bohinjske Bistrice.

Prireditelja smučarski klub Eta Cerkno in krajevni odbor ZB NOV Cerkno sta celodnevno slovesnost pripravila in izvedla z zadovoljstvom vseh prisotnih. Poslovili smo se le za kratek čas, kajti prihodnje leto se spet vidimo.

Ivan Saksida

SEJA RAZŠIRJENEGA ODBORA ZA ZIMSKI POHOD NA STOL

V četrtek, 24. januarja, je bila seja razširjenega odbora za zimski spominski pohod na Stol, ki bo letos v dneh od 15. do 17. februarja. Poleg članov izvršnega odbora, ki vodi in usklajuje vse akcije priprave, so bili navzoči še predstavniki teritorialne obrambe Gorenjske, pokroviteljice velike planinske in družbenopolitične prireditve, nadalje postaje GRS Jesenice, postaje milice Jesenice, PTT Kranj – enote Jesenice ter predstavniki nekaterih planinskih društev, borbevalskih in drugih organizacij.

Naprej so člani razširjenega odbora poslušali kratko poročilo o dosedanjih pripravah na jubilejni, tokrat že 15. pohod. Izvršni odbor je z rednim delom začel že v lanskem novembru in od takrat dalje se redno sestaja ter koordinira in usklajuje delo. Čeprav za letošnji pohod ni bilo članov kot doslej, pa se nemočno počaka, da pa se premalo ljudi za izvrševanje vseh nalog. Čeprav so člani izvršnega odbora že takoj v začetku sklenili, da mora biti jubilejni pohod kar najbolj skrbno in uspešno organiziran, pa se še sedaj očitno kaže, da ne bo šlo brez težav. Poseben problem se letos pojavlja pri Valvasorju, kjer ni več na razpolago granicarsko karavla, v kateri so na vseh dosedanjih pohodih delali člani tehničnih služb. Karavla ima novega lastnika, v njej pa ni več granicarjev. Kljub prizadevanjem odbor še vedno ni našel rešitve, da bi se z novim lastnikom uredilo, da bi v karavli našle mesto vsaj tehnične službe. Na seji izvršnega odbora je bilo sklenjeno, da se še enkrat poizkusi urediti neprijetno situacijo, kajti v nasprotnem primeru se obotljajo dodatne težave. Delo bi potem namreč moralo potekati po sotorci, to pa pomeni, da ob velikih gnečah več tisoč pohodnikov oba dneva ne bo ustreznega mesta za člane tehničnih služb, ki morajo vpisovati in tiskati pohodne knjižice, skrbeti za evidenco večkratnih udeležencev in druga opravila. Nadalje so se na seji seznanili tudi s potekom proslav pred Valvasorjevim domom, s katerimi bodo oba dneva udeleženci počastili spomin na borbo jeseniške čete 20. februarja leta 1942 na Stolu. V petek, 15. februarja bo proslava ob 11. uri pred Valvasorjevim domom, kjer se bodo zbrali udeleženci mladinskega pohoda, ki bodo izvedli pohod po poteh Cankarjeve bataljona. Na proslavi bodo mladim opisali februarško bitko na Stolu preživeli udeleženci bitke, kulturni program pa bodo pripravili učenci osnovne šole Karavanski kurirji NOB Koroška Bela.

V soboto in nedeljo bo proslava ob 13.30. V primeru, da ne bo mogoč vzpon na vrh Stola, pa bo proslava oba dneva ob 12. uri, prav tako pred Valvasorjevim domom. V soboto bo slavnostni govornik častni predsednik Planinske zveze Slovenije dr. Miha Potočnik, v nedeljo pa medobčinski sekretar ZKS za Gorenjsko Zdravko Krivna. Oba dneva bodo v kulturnem programu sodelovali pevci in recitatorji iz jeseniške občine.

Na seji je predstavnik GRS Jesenice člane razširjenega odbora seznanil, da bodo tudi letos gorski reševalci in alpinisti iz jeseniške in radovljanske občine v celoti prevzeli skrb nad varnostjo vseh udeležencev. Utrdili bodo pot in jo na nevarnih mestih tudi ustrezno zavarovali. Odločitev o tem, ali bo mogoč vzpon na vrh Stola, bodo člani GRS skupaj z vodstvom pohoda sprejeli v petek, 15. februarja dopoldne. Seveda tudi letos ne bo dopustno nobeno tveganje za vzpon v nemogočih razmerah, saj je na prvem mestu varnost vseh udeležencev.

IGRE V ZDRAVJU JE MOČ

Danes nadaljujemo s objavljanim vaj, ki jih bodo ekipe osmih slovenskih delovnih organizacij izvajale na tekmovanju v zdravju je moč. Čas hitro teče, še slab mesec je pred ekipo naše železarne, potem pa bo v Novem mestu šlo zares.

21. Z ŽOGO MED GLAVAMA:

V tej igri tekmujejo štiri moški in štiri ženske iz starejših starostnih skupin. Odbojkarstvo žogo nosita po en moški in ena ženska med glavama po 20 m dolgi progi, na kateri je vsake 2 m postavljen pokončni drog. Če jima žoga pade med slalomom na tla jo morata pobrati in nadaljevati iz mesta, kjer sta jo izgubila. Nazaj na start se vrata po zunanji strani proge naravnost, kjer izročita žogo naslednjemu paru. Ekipe tekmujeta istočasno. Zmaga tista, ki je prva prišla skozi cilj.

22. SLALOM NA SMUČKAH:

Tekmujejo najmlajši pari iz vsake ekipe, po en moški in ena ženska. Par stoji na dveh deskah dolgih 100 cm in širokih 20 cm. 30 cm od začetka in trideset cm od konca deske sta dva jermena pod katere je mogoče vtakniti stopala. Če hoče par hoditi, morata oba hkrati dvigati noge. Proga je dolga 20 m, na njej pa so naslednje ovire:

Poseben poudarek je bil dan tudi čistoti na pohodu. Vsako leto se namreč dogaja, da posamezniki odmetavajo najrazličnejše predmete, od konzerv do papirja, polivinilastih predmetov in olupkov. Seveda navadno vso to nesnago po pohodu pokrije sneg, pokaže pa se šele potem, ko sneg skopni. Letos bodo z najrazličnejšimi obvestili opozarjali udeležence na čistočo, poleg tega pa bo izvršni odbor sestavil posebno skupino, ki bo potem, ko sneg skopnel, očistila pot do vrha Stola.

Za letošnji jubilejni pohod bodo poskrbeli tudi za lepšo okrasitev krajevne skupnosti Zirovnica v dneh pohoda. Ta kraj je namreč izhodiščna točka za vzpon do Valvasorjevega doma in potem naprej do vrha. Sam pohod bo seveda tudi popestrila razstava o vseh dosedanjih štirinajstih pohodih, ki bo odprta v prostorih AMD Zirovnica. Lahko si jo bodo ogledali vsi udeleženci. Tako kot na dosedanjih pohodih bo tudi tokrat pri Valvasorjevem domu delala PTT služba s posebnim spominskim žigom.

Pri organizaciji jubilejnega spominskega pohoda bodo tudi tokrat sodelovali predstavniki teritorialne obrambe z območja Gorenjske, postaje milice Jesenice, lovske družine Stol iz Zirovnice, borbevalska in druge organizacije iz krajevne skupnosti Zirovnica, predstavniki OZ ZSMS Jesenice in drugi.

J. Rabič

40 cm visoka pručka na petem metru, konj na sedmem metru, takoj zatem gred, tik pred ciljem element švedske skrinje.

Pručka je treba prestopiti, iti pod konjem, po gredi z eno smučko, z drugo po tleh, element pa premagati tako, da je med nogama. Na prvi 20 m se morata obrniti in progo še enkrat prehoditi. Zmaga ekipa, ki prva z obema nogama prestopi štartno – ciljno črto.

23. KOŠARKA S POTUJOČIM KOŠEM:

Štirje člani ekipe nosijo na ramah koš s premerom 80 cm, z mrežo globine 70 cm in s štirimi palicami pritrjenimi na koš dolžine 90 cm. Nosilci tečejo kar najhitreje po osem metrov široki progi, ki ima štiri cik-cak postavljena obvezna vrata na četrtem, osmem, dvajsetem in šestnajstem metru, na dvajset metriki progi. Ob tej progi so razporejeni člani nasprotnih ekipa s košarkarsko žogo v roki. Nosilci poskušajo teči tako, da nasprotnik doseže čim manj košev.

Zmaga ekipa, ki je na cilj prinesla manj žog v mreži.

24. PODAJANJE ŽOGE V LINIJI:

Vseh dvajset članov ekipe stoji v liniji, oddaljeni so po en meter od drugega. Obe ekipe tekmujeta hkrati. Vsaka ekipa ima košarkarsko žogo, ki si jo na znak za štart podajojo člani ekipe eden drugemu. Žoge ni dovoljeno metati. Zadnji jo vrata po isti poti. Zmaga ekipa, ki žogo poda večkrat v 30 sekundah.

25. METANJE ŽOGE V CILJ:

Nastopajo najstarejši trije moški in najstarejše ženske. Rokometna žoga mečejo v rokometni gol, ki je razdeljen z mrežo iz lat širine 10 cm v 24 kvadratov približno 50 x 50. Vsak ima en met. Za rezultat šteje število zadetkov. Vsako polje šteje samo enkrat.

V prihodnji številki vam bomo predstavili še zadnjih pet vaj. Prav tako upamo, da vam bomo že lahko poročali o pripravah naše ekipe, kateri člani obljubljajo, da se bodo pripravljali dvakrat na teden vse do tekmovanja 23. februarja.

B. r.

SODELOVAL SEM NA 25. TEKMOVANJU – SMUK KARAVANSKIH KURIRJEV

Vsako leto priredi krajevni odbor ZB NOV Javornik-Koroška Bela v počastitev enajstdesetletni padim kurirjem v času NOB v Karavankah tekmovanje – smuk karavanskih kurirjev. Udeležba je vsako leto množična, od najmlajših smučarjev do borcev NOB. Tudi letošnja prireditev je bila izredno dobro obiskana. Sodelovalo je veliko udeležencev iz vseh šol Gorenjske. Tekmovali so tudi delavci milice, carine, granicarjev, teritorialne enote, ZRVS, pripadniki JLA in člani osnovnih organizacij ZSMS.

Na start je 20. januarja letos čakalo več kot 500 tekmovalcev – smučarjev. Za tekmovalce sta bili pripravljene dve progi: skurir in borec. Že zgodaj jutraj smo se odpravili na Pristavo. Spremljalo nas je megleno mrzlo zimsko jutro. Toda našega navdušenja nad lepo pripravljenima programima in prireditvenim prostorom ni moglo pokvariti prav ničesar. Množice tekmovalcev so odhajale proti startu. Vsi smo nestrno pričakovali začetek tekmo-

vanja. Bodrilnih besed, tekmovalcem na startu in na progi, ni manjkalo.

Kot prvi so se pomerili med seboj borci NOB, za njimi pa smo startali mi najmlajši. Gneča na startu se je že manjšala, saj je bil na progi že tekmovalce s štartno številko 91. Nestrno sem že pričakoval, da se spustim po progi. Bila je megla in vidljivost majhna, toda kljub temu sem brez večjih napak pripeljal skozi cilj. Tako se je moje tretje zaporedno tekmovanje – sodelovanje na tej prireditvi uspešno končalo. Počakali smo še na razglasitev rezultatov in podelitev priznanj. Na izredno lepo pripravljenem prireditvenem prostoru pred domom na Pristavi je bila še zaključna slovesnost. Srečni obrazi zbranih smučarjev so govorili: tudi jaz sem sodeloval.

Meni pa je le nekaj grenilo srečo. Hudo mi je bilo, ker se tekmovalcem naše šole ni posrečilo osvojiti prvega pokala – kip borca.

Bor Rojnik, 4. b razred osnovne šole P. Voranc

REKREACIJSKO TEKMOVANJE V VELESLALOMU

Na pohodu Smučarske zveze Slovenije je bil letos prvič sprejet koledar rekreacijskih prireditev, ki bodo potekale vso zimsko sezono širom po Sloveniji. V to verigo tekmovanj se je vključil tudi smučarski klub Jesenice kot pobudnik in organizator in v soboto, 19. januarja organiziral prvo tako tekmovanje. Na primerni in dobro pripravljene veleslalomski progi PODLES v Kranjski gori, so se med seboj pomerile družine, (oče, mati in en otrok) ter posamezniki v kategorijah ženske oz. moški do in nad 35 let. Pokroviteljstvo nad tem tekmovanjem je prevzela železarne Jesenice in prav bi bilo, da bi ji v bodoče sledile tudi druge delovne organizacije v občini.

Na tekmovanje se je organizatorju prijavilo 76 tekmovalcev iz različenih krajev Slovenije, saj je bilo vabilo na tekmovanje objavljeno v DELU in DNEVNIKU, pa tudi radio in TV sta objavila povabilo na tekmovanje. Žal pa naš ŽELEZAR ni objavil pravočasno oddanega obvestila, ki bi prav gotovo pritegnil k sodelovanju še nekaj smučarjev – rekreativcev iz Gorenjske.

Če z obiskom se ne moremo biti zadovoljni, pa smo lahko nadvse zadovoljni s kvaliteto tekmovanja saj je očitno, da se v Sloveniji smuča zelo dobro in imajo taka tekmovanja prav gotovo bodočnost. Na zelo dobro pripravljenem tekmovanju so se odvijali najbolj ogroženi boji v kategorijah posameznikov. To gre predvsem za naše (nekdanje) smučarske ase, ki so se pred desetletjem ali več sodelili prav v vrh jugoslovanskega smučanja. Danes so prisotni že v obeh starostnih kategorijah do in nad 35 let, tako da je resnično užitek spremljati tak nastop. Tudi v kategorijah žensk so nastopi kvalitetni, saj tudi tu nastopajo nekdanje tekmovalke.

Število smučarjev rekreativcev se tudi v alpskem smučanju nenehno širi, tekmovalna pa pridobivajo na kvaliteti. Iz tega

razloga bi bilo smotno uvesti kategorizacijo smučarjev rekreativcev tako, kot to predlaga odbor za množičnost pri Smučarski zvezi Slovenije.

REZULTATI:

TEKMOVANJE Družin: 1. Zdravko Ana in Blaž KAVČIČ – 1.45.34 – Jesenice, 2. Janez, Ana in Barbara POGAČAR – 1.50.81 – Jesenice, 3. Vinko, Zalka in Vinko GORIČAN – 2.08.90 – Slovenj Gradec.

ŽENSKÉ NAD 35 LET: 1. Danica BENEĐIK – 37.62 – Jesenice, 2. Ana POGAČAR – 38.69 – Ljubljana, 3. Zalka GORIČAN – 1.02.11 Slovenj Gradec.

MOŠKI NAD 35 LET: 1. Janez ŠMITEK 29.16 Jesenice, 2. Jaka Sporn 29.85 Javornik, 3. Ivo POR 30.59 Jesenice, 4. Tone GARTNER 31.52 Jesenice, 5. RUSMAN 33.17 PLAMEN KROPA, 6. Rudi BENEĐIK 33.94, Jesenice, 7. Marjan KEJŽAR 34.13 Jesenice, 8. Vinko GORIČAN 34.95 Slovenj Gradec, 9. Franc SVETINA 37.25 Jesenice, 10. Rudolf MURN 37.28.

ŽENSKÉ DO 35 LET: 1. Boža TORKAR 31.83, 2. Brigita KEJŽAR 33.80 Jesenice, 3. Mojca POLC 35.93 Jesenice, 4. Minka MOHORIČ 38.66, 5. Barbara POGAČAR 39.05 Slovenj Gradec, 6. Majda PRETNAR 40.40, 7. Ana KAVČIČ 40.58 Jesenice, 8. Jelena LENARDIČ 43.29 Vrhnik, 9. Sabina PLANKER 52.29 Ljubljana, 10. Marija MARKELJ 1.09.95 Ljubljana.

MOŠKI DO 35 LET: 1. Boris PESAJ 28.42, Jesenice, 2. Andrej RANT 28.68 JLA, 3. Cena STRAVS 29.61 P.V., 4. Uroš OGRIN 29.67 Jesenice, 5. Tomaž RAMUS 29.71 Jesenice, 6. Marjan MANFREDA 29.83 Jesenice, 7. Ivan MOHORIČ 30.36 Železniki, 8. Matjaž TOZINA 30.82 AKD, 9. Zdravko KAVČIČ 31.32 Jesenice, 10. Slavko Kogoj 31.65, itd.

R.

»SVINJSKA GLAVA« – 17. FEBRUARJA

Tudi letošnji predpustni čas ne bo minil brez veselih prireditev. Kot kaže pa bo osrednja zopet v Črnem vrhu in sicer že tradicionalno smučarsko-pustno tekmovanje za trofejo »svinjska glava«.

Letošnja prireditev bo že štirinajsta po vrsti in bo pravzaprav potekala po ustaljenem programu z osnovnim namenom, pripraviti za številne gledalce nekaj sproščene zabave v naravi.

Odbor pri tem predvsem vabi k sodelovanju kar največ pustnih mask, pri čemer veljajo enake zahteve kot v prejšnjih letih. Pustna maska naj bo po možnosti povezana z enim od zimskih športov oziroma opravil, tekmovanja pa se lahko udeležijo vsi od 15. leta starosti dalje, otroci pa le v spremstvu odraslih mask. Najboljše maske, posebna kategorija bodo pri tem aktualne maske, bodo nagrajene s praktičnimi darili, tekmovalci s srednjim časom pa bo dobil tudi trofejo »svinjska glava«.

Organizatorji vabijo vse, ki imajo smisel in veselje za pustne maske, da se udeležijo tekmovanja, gledalce pa k ogledu prireditve.

Letošnje tekmovanje za trofejo »svinjska glava« bo v nedeljo, 17. februarja, s pričetkom ob 11. uri v Črnem vrhu.

PROGRAM DRSANJA IN ŠPORTNIH PRIREDITEV DO 11. FEBRUARJA

REKREACIJSKO DRSANJE:

- torek, 29. januarja, od 12. do 14. ure predvsem za šolarje, vstopnina 10 din.
- četrtek, 31. januarja, od 12. do 14. ure predvsem za šolarje, vstopnina 10 din.
- petek, 1. februarja, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice,
- sobota, 2. februarja, od 14. do 16. ure splošno,
- nedelja, 3. februarja, od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure splošno, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice,
- torek, 5. februarja, od 14. do 16. ure, predvsem za šolarje, vstopnina 10 din.
- četrtek, 7. februarja, od 14. do 16. ure, predvsem za šolarje, vstopnina 10 din.
- petek, 8. februarja, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice,
- sobota, 9. februarja, od 14. do 16. ure splošno,
- nedelja, 10. februarja, od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure splošno, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice.

HOKEJ:

– sobota, 9. februarja, ob 17.30 za državno prvenstvo HK Jesenice : HDK Celje, vstopnina: odrasli 30 din, otroci, šolarji 10 din.

HOKEJSKA SOLA:

– vsak delavnik, razen ob sobotah od 7.45 do 8.45.

ZAHVALA

Vsem sodelavcem martinarne – izmene Noč pred pečmi – dežurnim elektrikařem in dežurnim ključavničarjem se zahvaljujem za dragoceno darilo, podarjeno ob 50-letnici, ki mi bo ostalo v trajnem spominu.

Anton Vidmar

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem ožjim sodelavcem in sodelavkam adjustaže bluming TOZD Valjarna bluming štekel za dragoceno darilo ob odhodu v pokoj, ki mi bo v trajen spomin.

Miha Hostnik

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata TOZD Jeklovlek za denarno pomoč, ki mi je prav dobrodošla.

Franc Keršič

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Energetika se iskreno zahvaljujem za povabilo na občni zbor, za prejeta darila, ki mi bodo v lep spomin in za lep večer. Ob odhodu v pokoj želim celotnemu kolektivu še mnogo delovnih uspehov.

Stanko Vidmar

ZAHVALA

Ob vstopu v zasluženi pokoj se zahvaljujem vsem sodelavcem dne 1. adjustaže bluming TOZD Valjarna bluming štekel za darila, ki sem jih prejel na občnem zboru in ki mi bodo v trajen spomin na skupno delo. Vsem skupaj želim obilo zdravja in medsebojnega razumevanja.

Janez Gašperin

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Energetika se iskreno zahvaljujem za prejeta darila ob moji upokojitvi. Koristim to priložnost in vsem skupaj v letu 1980 želim veliko sreče in delovnih uspehov.

Hedvika Pintar

ZAHVALA

Konferenci osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice in osnovni organizaciji sindikata TOZD Jeklovlek se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč.

Rafael Bizjak

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Žičarna se najlepše zahvaljujem za povabilo na občni zbor in prejeta darila ob nedavnem odhodu v pokoj, ki mi bo drag spomin na kolektiv. Obenem bi se še enkrat zahvalil vsem sodelavcem pocinkovalnice in žičarne, kakor tudi vodilnemu kadru TOZD Žičarna za prisotnost na poslovilnem srečanju in prejeta darila. Celotnemu kolektivu TOZD Žičarna želim še mnogo uspehov pri izpolnjevanju vseh delovnih nalog in samoupravnih odnosov in medsebojnega razumevanja.

Vsem še enkrat najlepša hvala.

Ivan Dornik

ZAHVALA

Prisrčno se zahvaljujem sodelavcem TOZD Jeklarne za lepo darilo, ki so mi ga poklonili pred odhodom v pokoj. Zelo sem bil vesel njihovega obiska na domu.

Enako zahvalo vam izreka tudi moja žena za darilo, ki ste ga ji poklonili.

Vsem želiva mnogo prijetnih in uspešnih dni v letu 1980.

Karlo in Marija Trošt

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela

za prejeta darilo in čestitko ob novem letu ter za obisk na domu. Vsem želim veliko delovnih uspehov v letu 1980 in zdravja.

Peregrin Rekar

ZAHVALA

Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarna bluming štekel se iskreno zahvaljujem za obisk na domu in darilo ob novem letu.

Najlepše se zahvaljujem tudi sodelavcem dne 4. bluming štekel za sprejeta darila ob 50-letnici ter za dragoceno darilo ob odhodu v pokoj.

Lojze Grašič

ZAHVALA

Konferenci osnovnih organizacij sindikata železarne, osnovni organizaciji sindikata TOZD Remontne delavnice in aktivu invalidov železarne se najlepše zahvaljujem za finančno udeležbo hospitalnega dela v zdravilišču Laško in za dobrodošli denar.

Vojko Kepic

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Transport se najlepše zahvaljujem za darilo, ki sem ga prejel ob odhodu v pokoj.

Vsem želim veliko delovnih uspehov v letu 1980.

Karlo Trošt

ZAHVALA

Konferenci osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice in osnovni organizaciji sindikata TOZD Transport se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel v času bolezni.

Stane Kaplan

ZAHVALA

Sodelavcem ERC in osnovni organizaciji sindikata delovne skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje se zahvaljujem za prejeta pomoč in darovano cvetje ob smrti moje mame.

Vika Novak

ZAHVALA

Osnovni organizaciji zveze sindikatov TOZD Energetika se zahvaljujem za prejeta darila, ki mi bo zelo lep spomin na skupno delo. Vsem želim veliko delovnih uspehov in medsebojnega razumevanja.

Vida Zupan

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata TOZD Transport za trikratno denarno pomoč v času moje bolezni. Iskrena hvala!

Janez Globočnik

RAZMIŠLJANJE O RAZPISU REKREATORJA

V zvezi s člankom, ki je bil pod gornjim naslovom objavljen v prejšnji številki Železarja in v zvezi z razpisom del in nalog rekreatorja v našem kolektivu, se mi glede na neuradne govorice o prijavljenih kandidatih in celo že o sprejetem kandidatu ponujajo še sledeti pomisliki.

Iz razpisa se jasno vidi, da v železarni del in nalog rekreatorja tako obširnega kolektiva ter pomembnosti in zahtevnosti tega profila ne znamo pravilno vrednotiti. To je bilo jasno videti že ob sprejemanju samoupravnega sporazuma o dodatnem financiranju telesne kulture in kulture, ki v nekaterih TOZD ni bil sprejet. Zaradi takšnega odnosa, na primer, v TOZD Remontne delavnice, kjer tega sporazuma nismo sprejeli, odbor za delovna razmerja odklanja vse prošnje za plačane dopuste športnikom, alpinistom, godbenikom in kar je še najbolj boleče celo mentorjem, ki opravljajo strokovno pedagoško delo, športnim učiteljem, ki delajo z najmlajšimi itd. Kako neocenljivo škodo bomo s tem napravili družbi, se še vde premo zavedamo. Občutili jo bodo predvsem mlajši rodovi, kajti družbena aktivnost na področju kulture, telesne kulture in rekreacije bo zaradi takšnega odnosa močno prizadeta.

Ce imamo podjetja v Sloveniji, z drugimi gledanjem, na takšno število zaposlenih po več rekreatorjev, mi pa enega in še tega smo ovrjednili s 15. kategorijo in zahtevali višjo in visoko izobrazbo, je čisto jasno, da takega profila rekreatorja ne bomo dobili.

Ce je temu tako in če bomo hoteli dobro zastavljeno delo na področju športne rekreacije ob takšnem stanju peljati naprej, potem se mi zdi skoraj nujno, da izberemo rekreatorja iz naših vrst in to takega, ki pozna ljudi in razmere v kolektivu in ki je z dolgoletnim delom že soustvarjal sistem našega koncepta rekreacije.

In predvsem mislim, da če že imamo komisijo za športno rekreacijo pri izvršnem odboru konference osnovnih orga-

nizacij sindikata železarne, ki najbolje pozna razmere na tem področju, bi kadrovski sektor pri odločitvi o izbiri primerne kandidata za to delovno mesto moral dobiti vsaj mnenje komisije.

Članek sem napisal predvsem z namenom, da bogata dediščina, ki nam jo je zapustil pokojni rekreator Janez Jenko na področju športne rekreacije ne bi zamrla.

D. Moric

OB

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža, očeta, dedka in strica

JOŽETA MARKIZETIJA upokojenca Železarne

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znanecem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili vence in cvetje ter nam izrazili ustno ali pisno sožalje.

Prisrčna hvala dobrim sosedom in njegovim nekdanjim sodelavcem socialno zdravstvene službe za podarjen denar namesto vencev.

Lepa hvala pevcem društva upokojencev Javornik-Koroška Bela za lepo zapete žalostinke in vsem, ki ste Jožeta imeli radi in ga med njegovo dolgoletno boleznijo obiskovali in mu pošiljali pozdrave, ki jih je bil vedno vesel.

Še enkrat vsem prisrčna hvala!
Žaljujoči: žena Marija, sin Jože z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi naše drage mame

ANE KEPIC

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znanecem za izraze sožalja, podarjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Iskrena hvala govornikom za ganljive poslovalne besede in pevcem za zapete žalostinke.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi dobrega moža, očeta, starega očeta, tasta in strica

FRANCA KEJŽARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znanecem in sosedom, ki so ga tako številno pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter nam ob tej težki uri slovesa izrekli sožalje in nam stali prijeteljsko ob strani.

Posebno zahvalo izrekamo Vinku Lavtižarju, Sreču in Mirku Klinarju, ki so nam nudili takojšnjo pomoč.

Iskrena hvala predstavnikom ZB NOV za poslovalne besede in pevcem za žalostinke zapete ob grobu.

Lepa hvala TOZD Energetike za pomoč in darovani venec.

Vsem še enkrat iskrena hvala!
ŽALUJOČI: žena Angela, hčerki Milica in Majda z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, brata in strica

JANEZA DEČMANA Grilčevega iz Lancovega

se zahvaljujemo vsem znanecem in sodelavcem TOZD Valjarna debele pločevine ter OOS, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. Hvala Franju Antunoviču za ganljive poslovalne besede ob odprtem grobu in osnovni organizaciji sindikata za podarjeno cvetje. Iskrena hvala tudi izvršnemu odboru konference osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice in odd. socialnega skrbstva za razumevanje in pomoč v težkih trenutkih.

Posebno zahvalo smo dolžni obratni ambulanti, zdravnici dr. Vesni Furlan-Zidar in internemu oddelku bolnice Jesenice.

Še enkrat vsem iskrena hvala.
Žaljujoči: žena Ivanka, brata Lojze in Tone, sestra Francka in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, deda, prededa, brata in strica

TOMAŽA PUCA

Kavarjevega ata iz Podhoma

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znanecem, prijateljem in sosedom za nesebično pomoč v dneh težke izgube. Zahvaljujemo se darovalcem vencev in cvetja in vsem, ki so nam izrekli sožalje ter ga spremili na zadnji poti.

Posebno se zahvaljujemo organizaciji ZB NOV Zasip-Podhom, nosilec praporov, godbi na pihala iz Zg. Gorij, pevskemu zboru iz Zasipa, kočijažem, železarni Jesenice - TOZD Hladna valjarna, DO Creina Kranj, kolektivu hotela Jelovica Bled, kolektivu Vezene Bled in osnovni šoli Gorje.

Za vso zdravniško nego in obiske na domu se zahvaljujemo vsem osebjem zdravstvenega doma Bled, Ludviku Reklju pa za ganljive poslovalne besede ob odprtem grobu.

Žaljujoči: vsi njegovi sorodniki

ZAHVALA

Ob težki izgubi drage žene, mame, stare mame in sestre

CECILIJE TESTEN

se vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani najtopleje zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni sosedom Koničevim in Urukalom.

Zahvaljujemo se za izrečeno sožalje, denarno pomoč, lepe vence in cvetje vsem sorodnikom, sosedom, znanecem, in delovnim kolektivom Kovinoservis, tehnični biro Jesenice, Alpetour TOZD Kranj in laboratoriju jeseniške bolnišnice.

Zahvaljujemo se pevcem DU Javornik-Koroška Bela za zapete žalostinke.

Iskrena hvala vsem, ki ste ji počastili spomin in jo v velikem številu spremili na njeni zadnji poti.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta, strica in svaka

IGNACA REPOVŽA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam ob teh težkih trenutkih stali ob strani.

Posebno se zahvaljujemo dr. Janezu Grošlju za večletno zdravljenje, kakor tudi zdravnikom in strežnemu osebju internega oddelka bolnice Jesenice, družinam Božič, Sodja, Šmicer in Kati Dakskofler za pomoč, vsem sosedom za venec in denarno pomoč.

Iskrena hvala tudi delavcem centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje in pravnega oddelka železarne Jesenice ter krajevemu odboru ZB NOV KS Sava. Hvala govornikom Simonu Režku in Ivanu Klokočevniku za poslovalne besede, pevcem in pihalnemu orkestru Jeseniški železarji za žalostinke.

Vsem, ki so darovali vence in cvetje in nam izrekli sožalje ter pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti in njegov grob zasuli s cvetjem - najlepša hvala.

Žaljujoči: žena Angela, sin Stanko z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame

JERE KLINAR - Čednikove z Murove

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, znanecem in prijateljem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti, poklonili cvetje, nam pomagali in nam izrekli sožalje.

Posebno zahvalo izrekamo dr. Alojzu Novaku za zdravljenje in pomoč ter delavcem TOZD Zdravstveni dom Jesenice za venec.

Vsi njeni

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 2. februarja, bo sta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:
EMONA MARKET, Prešernova 1/A, Jesenice in
ROŽCA - samopostrežna trgovina na Javorniku, O. Novaka 8.

REŠITEV KRIŽANKE IZ 3. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

ANOMALIJA, LIPICANEC, AROGANCA, SELTENG, OE, OKNO, BASAM, AMATER, SKYLAB, KANTINA, VELEKA, AVA, ERIK, BIT, TRAKAR, NIL, REKA, IM, KOC, ARO, KNE, KG, IRANKE, OBER, IG, AO, TO, VR, HOOD, NUDIST, RK, OB, RIM, GS, KASETA, ICAZA, AKITA, LOV, STROK, CITOLOGIJA, MASLO, EMBA, AJANTA, AR, ATAIR, RIAS.

SPOROČILO NAGRAJENIM REŠEVALCEM KRIŽANKE

Zaradi kadrovskih težav v administraciji, bodo nagrajeni reševalci križanke za 29. november in novo leto iz Železarne prejeli nagrade skupaj z izplačilom osebnega dohodka 15. februarja, zunanji nagrajenci pa jih lahko dvignejo po 1. februarju na uradništvu Železarja, sicer pa jim bomo poslali po pošti.

Hvala za razumevanje - uredništvo.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše drage mame, sestre, tete, babice in prababice

ANGELE MENCINGER Roj. MLEKUŽ

se iskreno zahvaljujemo vsem znanecem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo izrekamo stanovalcem na Cesti revolucije 9. hotelskemu podjetju Gorenjka, gostinskima lokaloma Pikova dama in hotelu Pošta, TPO Golica TOZD Delikatesa za denarno pomoč in cvetje, zdravstvenemu osebju bolnišnice Jesenice in pevcem za žalostinke.

ŽALUJOČI: hčerki Vera z možem, Angelca, sin Gustelj, sestra Rozka z družinami in ostalo sorodstvo

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

2. februarja ameriški barvni pustolovski film OTOK NA STREHI SVETA. Režija Robert Stevenson, v gl. vlogi Donald Sinden, ob 15. uri.
2. in 3. februarja nemški barvni erotični film RESNICNE ZGODBE II. DEL. Režija Ernst Hafbaver, v gl. vlogi mladi, starši in vzgojitelji, ob 17. in 19. uri. Ogled filma je prepovedan za mladino do dopolnjenega 15. leta starosti.
4. in 5. februarja kanadski barvni ljubezenski film UVAJANJE V LJUBEZEN. Režija Denis Heroc, v gl. vlogi Chantal Renavd, ob 17. in 19. uri.
6. februarja ameriški barvni karate film KARATE JONES. Režija Robert Clouse, v gl. vlogi Jim Kelly, ob 17. in 19. uri.
8. februarja italijanska barvna komedija NEUKROTJIVE STRASTI. Režija Sergio Kabucci, v gl. vlogi Renato Pozzeto, ob 17. in 19. uri.
9. in 10. februarja hongkonški barvni karate film BRUCE LEE MI TE OČUDUJEMO. Režija Lee Koon Cheung, v gl. vlogi Lee Hsiad Lung, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

2. in 3. februarja kanadski barvni ljubezenski film UVAJANJE V LJUBEZEN, ob 18. in 20. uri.
3. februarja ameriški barvni pustolovski film OTOK NA STREHI SVETA, ob 10. uri.
4. in 5. februarja ameriški barvni erotični film RESNICNE ZGODBE II. DEL, ob 18. in 20. uri. Ogled filma je prepovedan mladini do dopolnjenega 15. leta starosti.
7. februarja jugoslovanska barvna drama BESTIJE, ob 18. in 20. uri.
8. februarja ameriški barvni karate film KARATE JONES, ob 18. in 20. uri.
9. in 10. februarja ameriška barvna komedija HERBIE ZNOVA TEKMUJE, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

2. februarja ameriški barvni ljubezenski film OKNO V NEBO, ob 20. uri.
6. februarja kanadski barvni ljubezenski film UVAJANJE V LJUBEZEN, ob 20. uri.
9. februarja nemški barvni erotični film RESNICNE ZGODBE II. DEL, ob 20. uri.

ZAHVALA

Vsem sodelavkam in sodelavcem iz toplotne energije, izvršnemu odboru OOS TOZD Energetika se najlepše zahvaljujem za dragocena darila, ki sem jih prejela ob odhodu v pokoj.

Vsem skupaj želim še veliko delovnih uspehov in medsebojnega razumevanja.

Vaša dolgoletna sodelavka
Gusti Potočnik

13. februarja ameriška barvna komedija HERBIE ZNOVA TEKMUJE, ob 20. uri.

Kino DOVJE

2. februarja ameriški barvni ljubezenski film LOČENKA, ob 19. uri.
3. februarja ameriški barvni ljubezenski film OKNO V NEBO, ob 19. uri.
9. februarja kanadski barvni ljubezenski film UVAJANJE V LJUBEZEN, ob 19. uri.
10. februarja nemški barvni erotični film RESNICNE ZGODBE II. DEL, ob 19. uri. Ogled filma je prepovedan za mladino do 15. leta starosti.

DPD SVOBODA F. PREŠEREN ŽIROVNICA - BREZNICA

vabi v soboto, 2. februarja, ob 19. uri v dvorano kulturnega doma na Bohinjski Beli na ljudsko igro

DESETI BRAT
napisano po romanu J. Jurčiča (priredil Govekar) in v režiji Julke Dovžan.

ČESTITAMO

Razredna skupnost metalurške delovodske šole, vpis 1977-78, iskreno čestita sošolcu LADISLAVU MAVSERJU, za uspešno končano poklicno šolo in dosežen naziv STROJNI MEHANIČ.

POSLOVNI PLES	KIRURŠKI POSEG	REŽISER VADIM	GRKA ČRKA	AGENCE TELEGR SUISSE	BEGR. PSIHIA- TER (NIKOLA)	ROBERT H. OBERTH LIBANON	CELICA	PAVLOVA	AFRIŠKA ANTILOPA TONARAV TEŽIEU	KLAVIRJA	RUSKI VLADAR MROZEN SALAMBER	LADO KHAM KEM-EL- MENT(W)	SLAP V BOHINJU	ŽARJANA SHER	SESTAVNI ROMNER
SLOVEN. DENTISTIK (IGOR)	BIVALJICE ARISTOKOV	VPIS V SERNAM	TROPSKE PAPIGE	BEGRINJI DEL STOPALA	TENMECIJ	ELEKTRO INDUSTRIE	SLOVEN. PRESIL- NICA	REKA V SVICI	GRKA ČRKA	VERSTA POUČNIK GANJIVIN ZGODB	VERSTA POUČNIK GANJIVIN ZGODB	VERSTA POUČNIK GANJIVIN ZGODB	VERSTA POUČNIK GANJIVIN ZGODB	VERSTA POUČNIK GANJIVIN ZGODB	VERSTA POUČNIK GANJIVIN ZGODB
POSLOVNI PLES	KIRURŠKI POSEG	REŽISER VADIM	GRKA ČRKA	AGENCE TELEGR SUISSE	BEGR. PSIHIA- TER (NIKOLA)	ROBERT H. OBERTH LIBANON	CELICA	PAVLOVA	AFRIŠKA ANTILOPA TONARAV TEŽIEU	KLAVIRJA	RUSKI VLADAR MROZEN SALAMBER	LADO KHAM KEM-EL- MENT(W)	SLAP V BOHINJU	ŽARJANA SHER	SESTAVNI ROMNER
POSLOVNI PLES	KIRURŠKI POSEG	REŽISER VADIM	GRKA ČRKA	AGENCE TELEGR SUISSE	BEGR. PSIHIA- TER (NIKOLA)	ROBERT H. OBERTH LIBANON	CELICA	PAVLOVA	AFRIŠKA ANTILOPA TONARAV TEŽIEU	KLAVIRJA	RUSKI VLADAR MROZEN SALAMBER	LADO KHAM KEM-EL- MENT(W)	SLAP V BOHINJU	ŽARJANA SHER	SESTAVNI ROMNER

ZMAGA IN PORAZ NAŠIH HOKEJITOV

KRAJSKA GORA - PARTIZAN
5:6 (3:2, 0:3, 2:1)

Dvorana v Podmežakliji, gledalcev 500, sodniki Hegediš, Stipić in Raca. Strelci za Kranjsko goro: Potočnik, D. Razing, R. Razing, Čelensnik, Zidar, za Partizan pa Milovanović (2), Šutić, Dunda, Obradović in Stojanović.

Partizan je v dvorani v Podmežakliji zaslužen zmagal, vendar so bili mladi Kranjskogorci na pragu velikega uspeha, ki so ga zaradi neizkoriščenih izrednih priložnosti, sami zapravili. Začetek in prva tretjina sta kazali na senzacijo. Mladi Kranjskogorci so začeli zares odlično, povedli so s 3:1 in je vse kazalo, da bodo domačini že v prvi tretjini ustvarili precejšnjo prednost. Toda kljub dobri igri, kljub številnim priložnostim domačinov so gostje zmanjšali na 3:2. Prav v tej in večjemu delu druge tretjine se je izkazala neizkušenost Kranjskogorcev, ki jim seveda tega ne moremo zameriti, saj je to izredno mlada ekipa, toda zares je škoda vseh tistih izrednih priložnosti, ki so jih ustvarili, vendar jih niso znali izkoristiti.

Tudi druga tretjina, v kateri niso bili veliko slabši, je pokazala, kako Kranjska gora hitro dobi zadetek, ne zna pa ga dati iz najugodnejše priložnosti. In prav drugi del je bil odločilen, saj so gostje dosegli tri zadetke, Kranjska gora pa niti enega in je bil rezultat 5:3 za Partizan.

Zares škoda, kajti mladi domačini niso veliko zaostajali, predvsem v prvi tretjini, v krajših obdobjih druge pa so bili celo boljši.

V zadnji tretjini smo gledali najslabši hokej, čeprav so domačini poskusili vse. Najprej so zmanjšali na 4:5, potem se na 5:6 vendar je bilo to vse, kar so lahko dosegli.

Kljub porazu ne moremo biti zadovoljni, res pa je, da bi Kranjskogorci lahko in bi morali pokazati več iznajdljivosti pred nasprotnikovim vratarjem, kjer so se izkazali kot zelo nespretni in neučinkoviti.

SPARTAK - JESENICE
4:12 (0:3, 1:3, 3:6)

Mestno drsališče, gledalcev 300, sodniki Gerc, Sutović in Julovski, vsi trije iz Beograd.

Strelci za Jesenice so bili: Klemenc 4, Pajić 3, Razing 2 ter Magazin, Horvat in Bešić po enega.

Hokejistom Jesenice, je poleg utrujenosti od dolge vožnje v Subotico, na tamkajšnjem odprtem drsališču še posebej nagajala zelo slaba razsvetljava. Nekatera naša moštva se na gostovanjih v Podmežakliji pritožujejo nad slabo razsvetljavo v jeseniški dvorani, kar je tudi res, igralci Jesenice pa so povedali, da je subotiska razsvetljava še enkrat slabša in da se ploščico zelo slabo vidi. Ne glede na to, so gostje igrali dokaj dobro že od samega začetka, in že v prvi tretjini povedli s 3:0.

Tudi druga tretjina je minila v precejšnji premoči Jeseničanov, ki pa se niso posebej trudili. Najslabše so naši igrali v zadnji tretjini, ko so prejeli celo tri zadetke.

D.

IZREDEN USPEH BENEDIKA

Pretekli teden so naši alpski smučarji zabeležili nekaj izrednih lepih uspehov. Mladinec Jesenice Grega Benedik je sodeloval na mladinskem evropskem prvenstvu v Madonni di Campiglio in dosegel izreden uspeh. Med 78 tekmovalcev iz 18 držav je v veleslalomu osvojil zelo dobro 18. mesto. Še lepši uspeh pa je zabeležil član Nove Gorice Jurij Franko, ki je osvojil tretje mesto. Izreden uspeh sta zabeležila naša mladina v nedeljo, ko je Franko v slalomu osvojil odlično drugo mesto, Benedik pa pristal na odličnem sedmem mestu. S tem uspehom si je Grega Benedik skoraj zagotovil vstop v A reprezentanco Jugoslavije, od njega pa so vedje uspeha na evropskem mladinskem prvenstvu beležili od Jugoslovancev le Križaj, Strel in Franko.

REZULTATI:

VELESALOM: 1. E. Hinterer (Avstr.) 2:39,18, 3. Franko 2:40,53, 18. Benedik 2:42,70.

SLALOM: 1. Walchner (Šved.) 1:02,34, 2. Franko - Jug. - 1:03,39, 7. Benedik 1:04,63.

Vrhunski razred je v soboto tekmoval na Kopah pri Slovenj Gradcu. Pomerili so se v veleslalomu. Na izredno dolgi progi pa je naša Barbara Benedičić zasedla zelo dobro tretje mesto, vendar pa so manjkale nekateri najboljše tekmovalke. Tekmovanje je veljalo za slovenski pokal. Pri članih sta nastopila Kavčič in Podrekar.

REZULTATI:

CLANICE: 1. Porenta (Alpt.) 1:35,55, 2. Oblak (Alpt.) 1:36,48, 3. Benedičić (Jes.) 1:36,55, 6. Ahačič (Radov.) 1:42,32, 7. Vreček (Radov.) 1:44,04, 13. Urh (Radov.) 1:47,70.

CLANI: 1. Štefanović (Fuž.) 1:29,00, 9. Hafnar (Radov.) 1:33,67, 13. Vreček (Radov.) 1:34,96, 18. Kavčič (Jes.) 1:35,62, 20. Podrekar 1:35,90.

Starejši pionirji in pionirke so se v teh dneh pomerili kar dvakrat v veleslalomu. V soboto, 26. januarja, na Krvavcu je bilo tekmovaljevo gorenske regije in so naši beležili lep uspeh. Lepo priliko za zmago pa sta zamudila Pogačnik in Lavčar, ki sta vozila izredno, vendar pa zaradi manjših napak ob koncu pristala nekoliko nižje. Tudi v nedeljo, ko je bila tekma za slovenski pokal na Ošvenu, so naši vozili izredno dobro in osvojili solidna mesta.

SOBOTA - KRVAVEC:

PIONIRJI: 1. Kralj (Tržič) 1:24,34, 2. Naglič 1:24,46, 4. Pogačnik 1:25,29, 8. Ravnik 1:27,13, 9. Lavčar 1:27,41, 10. Pirč 1:27,45 - vsi Jesenice.

PIONIRKE: 1. Česnik (Alpt.) 1:25,72, 3. Klinar 1:29,41, 6. Kunc 1:34,21 - obe Jesenice.

NEDELJA - OŠVEN:

PIONIRJI: 1. Petrovič (Nov.) 56,40, 3. Lavčar 58,18, 4. Naglič 58,27, 6. Pogačnik

58,53, 18. Pirč 1:01,77, 21. Ravnik 1:02,06 - vsi Jesenice.

PIONIRKE: 1. Mavec (Olim.) 58,88, 6. Klinar 1:02,07, 13. Kunc 1:06,04 - obe Jesenice.

Mlajši pionirji so se ravno tako pomerili dvakrat. V soboto so v slalomu tekmovali v Kranjski gori, kjer je zmagal Sašo Robič, v nedeljo pa si je na tekmovalju za slovenski pokal v veleslalomu Robi Žan že zagotovil slovenski pokal, saj je osvojil maksimalno število točk. S tem je ponovno dokazal, da je trenutno naš najboljši mlajši pionir.

REZULTATI:

SOBOTA - KRAJSKA GORA: 1. Robič (Jes.) 1:27,10, 2. Košir (Alpt.) 1:31,06, 12. Klinar (Jes.) 1:41,51, 17. Vidic (Kr. gora) 1:48,51.

NEDELJA - LIVEK: 1. Žan 1:24,63, 2. Robič (oba Jes.) 1:24,81, 3. Miklavčič (Fuž.) 1:27,70.

Tudi ciberni in cibernice so nastopili dvakrat. V soboto so se pomerili v veleslalomu na Arehu na Pohorju, tekma pa je veljala za slovenski pokal. V nedeljo pa je bilo tekmovaljevo gorenske regije na Blejski Dobravi in sicer v slalomu. Obakrat je med ciberni zmagal Bor Rojnik, ki je ponovno dokazal, da je še vedno najboljši ciberni pri nas. Med dekleti pa je na Pohorju zmagala Tatjana Zemva, na Dobravi pa Romana Kotnik.

REZULTATI:

SOBOTA - POHORJE - CIBIBANI (75): 1. Rojnik (Jes.) 51,43, 2. Jovan (Radov.) 54,00, 14. Svetina (Bl. Dobrava) 55,13, 15. Gosar (Kr. gora) 55,49, 30. Klinar 56,92, 31. Markez 56,95.

CIBIBANKE (35): 1. Zemva (Bled) 52,04, 4. Novak (Kr. gora) 54,42, 6. Kotnik (Kr. g.) 55,01, 9. Dolžan (Kr. g.) 56,60.

BLEJSKA DOBRAVA - CIBIBANI (113): 1. Rojnik (Jes.) 97,12, 2. Podlipnik (Bohinj) 98,77, 7. Klinar (Jes.) 1:03,33, 8. Potočnik (Jes.) 1:05,05, Čop (Bl. Dobr.) 1:05,64, Gosar (Kr. gora) 1:07,84, Kavčič (Jes.) 1:12,13, Razing (Bl. Dobr.) 1:23,51, Makra (Jes.) 1:27,05, Pesjak (Jes.) 1:28,85.

CIBIBANKE (35): 1. Kotnik (Kr. gora) 1:00,88, 2. Klinar (Bled) 1:06,97, 3. Novak (Kr. g.) 1:08,73, 4. Dolžan (Kr. g.) 1:09,62, Kajdič (Bl. Dobr.) 2:15,08, Srpič (Bl. Dobr.) 2:25,64.

Naši alpski smučarji bodo ta teden pridno trenirali. Že prihodnji petek in soboto jih čaka težka preizkušnja, saj bo na Zelenici na sporedu letošnje člansko državno prvenstvo. Na tem tekmovalju bodo imeli pravico nastopa: Grega Benedik, Aleš Podrekar, Bojan Kavčič, Matej Oblak in Joža Lavčar, od deklet pa Barbara Benedičič, ki pa še vsi sodijo v mladinsko konkurenco. Seveda pa si na tako težkem nastopu ne smemo obetati preveč in bi vsaka uvrstitev med deseterico pomenila izreden uspeh.

bef.

GORENJSKO PRVENSTVO V KEGLJANJU NA ASFALTU

V soboto, 12. januarja, so kegljaji na asfaltu odigrali šesto kolo gorenskega ekipnega prvenstva in s tem tudi zaključili to tekmovaljevo. Jeseničani so tokrat kegljali doma in sicer zelo uspešno, saj so prav v tem kolu dosegli najboljši rezultat in sicer 5389 kegljev, kar jim je prineslo prvo mesto v šestem kolu. Ekipa Triglava iz Kranja je podrla 5388 kegljev, Sava Kranj 5345 kegljev in prav ta ekipa je bila poleg ekipe Jesenice resen favorit za prvo mesto v gorenski regiji, ekipa Ljubelja pa je podrla 4495 kegljev.

Ekipa Triglava je sicer dosegla najboljši skupni rezultat, ker pa nastopa izven kon-

kurence, ker je že uvrščena v republiško ligo, si je ekipa Jesenice priborila pravico nastopa na kvalifikacijah za vstop v slovensko ligo.

V jeseniški ekipi velja pohvaliti vseh deset tekmovalcev, ki so zastopali barve kluba, najboljša pa sta bila Udriš s poprečkom v šestih kolu 926,5 kegljev in Miha Hafner z 926 keglji.

Za uspešen nastop v nadaljnjem tekmovalju bo potrebno napraviti še veliko, zaostri disciplino, v ekipo vnesti zdrav in športni duh, zahtevati večjo odgovornost tekmovalcev do tekmovalja, predvsem pa razčistiti s posamezniki, ki niso za kolektivno delo in ki vnašajo nepotreben nemir v ekipo in to tako med kegljaji, kakor tudi v vodstvu. Le tovariški odnosi in homogenost ekipe lahko rodijo uspehe.

Tudi ženske so opravile svoj nastop zelo spodbudno in si z 8694 podrtimi keglji ravno tako zagotovile nastop v višjem rangu. Tudi v ženski ekipi bo potrebno odpraviti nekaj napak in nerada.

Že v soboto, 2. februarja, je prvo kvalifikacijsko srečanje v Mariboru. Jeseniški ekipi želimo uspešen nastop in ponovno vrnitev v slovensko ligo.

D.

SMUČARSKI SKOKI

V Adersgassu pri Cerkljah je bilo v organizaciji SK Triglav preteklo nedeljo meddržtevno tekmovaljevo v smučarskih skokih za cibernice. Najmlajši skakalci SK Jesenice so v konkurenci vseh slovenskih klubov tudi to pot posegli po najvišjih mestih, saj je pri starejših cibernih premočno zmagal Smid iz Mojstrane, pri mlajših pa Knafelj iz Breznice.

REZULTATI - MLAJŠI CIBIBANI: 1. Knafelj (Jes.) 204,0 (14, 14,5 m) 2. Jagodic (Triglav) 203,9 (13, 14,5 m), 3. Kunšič (Jes.) 197,1 (13,5, 13,5 m), 4. Blažko (Predmeja) 184,7 (13, 12,5 m), 5. Gasperin (Jes.) 183,1 (11, 13,5 m).

STARŠJI CIBIBANI: 1. Smid (Jes.) 250,7 (16,5, 16,5 m), 2. Rančigaj (Tr.) 232,2 (15, 15,5 m), 3. Prem (Predm.) 221,2 (15, 15,5 m), 4. Likar (Predm.) 220,1 (14,5, 15,5 m), 5. Žarje (Tr.) 217,7 (15, 15,5 m), 6. Marjanovič, 10. Kaltenacker (oba Jes.)

SEO-TKR-NG PRVAK PRI ŽENSKAH IN MOŠKIH

Prav nič nagajalo. Proga je bila izredno solidno pripravljena in je vzdržala dobro prav vse tekmovalce, tekmovalje pa je brez vsakih zastojev izvedla izkušena ekipa časomerilcev iz Mojstrane in to odlično. Žal pa je prišlo do zmede na startu, saj so nekateri tekmovalci zamudili start in niso odhajali na progo natančno po vrstnem redu. Ker se ta napaka ponovlja že nekaj let nazaj in ustvarja določen nered, bi se tekmovalci morali potruditi, da pridejo na start pravočasno.

Razdelitvi priznanj v hotelu Triglav v Mojstrani so prisostvovali skoraj vsi tekmovalci, priznanja pa je podelil predsednik komisije za športno rekreacijo Aleš Lagoja.

REZULTATI:

ŽENSKO DO 25 LET: 1. Koblar - SEO-TKR-NG - 47,52, 2. Pernuš - KO-FI - 48,51, 3. Žilavec - TOZD Vzdrževanje - 55,52, 4. Zupan - TOZD Elektrode - 59,72, 5. Pader - SEO-TKR-NG - 1:01,62. ŽENSKO DO 35 LET: 1. Manfreda - 48,14, 2. Aleš - obe SEO-TKR-NG - 48,85, 3. Svetina - KO-FI - 51,25, 4. Kavčič - KO-FI - 52,74, 5. Skufca - TOZD Valjarna bluming-štel - 54,56, 6. Korošec - SEO-TKR-NG - 54,71.

ŽENSKO DO 45 LET: 1. Petrič - SEO-TKR-NG - 56,98, 2. Bakovnik - TOZD Remontne delavnice - 1:16,91. ŽENSKO NAD 45 LET: 1. Koblar - SEO-TKR-NG - 1:00,88, 2. Babič - TOZD Vzdrževanje - 1:12,24, 3. Jelovčan - TOZD Plavž - 1:29,55.

MOŠKI DO 25 LET: 1. Smolej - TOZD HV Bela - 44,85, 2. Jeklar - TOZD Vzdrževanje - 45,39, 3. Smid - TOZD Jeklar - 45,75, 4. Legat - TOZD Vzdrževanje - 47,71, 5. Noč - TOZD Jeklar - 47,87, 6. Sigmund - TOZD Vzdrževanje - 47,93, 7. Razing - SEO-TKR-NG - 48,48, 8. Vister - TOZD Energija - 48,88, 9. Lendero - TOZD Remontne delavnice - 49,14, 10. Šlibar - TOZD Transport - 49,16.

MOŠKI DO 35 LET: 1. Pesjak - KO-FI - 42,60, 2. Žmitek - TOZD

Remontne delavnice - 43,72, 3. Babič - SEO-TKR-NG - 45,28, 4. Brojan - TOZD Žitarica - 45,43, 5. Jeklar - TOZD Remontne delavnice - 47,11, 6. Penica - TOZD Remontne delavnice - 47,21, 7. Aleš - TOZD Remontne delavnice - 47,54, 8. Kero - TOZD Valjarna bluming-štel - 47,96, 9. Kunštelj - SEO-TKR-NG - 48,89, 10. Štarič - TOZD Vzdrževanje - 49,06.

MOŠKI DO 45 LET: 1. Mlekuz - TOZD Vzdrževanje - 41,29, 2. Markez - SEO-TKR-NG - 41,77, 3. Mlaker - TOZD Jeklar - 44,18, 4. Svetina - TOZD Strojne delavnice - 45,38, 5. Pohar - SEO-TKR-NG - 45,42, 6. Cesar - TOZD HV Bela - 45,71, 7. Marinšek - SEO-TKR-NG - 46,20, 8. Bohinc - TOZD Valjarna bluming-štel - 46,87, 9. Zupančič - TOZD Valjarna bluming-štel - 47,04, 10. Repe - TOZD Strojne delavnice - 47,71.

MOŠKI NAD 45 LET: 1. Klinar - TOZD HV Jesenice - 43,99, 2. Legat - TOZD Jeklar - 44,13, 3. Smolej - TOZD Valjarna bluming-štel - 44,33, 4. Kežar - TOZD Elektrode - 44,49, 5. Babič - TOZD Vzdrževanje - 45,16, 6. Koblar - TOZD Strojne delavnice - 45,58, 7. Prestor - SEO-TKR-NG - 46,04, 8. Razing - TOZD Energetika - 46,21, 9. Benedičič - SEO-TKR-NG - 46,77, 10. Noč - TOZD Vzdrževanje - 46,91.

EKIPNO ŽENSKO: 1. SEO-TKR-NG - 1:52,64, 2. Komercijalna finance, 3. TOZD Vzdrževanje.

MOŠKI: 1. SEO-TKR-NG (Razing, Babič, Markez) - 1:35,53, 2. TOZD Vzdrževanje (Jeklar, Šušteršič, Mlekuz) - 1:35,74, 3. TOZD Jeklar (Smid, Rabič, Legat) - 1:40,01, 4. TOZD Valjarna bluming-štel (Vrbas, Kero, Smolej) - 1:41,57, 5. TOZD HV Bela (Smolej, Kofler, Cesar) - 1:42,32, 6. TOZD Remontne delavnice - 1:43,70, 7. TOZD Energetika - 1:49,76, 8. TOZD Strojne delavnice - 1:54,39, 9. TOZD Transport - 1:57,52, 10. TOZD Livarna - 1:64,00.

bef.

S prvenstva Železarne v veleslalomu (IK)

Naš veteran Tone Pogačnik med vožnjo (IK)

»HOD DOG« V KRAJSKI GORI

Kranjska gora je spet gostitelj evropskega pokala v akrobatskem smučanju. Čeprav je akrobatsko smučanje pri nas šele na začetku, so njegovi začetniki dovolj zagnani, da vsako leto pripravijo kakšno vrhunsko tekmovaljevo v tej zvrsti. V bližnji preteklosti si je akrobatsko smučanje utrla svoje mesto med trdno uveljavljenimi smučarskimi zvrstmi (teki, skoki in alpskim smučanjem) in se zasedla kot nova, posebna zvrst, katere cilj ni le atraktivnost, pač pa nosi s sabo tudi prvine smučarske klasične.

Vsekar so se minili tisti časi, ko je veljal novi vrsti zgolj posmeh in danes je o akrobatskem smučanju manj dvomov, kakor jih je bilo pred štiridesetimi ali nekaj več leti o alpskih disciplinah. In čeprav je v naši državi ta smučarska zvrst šele na začetku, nam zavoljo velikega entuziazma njenih privrženecov, prihajajo v goste znana imena, ki merijo svoje moči resda, zaenkrat šele za evropski pokal, vse pa kaže, da bo že v prihodnji zimski sezoni Kranjska gora prizorišče tekmovalj za svetovni pokal, kar pomeni, da bodo prišla k nam najvidnejša imena (moški in ženske), ki se bojujejo podobno kakor pri svetovnem pokalu v alpskem smučanju po točkah za zmago. Ob tej primerjavi se ne moremo spomniti, da se je pred dvajsetimi leti v Kranjski gori tudi tekmovaljevo za svetovni pokal v alpskem smučanju začelo enako skromno - najprej s FIS tekmovaljem in potem vrsto let s tekmovaljem za evropski pokal, dokler ni prišlo do tega, da se je Kranjska gora začela pojavljati kot gostitelj tekmovalj za svetovni pokal, kot organizator finala svetovnega pokala v prihodnji smučarski sezoni in kot kandidat za prireditev svetovnega pokala.

Nemara je po skromnih začetkih, ki so jih prireditelji tekmovalj v akrobatskem smučanju s prizadevnim delom že utrdili, pred nami čas, da bomo lahko vsako leto na svojih tleh videli tisto visoko stopnjo znanja, drznosti in poguma, ki jo premorejo tekmovalci akrobatskega smučanja, kadar meri svoje moči svetovna elita.

Kdor je enkrat samkrat videl tekmovalje akrobatov na snegu, ga je ne le navdušilo, pač pa tudi pritegnilo. Tako ima akrobatsko smučanje več in več privrženecov. Zato je pričakovati, da bo letos na prizorišču evropskega prvenstva še več gledalcev, kakor prejšnjega leta.

Glavna tekmovalja bodo v soboto in nedeljo, 23. in 24. februarja 1980. Ta dneva se bodo izvrstila tekmovalja v smučanju na divjih terenih (Podkoren), balet in akrobatski skoki (na smučiščih Kekca in Podlesa v Kranjski gori). Ne bi bilo prav, če bi zapadli skušnjavci, ki se kar naprej ponujajo in primerjajo akrobatsko smučanje s katero izmed klasičnih ali prej priznanih smučarskih disciplin. Vendar je zanimivo kako gledalcem vsako leto zastaja diha, ko gledajo salte in spirale združene s skoki, kako gledajo divjo vožnjo po neobdelanih terenih, ki utesnejo bitji mnogo bolj divja od tistih, ki jih pripravijo za tekmovalje v alpskih disciplinah in kako uživajo ob baletu na snegu, ki nudi enake umetniške užitke kot balet na ledu. In pri vsem tem je še bolj zanimivo, da tekmovalci ustvarjajo vtis, kakor da sploh niso v nevarnosti. Nič ne trepetajo nize, kakor, na primer, za marsikoga pri smučarskih poletih. Kakor da se nobenemu izmed njih ne more zgoditi prav nič. Pa se jim lahko. Le mojstrstvo je tisto, ki tako daleč izbičkalo vsakega izmed njih, da zanj več ne trepetajo. In ker je tako, jih radi gledamo. Zato 23. in 24. februarja 1980 na evropskem prvenstvu v akrobatskem smučanju v Kranjski gori zanesljivo gledalcev ne bo manjkalo.

P.S.